

Ústní a písemné vyjadřování pro pokročilé

(čeština pro cizince)

A. Hudousková a kolektiv autorů ÚBS FF UK

2015

Autoři:

Andrea Hudousková, Marie Boccou Kestřánková, Zuzana Hajíčková, Ilona Starý Kořánová

Grafická úprava:

Eva Kolářová

Tento učební materiál vznikl v rámci vnitřního grantu FF UK „FF_15_TO1_054: Inovace předmětu *Ústní a písemné vyjadřování*“ na Ústavu bohemistických studií FF UK v roce 2015.

Tým děkuje Mgr. Petře Beaver za poskytnutí právnických textů. Tyto texty byly autorům skripta předány bez osobních údajů klientů, bez názvů společností apod. Tyto textové náležitosti jsou výsledkem práce týmu. Do zmíněných komunikátů bylo z didaktických důvodů i po obsahové stránce zasahováno, čímž se omlouváme za případné právníkové nejasnosti.

Tým děkuje autorům a redakcím periodik za souhlas s použitím jejich textů v tomto učebním materiálu. Texty nebyly obsahově ani jazykově upravovány, jejich rozsah byl v některých případech zkrácen.

Obsah

KAPITOLA 1	5
Část A. Životopis, motivační dopis	5
Část B. Administrativní styl – životopis, motivační dopis	10
Část C. Pracovní pohovor	13
KAPITOLA 2	15
Část A. Úřední dopisy – pozvánka, omluva, žádost, stížnost	15
Část B. Administrativní styl – úřední dopisy	24
Část C. Telefonní konverzace	27
KAPITOLA 3	29
Část A. Právní text – bydlení	29
Část B. Dialogický mluvený text	32
Část C. Formální a neformální řečové chování	34
KAPITOLA 4	36
Část A. Právní text – ukončení smlouvy	36
Část B. Monologický mluvený text	39
Část C. Vyjadřování jistotní modality	40
KAPITOLA 5	42
Část A. Zpráva, recenze, článek	42
Část B. Publicistický styl	49
Část C. Vyjadřování postoje a hodnocení	50
KAPITOLA 6	52
Část A. Publicistický text – školství	52
Část B. Vyjadřování souhlasu a nesouhlasu	55
Část C. Souřadící spojovací prostředky	56
KAPITOLA 7	58
Část A. Publicistický styl – dospívání a dospělost	58
Část B. Vyjádření názoru. Kompenzační strategie	61
Část C. Vtažné věty	62
KAPITOLA 8	65
Část A. Publicistický styl – média	65
Část B. Organizace textu	68
Část C. Kompozice projevu	70
KAPITOLA 9	72
Část A. Populárně-naučný styl – biotechnologie	72
Část B. Kondenzace větné stavby	75
Část C. Referát, prezentace	76
KAPITOLA 10	79
Část A. Učební styl – psychologie	79
Část B. Odborný styl	83
Část C. Anotace, abstrakt	84
KAPITOLA 11	86
Část A. Odborný styl – environmentalismus	86
Část B. Kompozice odborného textu	89
Část C. Kauzální vztahy	90

KAPITOLA 12	93
Část A. Odborný text – lingvistika	93
Část B. Valence sloves	97
Část C. Slovosled – pořadí příklonek	99
KAPITOLA 13	103
Část A. Odborný text – ekonomie	103
Část B. Valence sloves, větné transformace	106
Část C. Slovosled – aktuální členění, poezie	109
KLÍČ 1–13	113
Seznam tabulek	144
Použitá literatura	145

- A. Životopis, motivační dopis
- B. Administrativní styl – životopis, motivační dopis
- C. Pracovní pohovor

Část A. ŽIVOTOPIS, MOTIVAČNÍ DOPIS

I. Volný životopis

Ing. Marie Černá
Pod Kapličkou 5
180 00 Praha 8
Tel.: 732 023 143
E-mail: m_cerna@seznam.cz

Životopis

Jmenuji se Marie Černá a narodila jsem se 24. února 1985. Bydlím v Praze. Vystudovala jsem Přírodovědné gymnázium v Praze a maturovala jsem z češtiny, angličtiny, chemie a biologie. Po gymnáziu jsem zde pokračovala ve studiu na Vysoké škole chemicko-technologické. V roce 2010 jsem získala titul inženýr v oboru Chemie a technologie materiálů. V současnosti pokračuji tamtéž v doktorském studiu a jsem v prvním ročníku.

Od října 2004 do srpna 2007 jsem pracovala na částečný úvazek jako telefonní operátorka ve firmě Haloprim. Náplní mé práce byla komunikace se zákazníky a vyřizování reklamací. Od září 2007 do prosince 2009 jsem byla zaměstnána na poloviční úvazek jako asistentka v realitní kanceláři Reality Praha, kde jsem se starala o administrativní chod pracoviště. Od ledna 2010 do současnosti pracuji jako technická pracovnice ve firmě Rest-Aurum, kde se zabývám restaurováním kovových uměleckých předmětů. Pracuji na plný úvazek.

Mými zájmy jsou hlavně moderní technologie a trendy ve výzkumu. Také ráda cestuji a komunikuji v cizích jazycích. Po maturitě jsem se soukromě zdokonalovala v anglickém jazyce na jazykové škole a získala certifikát FCE. V rámci svého vysokoškolského studia jsem dva semestry studovala v Berlíně a německy hovořím plynule. Pasivně rozumím rusky. Ráda pracuji na počítači a ovládám základy html jazyka. Mám řidičský průkaz skupiny B a jsem aktivní řidička.

K mým dobrým vlastnostem patří pečlivost, spolehlivost a samostatnost při plnění úkolů. Jsem ochotná učit se novým věcem a pracovat v týmu.

V Praze 16. května 2015

Marie Černá

II. Strukturovaný životopis

ING. MARIE ČERNÁ

OSOBNÍ ÚDAJE

Adresa: Pod Kapličkou 5, 180 00, Praha 8

E-mail: m_cerna@seznam.cz

Tel.: 732 023 143

Datum narození: 24. 02. 1985

VZDĚLÁNÍ

- 2014–dosud: **Vysoká škola chemicko-technologická v Praze – Chemie a technologie materiálů**, doktorské studium (Ph. D.)
- 2004–2010: **Vysoká škola chemicko-technologická v Praze – Chemie a technologie materiálů**, magisterské studium (Ing.)
- 2000–2004: **Přírodovědné gymnázium Praha – Specializace chemie – biologie**

ZAMĚSTNÁNÍ

- 2010–2015: **Rest-Aurum**
Pozice: technická pracovnice v oblasti restaurování kovů
- 2007–2009: **Reality Praha s. r. o.**
Pozice: asistentka v realitní kanceláři
- 2004–2007: **Haloprim**
Pozice: telefonní operátorka

JAZYKOVÉ ZNALOSTI

- ruština **základní / pasivní**
- angličtina **středně pokročilá**
- němčina **pokročilá**

TECHNICKÉ ZNALOSTI A DOVEDNOSTI

- **MS Office, základy html jazyka**
- **ŘP sk. B**

KURZY

2005–2007: Státní jazyková škola Školská – Praha 1, kurz praktické angličtiny (certifikát FCE)

ZÁJMY

Četba odborných knih, cestování a komunikace v cizích jazycích

ZDRAVÍ

Dobré.

V Praze dne 16. května 2015

Marie Černá

III. Motivační dopis

Ing. Marie Černá
Pod Kapličkou 5
180 00 Praha 8

Art Nova, s.r.o.
Ing. Jaroslav Koudelka
Veletřní 23
170 00 Praha 7

V Praze 16. května 2015

Odpověď na inzerát – restaurátor/ka uměleckých předmětů

Vážený pane Koudelko,

ráda bych se touto cestou ucházela o pracovní pozici restaurátor/ka uměleckých předmětů, kterou jste inzerovali dne 13. 5. 2015 na portálu Jobs.cz.

Domnívám se, že moje schopnosti a zkušenosti dobře odpovídají Vaším požadavkům na toto místo. Jsem restaurátorka s několikaletou praxí. Mám bohaté zkušenosti v oblasti technologie materiálů a zvláště pak s restaurováním kovových předmětů, jak požadujete. K mým úspěchům z nedávné doby patří získání grantu na vývoj alternativních postupů při restaurování kovů. Další informace naleznete v přiloženém životopise.

V současné době pracuji u přední české společnosti v tomto oboru. Můj zaměstnavatel Vám může poskytnout reference o mých pracovních schopnostech. Vámi nabízená pozice mě zaujala právě proto, že bych v jejím rámci mohla pracovat v ČR i zahraničí, a uplatnit tak své jazykové znalosti.

Pokud splňuji všechny Vaše požadavky, neváhejte mě kontaktovat na telefonním čísle či e-mailu uvedeném v přiloženém CV. Ráda se dostavím k osobnímu pohovoru.

Děkuji za Váš čas a těším se na další spolupráci.

S pozdravem

Marie Černá

Přílohy

Strukturované CV

CVIČENÍ

1. Doplňte do textu výrazy z nabídky ve správném tvaru. Číslo nula je příklad.

bohatý, částečný, grant, hovořit, jako, maturovat, můj, náplň, pracovat, pracoviště, průkaz, rámeček, současnost, studium, titul, úvazek, vlastnost, zabývat se

Bydlím v Praze. Vystudovala jsem Přírodovědné gymnázium v Praze a (0)**maturovala jsem** z češtiny, angličtiny, chemie a biologie. Po gymnáziu jsem zde pokračovala ve (1) na Vysoké škole chemicko-technologické. V roce 2010 jsem získala (2) inženýr v oboru Chemie a technologie materiálů. V (3) pokračuji tamtéž v doktorském studiu.

Od října 2004 do srpna 2007 jsem pracovala na (4) úvazek jako telefonní operátorka. (5) mé práce byla komunikace se zákazníky. Poté jsem byla zaměstnána na poloviční (6) v realitní kanceláři, kde jsem se starala o administrativní chod (7) Nyní pracuji (8) technická pracovníce ve firmě Rest-Aurum, kde (9) restaurováním uměleckých předmětů. (10) na plný úvazek. Mám (11) zkušenosti v oblasti technologie materiálů.

(12) zájmy jsou hlavně moderní technologie a trendy. V (13) svého vysokoškolského studia jsem dva semestry studovala v Berlíně a německy (14) plyně. Ráda pracuji na počítači. Mám řidičský (15) skupiny B a jsem aktivní řidička.

K mým dobrým (16) patří pečlivost, spolehlivost a samostatnost. V nedávné době jsem získala (17) na vývoj alternativních postupů při úpravě kovů.

2. Tvoření slov – relační adjektiva

a) Z následujících substantiv vytvořte adjektiva. Použijte sufixy -ní, /-ální, -ný, -ský, -cký, -ový.

Vzor: studium – studijní

1. gymnázium, 2. maturita, 3. biologie, 4. chemie, 5. angličtina, 6. čeština, 7. technika, 8. technologie, 9. materiál, 10. ročník, 11. doktor, 12. magistr, 13. přírodověda, 14. inženýr, 15. telefon, 16. polovice, 17. reality, 18. základ, 19. administrativní, 20. umělec, 21. jazyk, 22. řidič, 23. kov, 24. operace, 25. veletrh, 26. osoba, 27. motivace, 28. alternativa

b) Najděte v textu ve cvičení 1 příklady kolokací relačních adjektiv.

Vzor: Přírodovědné gymnázium

c) Vytvořte další příklady kolokací s relačními adjektivy z části a).

Vzor: studijní stáž

3. Najděte v textu substantiva odvozená od následujících sloves. Použijte je ve větách.

Vzor: pohovořit – pohovor

1. postupovat, 2. restaurovat, 3. vzdělat se, 4. zaměstnat, 5. chodit, 6. počítat, 7. vyzkoumat, 8. pracovat, 9. vyřizovat, 10. uvázat, 11. cestovat, 12. plnit

4. Dejte výrazy v závorce do správného tvaru. Doplňte prepozice, kde je to nutné.

Vzor: Pečlivost patří**k mým dobrým vlastnostem**..... (moje dobrá vlastnost – pl.).

- a) Maturoval jsem 1. (biologie), 2. (matematika),
3. (hudební výchova), 4. (český jazyk).

- b) Vystudovala jsem 1. (humanitní gymnázium), 2. (střední odborná škola), 3. (učební obor mechanik), 4. (obchodní akademie), 5. (Vysoká škola ekonomická), 6. (Karlova Univerzita).
- c) Absolvovali jsme 1. (učiliště), 2. (strojní fakulta), 3. (seminář českých reálií), 4. (hudební věda).
- d) Pokračuji 1. (doktorské studium), 2. (soukromé vzdělávání), 3. (administrativní činnost), 4. (práce na poloviční úvazek).
- e) Zdokonaluje se 1. (angličtina), 2. (tato technologie), 3. (restaurování kovů), 4. (technický obor – pl.), 5. (výslovnost).
- f) Máš zkušenost 1. (administrativa), 2. (operační systém – pl.), 3. (komunikace se zákazníky), 4. (tahle pracovní pozice), 5. (tato práce)?
- g) Pracuji 1. (filozofická fakulta), 2. (plný úvazek), 3. (směny), 4. (třísměnný provoz), 5. (počítač), 6. (gymnázium), 7. (jazyková škola), 8. (základní škola), 9. (mezinárodní firma), 10. (diplomová práce).
- h) Promoval jsem 1. (r. 1999), 2. (Policejní akademie), 3. (Univerzita Palackého), 4. (český jazyk a literatura).
- i) Vyznačuji se 1. (nakažlivý optimismus), 2. (zvonivý smích), 3. (proaktivní přístup), 4. (organizační schopnost – pl.).
- j) Zabýváme se 1. (agens a patiens), 2. (živý organismus – pl.), 3. (pasivum a aktivum), 4. (bohemismus – pl.).
- k) Věnuji se 1. (nové věci – pl.), 2. (humanistická idea – pl.), 3. (proprium – pl.), 4. (toponymum – pl.).
- l) Zajímáš se 1. (gró věci), 2. (globalizace), 3. (novodobý extrémismus), 4. (finanční strategie – pl.).

5. Najděte v textech slova cizí a slova cizího původu a vysvětlete jejich význam.

6. a) Vyberte vhodný výraz z nabídky.

Vzor: Restaurátor musí mít (umělé, umělecké) nadání.

- Líbí se mi (humanitní, humanistický, humanitární) předměty, např. dějepis.
- Sbírka peněz putuje na (humánní, humanistický, humanitární) účely do zemí zasažených válkou.
- Vzít si hypotéku je v tomto případě (optimální, optimistické) řešení.
- Musíme si domluvit (reálný, realitní, realistický) termín naší schůzky.
- Sledujeme (akční, aktivní) film.
- (Materiální, Materialistické) vybavení učebny je luxusní.
- Její rady méně zkušeným spolupracovníkům jsou vždy (efektní, efektivní).
- V počítači se objevila (systematická, systémová) chyba.

9. Navštívili jsme (restaurační, restaurátorskou) dílnu.

10. Vedu (zdravý, zdravotní) styl života

b) Vytvořte kolokace s ostatními adjektivy.

.....

Část B. ADMINISTRATIVNÍ STYL – ŽIVOTOPIS, MOTIVAČNÍ DOPIS

Administrativní styl – životopis, motivační dopis

I. Charakteristika administrativního stylu

- věcný: sděluje fakta
- objektivní: autor je v pozadí, stejně jako jeho osobní vztah k příjemci
- formální: spisovný jazyk, ustálené formule (klišé), citově neutrální jazykové prostředky, termíny

Příklady slohových útvarů

- životopis, motivační dopis, úřední dopis, oznámení, zápisy, inzeráty
- formuláře: heslovité, vyplňují se zpravidla bez sloves

Životopis (CV)

- obsahuje základní informace o životě pisatele, zdůrazňuje jeho přednosti
- stručný, strukturovaný, pravdivý
- jazykově a pravopisně bezchybný

Motivační dopis

- formální dopis, obvykle doprovází životopis
- uvádí motivaci uchazeče
- cílem je vzbudit zájem adresáta

II. Struktura a soubor jazykových prostředků

Volný životopis

- souvislý text v 1. os. sg. v min. nebo přít. čase
- 1 strana A4 nebo A5

Strukturovaný životopis

- heslovitý, bez sloves
- 1–2 strany A4
- řazení informací:
 - tematicky: osobní údaje, vzdělání, zaměstnání, jazykové znalosti, další znalosti a dovednosti, zájmy, reference
 - retrospektivně: od nejaktuálnějších událostí po nejstarší (vzdělání, pracovní zkušenosti)

III. Užitečné odkazy

- <http://www.zivotopisy.cz>
- <http://www.profesia.cz>
- <http://www.jobdnes.cz>

Pozn.: Více o administrativním stylu – viz Klíč (část B).

Tab. 1.1: Administrativní styl – životopis, motivační dopis

CVIČENÍ

1. Životopis

a) Strukturovaný životopis. Vysvětlete následující výrazy, uveďte příklady.

- Osobní údaje: datum a místo narození, pohlaví, rodinný stav, státní příslušnost, národnost, trvalé bydliště, korespondenční / kontaktní adresa
- Vzdělání: ZŠ, SŠ, VŠ; Bc., Mgr., Ing., PhD.
- Zaměstnání / pracovní zkušenosti: *brigáda, stáž*
- Jazykové znalosti: *Společný evropský referenční rámec pro jazyky – SEERR (A1–C2); pasivní znalost jazyka*
- Odborné znalosti a dovednosti: např. ...
- Další / Jiné: např. ...
- Zdravotní stav: např. ...

b) Volný životopis. Odpovězte na otázky.

1. Z jakých částí se skládá volný životopis?
2. Jaké informace tyto části obsahují?

2. Motivační dopis

a) Struktura motivačního dopisu. Odpovězte na otázky.

1. Z jakých částí se skládá motivační dopis? Jaké informace tyto části obsahují?
2. Jak oslovíte adresáta? Jaké oslovení zvolíte, když neznáte jeho jméno?
3. Jaké formulace jsou typické pro úvod a závěr motivačního dopisu?
4. Jak se můžete formálně rozloučit na úplném konci dopisu?

b) Jazykové prostředky. Určete, zda jsou uvedené formulace typické pro úvod (Ú), stať (S), závěr (Z) či rozloučení (R).

1. Nad rámec uvedených požadavků nabízím časovou flexibilitu a zájem o další vzdělávání.
2. Děkuji za Váš čas a jsem s pozdravem,
3. Dovoluji si touto cestou žádat o pracovní místo ... inzerované dne ... na serveru
4. S pozdravem ...
5. Domnívám se, že moje znalosti a zkušenosti odpovídají požadavkům na výše uvedenou pozici.
6. V případě Vašeho zájmu se velmi rád dostavím na osobní pohovor.
7. Děkuji Vám za vyrozumění.
8. Reaguji tímto dopisem na pracovní nabídku na pozici ... , kterou Vaše společnost inzerovala
9. Podle uvedených požadavků se považuji za vhodného kandidáta na nabízenou pozici.
10. Děkuji Vám za pozornost a těším se na naši spolupráci.
11. Chtěl bych se touto cestou ucházet o pracovní pozici ... , kterou Vaše společnost inzerovala na personálním serveru
12. Srdečně ...
13. Pokud budu splňovat Vámi stanovené požadavky, neváhejte mě kontaktovat na níže uvedeném telefonním čísle nebo e-mailu.
14. Domnívám se, že mé schopnosti a zkušenosti by byly přínosem pro vaši společnost.

15. Doplnující informace naleznete v níže přiloženém životopise.
16. Děkuji Vám za laskavou odpověď.
17. Ráda bych projevila zájem o pozici ..., která byla inzerována na pracovním portálu ... dne...
18. Dovolte, abych krátce představil svou dosavadní profesní praxi.
19. Velmi mě zaujal inzerát zveřejněný dne ... na portálu ..., ve kterém hledáte kandidáta na pozici ...
20. Pokud Vás informace o mně zaujaly, neváhejte mě kontaktovat.

3. Psaní. Blanka Matragi a Jiří Kylián – znáte je?

a) Vytvořte z následujících vět dva životopisy.

1. Kylián studoval v Praze a ve věku 20 let získal stipendium na Královské baletní škole v Londýně.
2. Akademická malířka Blanka Matragi (nar. 1953 ve Světlé nad Sázavou) je módní návrhářka.
3. V roce 1968 nastoupil do souboru Stuttgart Ballet a pracoval pod Johnem Crankem.
4. Vystudovala střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou a Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, obor oděvní výtvarnictví, a získala titul akademická malířka.
5. Mezi jeho nejznámější díla patří *Symfonie žalmů* (1978).
6. Roku 1978 vyhrála návrh kolekce pro Letní olympijské hry v Moskvě.
7. Jiří Kylián narozený roku 1947 je český taneční choreograf.
8. Vdala se za Dr. ing. Makrama Matragiho, se kterým se odstěhovala do Libanonu.
9. Tehdy začal pracovat jako choreograf.
10. V roce 1982 v Bejrútu otevřela salón „Blanka Haute Couture“.
11. V roce 1976 se stal Kylián uměleckým ředitelem nizozemského divadla Nederlands Dans.
12. Jeho styl je velmi energický a moderní.
13. V roce 2002 obdržela v Praze cenu Salvadora Dalího a roku 2003 získala titul *Významná česká žena ve světě*.
14. V roce 1992 založil vlastní komorní společnost s více než 40 tanečníky.

b) Vytvořte strukturované životopisy obou osobností. Doplněte chybějící informace na základě logiky či kreativity, nebo podle internetu.

c) Je přelom 70. a 80. let 20. století. Blanka Matragi se právě stěhuje do Libanonu. Jiří Kylián zase odchází do Nizozemska a uchází se o místo uměleckého ředitele tanečního divadla. Napište jejich motivační dopis, v němž se chystají začít další kariéru v novém prostředí.

4. Psaní

a) Vytvořte volný životopis vaší oblíbené věci.

Např.: tužka, penál, kabelka, klobouk, rukavice, šála, klíče, hřeben, slovník, kniha, učebnice, brýle, notebook, ...

b) Vaše oblíbená věc chce vyjet na stáž do zahraničí, nebo změnit majitele. Napište její motivační dopis, který musí obsahovat následující body.

1. Kam by ráda jela a proč?
2. Kdo může být jejím novým majitelem?

5. Ústní vyjadřování

a) Připravte si monolog o životě známé osobnosti. Dejte jí nové jméno nebo přezdívku. Vaši spolužáci hádají její skutečné jméno.

b) Přineste si do kurzu zajímavé fotografie neznámých lidí z novin či časopisů. Diskutujte o tom, jak se asi jmenují, co dělají, co je baví... Použijte následující výrazy.

- *rád + VERBUM*
 - *mít rád + AK, zajímat se o + AK, mít zájem o + AK*
 - *mezi jeho/její zájmy patří + NOM, k jeho/jejím zálibám patří + NOM, baví ho/ji + NOM, líbí se mu/jí + NOM*
 - *věnovat se + DAT*
 - *zabývat se + INSTR, vyznačovat se + INSTR*
-

Část C. PRACOVNÍ POHOVOR

C V I Č E N Í

1. Diskutujte.

1. Už jste se někdy zúčastnili pracovního pohovoru?
2. Jak pracovní pohovor probíhá?
3. Kdo vybírá nové zaměstnance do společnosti?
4. Kdo se obvykle účastní pracovního pohovoru?
5. Na co se u pracovního pohovoru obvykle ptá personalista?
6. Na co se může zeptat uchazeč o pracovní místo?

2. Slovní zásoba. Vysvětlete následující výrazy.

- pracovní doba: práce na částečný / poloviční / plný úvazek; pevná / flexibilní pracovní doba; práce z domova, práce na směny
- plat: hrubá / čistá mzda, odměny, sociální / zdravotní pojištění, nemocenská
- zaměstnanecké výhody (benefity): služební telefon / auto, stravenky
- kariéra: nastoupit do zaměstnání, povýšit, dát výpověď

3. Vytvořte ke každému bodu v tabulce alespoň jednu otázku.

A. Otázky – pesonalista/personalistka	B. Otázky – uchazeč/uchazečka
1. vzdělání	1. pracovní doba
2. jazykové znalosti	2. dovolená
3. pracovní zkušenosti	3. zaměstnanecké výhody (benefity)
4. další znalosti a dovednosti	4. služební cesty
5. zájmy, charakterové vlastnosti	5. nástupní plat
6. důvod změny zaměstnání	6. profesní růst
7. znalosti o firmě	7. výsledek výběrového řízení
8. kariérní plány	8. plánovaný nástup
9. představa o platu	
10. termín nástupu	

4. Roleplay. Ucházíte se o místo asistenta/asistentky v mezinárodní firmě. Sehrajte pracovní pohovor, použijte všechny výrazy z nabídky.

A: Personalista	B: Uchazeč
ucházet se o pozici dosáhnout vzdělání praxe v oboru ovládat cizí jazyky příspěť firmě představa o platu	splňovat podmínky pracovní týden nárok na dovolenou služební cesty povýšit nastoupit do zaměstnání

5. Motivační pohovor se známou osobností. Použijte informace ze cvičení 3 v části B.

a) Blanka Matragi se v Libanonu uchází o pracovní místo návrhářky v luxusním módním salonu.

b) Jiří Kylián se v Nizozemsku uchází se o místo uměleckého ředitele tanečního divadla.

A. Úřední dopisy – pozvánka, omluva, žádost, stížnost

B. Administrativní styl – úřední dopisy

C. Telefonní konverzace

Část A. ÚŘEDNÍ DOPISY – POZVÁNKA, OMLUVA, ŽÁDOST, STÍŽNOST

I. Oficiální pozvánka

Ia. Pracovní pozvánka

Komu: bohemistika@zamestnanci.cuni.cz

Předmět: Pozvánka na konferenci

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovolte nám, abychom Vás jménem organizačního výboru srdečně pozvali na mezinárodní konferenci **Nové metody ve výuce mateřského jazyka**. Konference se se koná **15. září 2015** k příležitosti završení mezinárodního projektu EduCzech, a to pod záštitou Katedry českého jazyka a didaktiky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Aktuální informace o programu konference a místě jejího konání budou zveřejňovány na adrese http://konference_novemetody.kcjd.up.cz/.

Elektronickou přihlášku spolu s abstraktem příspěvku je třeba vyplnit v sekci *registrace* na výše uvedené webové stránce a odeslat do **30. 5. 2015**.

Kontaktní osoba konference: Mgr. Pavlína Večeřová

Kontaktní e-mail: novemetody@seznam.cz

Těšíme se na Vaši účast.

Za organizační výbor konference

PhDr. Eva Malá, Ph.D.

e_mala@pdf.up.cz

KČJD Pdf UP

Ib. Společenská pozvánka

Komu: student@fakulta.cz

Předmět: Pozvánka na Albertov

Vážené studentky, vážení studenti,

jménem pana děkana prof. Milana Slívy si Vás dovoluji srdečně pozvat na shromáždění pořádané u příležitosti 75. a 25. výročí událostí 17. listopadu 1939 a 1989 v pondělí 17. listopadu 2014

ve 14:00 hodin na Albertov. Součástí setkání bude též panelová diskuze, která proběhne ve Vlasteneckém sále fakulního kampusu.

Prosíme Vás o potvrzení Vaší případné účasti na panelové diskuzi.

S pozdravem

Mgr. Jana Šmídová
tajemnice fakulty
tajemnice@fakulta.cz

Ic. Společenská pozvánka

Komu: kontakty@galeriekoruna.org

Předmět: Pozvánka na vernisáž

Vážení přátelé,

ráda bych Vás pozvala na zahájení kolektivní výstavy plastik Sdružení českých sochařů s názvem „**Na chvíli zastav čas**“. Autory vystavených exponátů budou **Jaromír Šiktanc, Jiří Másler, Karel Oliva, Petr Chuděra, Anna Malvínová, Bohumil Tomášek a další**.

Vernisáž výstavy proběhne v **Galerii Koruna v úterý 29. 9. 2015 od 18:00 hodin**.

Slovem ji zahájí PhDr. Josef Drahokoupil, na violoncello zahraje prof. Miroslav Jonáš.

Těšíme se na setkání s Vámi!

Ivana Petrželková
manažerka Galerie Koruna
Sušická 123
160 00 Praha 6
info@galeriekoruna.org
www.galeriekoruna.org
+420 732 871 617

II. Omluva

Ila. Omluva ze školy

Komu: vyucujici@uni.umí.cz

Předmět: Omluva z výuky

Dobrý den, paní doktorko,

chtěl bych se omluvit z dnešní výuky z důvodu nemoci. Pokud je to nutné, mohu naskenovat do přílohy neschopenku.

Děkuji za pochopení,

Pavel Skřivánek

IIb. Omluva ze školy

Komu: jirina.shejbalova@uni.umi.cz

Předmět: Omluva pro nemoc

Dobrý den, vážená paní docentko,

bohužel nemohu přijít na dnešní seminář od 18:00. Od včerejšího večera mám nevolnosti a nic se nezlepšilo. Referát naštěstí nemám dnes, ale až příští týden.

Budete chtít přinést potvrzení od lékaře? Dnes nejsem schopná se k němu dostavit, takže bych to musela řešit zpětně. Promiňte.

Kolegyně mi okopíruje referáty, které dnes budou na programu. Látku si doplním.

S pozdravem

Markéta Dlouhá

IIc. Pracovní omluva

Komu: vyucujici@uni.umi.cz

Předmět: Omluva za chybný harmonogram

Vážené vyučující, vážení vyučující,

velmi se omlouváme za předchozí e-mail a prosíme Vás, abyste ho ignorovali. Bohužel došlo k technické chybě v rámci nové funkce systému – zasílání harmonogramu pedagogům. Chyba se projevila až při hromadném rozeslání.

Níže v tomto mailu najdete opravený přehled harmonogramu – pokud v něm přesto shledáte nějaké pochybení, prosím, nahlaste mi ho do konce příštího týdne.

S přáním co nejpříjemnějších podzimních dní
a ještě jednou s omluvou a prosbou o pochopení

Ivanka Veselá, vedoucí studijního oddělení

IId. Pracovní omluva

Komu: marie.cerna@seznam.cz

Předmět: Omluva za prodlevu

Vážená paní Černá,

dnes je termín, ke kterému Vám máme zaslat podklady k chystané učebnici češtiny pro cizince. Bohužel jsem z rodinných důvodů musela práci odložit a dostanu se k ní až koncem tohoto týdne. Podklady bych Vám poslala tedy v pátek. Velmi se omlouvám za prodlevu a děkuji Vám za shovívavost.

S přátelským pozdravem

Zuzana Bílková

III. Žádost

IIIa. Žádost o stipendium, o prodloužení studia apod.

ŽÁDOST STUDENTA O STIPENDIUM

Žadatel

Jméno a příjmení:

Číslo studenta:

Kontaktní adresa:

Telefon:

Email:

Číslo účtu:

Druh studia (bakalářské/magisterské/doktorské):.....

Studijní obor:

Rok zahájení studia:

Účel žádosti

Popište stručně, na jaký studijní pobyt / na jakou akci žádáte o stipendium. Uveďte, kdy se akce konala a jak souvisí s vaším studiem.

.....
.....
.....
.....

Rozpočet

V níže uvedené tabulce rozepište celkové náklady studijního pobytu / akce a výši požadovaného stipendia.

	Celkový náklad v cizí měně	Kurs CZK	Celkový náklad v CZK
Náklady na cestu:			
Ubytování:			
Konferenční poplatky apod.:			
Jiné (specifikujte):			

Prohlašuji, že náklady, o které žádám v rámci stipendia, nebyly hrazeny z jiných zdrojů. Souhlasím se zpracováním osobních údajů obsažených v této žádosti pro potřebu řízení o poskytnutí stipendia.

V dne

Podpis žadatele

IIIb. Objednávka

Komu: alena.sediva@vnejsivztahy.com

Předmět: Objednávka konferenčních předmětů

Vážená paní Šedivá,

ráda bych Vás požádala o zaslání smlouvy o vypůjčce konferenčních předmětů. V souvislosti s pořádáním setkání partnerů mezinárodního projektu CZECH-LAB, jež proběhne na hlavní budově naší fakulty a jehož je náš ústav spoluřešitelem, bychom si potřebovali zapůjčit na dny 29. a 30. 10. 2015 následující předměty:

1 stojan na vodu Aquamat,
1 varný termos na horkou vodu,
1 varný termos na kávu,
40 kameninových hrnečků,
4 stojany na směrovky,
1 roll-up s logem fakulty,
1 vozík,
20 tzv. konferenčních setů (desky s logem fakulty atd.).

Kdy a kde si prosím lze výše uvedené vyzvednout?

Děkuji Vám velice za odpověď a přeji hezké dny!

Srdečně

PhDr. Jana Dobrovolná
tajemnice
Ústav informačních studií

IIIc. Potvrzení objednávky

Komu: jana.dobrovolna@uni.umi.cz

Re: Objednávka konferenčních předmětů

Vážená paní doktorko,

předměty již máte zarezervovány. Vše se vyzvedává v místnosti č. 100 na hlavní budově, doporučuji alespoň s jednodenním předstihem.

Budete si prosím přát desky s českým či anglickým logem? Leták o fakultě Vám také mohu poskytnout v české či anglické verzi, případně ve verzích obou.

Kdy si prosím budete předměty vyzvedávat a kdy vypůjčovat?

S pozdravem

Alena Šedivá
Referát vnějších vztahů

III d. Potvrzení elektronické objednávky

Komu: zuzana.novotna@gmail.com

Předmět: Potvrzení objednávky č. ZE-2015-1381802

Vážený zákazníku,

Vaše objednávka ZE-2015-1381802 je připravena k osobnímu vyzvednutí na naší prodejně.

Na prodejně nelze platit kartou.

Položky objednávky:

Produkt	Popis	Množství	CZK s DPH	Stav
9788071761082	Celestinské prorocství	1	170	Připraveno

Ještě jednou Vám děkujeme za projevenou důvěru.

Upozorňujeme, že pokud nebude objednávka do 10 dnů vyzvednuta, bude stornována. Pokud si nemůžete objednávku v tomto termínu vyzvednout, stačí napsat e-mail našim pracovníkům a objednávku pozdržíme.

S přátelským pozdravem
tým Levneucebnice.cz

Adresa prodejny:
areál Kino Galaxie
Arkalycká 951/3
148 00 Praha 4

Otevírací doba:
PO, ST, PÁ: 9:00–18:00
ÚT, ČT: 9:00–19:00

tel.: 774 998 998 (k dispozici v pracovní dny mezi 9:00–17:00)

e-mail: info@levneucebnice.cz

web: www.levneucebnice.cz

IV. Stížnost

IVa. Reklamace

Preisler Ivan
Na Pískách 52
160 00 Praha 6

AB ingeneering, spol. s.r.o.
Realizace staveb a technický dozor
Novodvorská 22/8, 190 00 Praha 9

V Praze dne 13. 10. 2015

Reklamace dlažby

Vážení,

reklamujeme Vámi provedené práce na rodinných domech Zeleneč, které jste fakturovali 12. 10. 2015 na faktuře číslo FV 2001001.

Vámi pokrytá dlažba se místy probořila až o 10 cm. Navrhuji společnou prohlídku 15. 10. 2015 v 9:00 v Zelenči, kde dohodneme způsob a termín odstranění závad.

Preisler

Preisler Ivan
jednatel společnosti

IVb. Vyřízení reklamace

Jan Marten
AB ingeneering, spol. s.r.o.,
Reklamační oddělení
Dlouhá 13, 110 00 Praha 1

Preisler Ivan
Na Pískách 52
160 00 Praha 6

Praha 14. 10. 2015

Posouzení reklamace dlažeb

Vážený pane,

v návaznosti na Vaši reklamaci pokrytých dlažeb v rodinných domech v Zelenči, ve které reklamujete propadnutí dlažby, Vám po řádném posouzení předáváme níže uvedené stanovisko.

V souladu s právními předpisy ČR nelze reklamaci uznat jako oprávněnou.

Odůvodnění:

Vámi reklamovaná dlažba byla důkladně prohlédnuta a bylo zjištěno, že se u této reklamace nejedná o vadu způsobenou námi zajištěnými řemeslníky, či o sníženou kvalitu materiálu dlaždic. Dlažba byla položena standardním způsobem a podle stavebních plánů zadavatele.

J. Marten

Jan Marten
vedoucí reklamačního oddělení

C V I Č E N Í

1. Převeďte text z neformální pozvánky pro kamarády na oficiální společenskou pozvánku. Použijte následující formulace.

Vážené dámy, vážení pánové; milí přátelé; dovoluji Vám; srdečně Vás zveme; společenské/ slavnostní setkání; oslava; jménem; k/u příležitosti; proběhnout; konat se; pořádat; pořádaný; je třeba / je zapotřebí; žádáme Vás / prosíme o potvrzení Vaší účasti; věříme, že se setkáme; těšíme se na Vaši účast / na setkání s Vámi...

V Praze 14. 9. 2015

Ahojky Ludmilko, Pavle a všichni kamarádi,

přijďte na náš večírek! Právě jsme udělali školu a máme to za sebou! Promoce bude 23. 9. ve 12:30 v Betlémské kapli, rádi Vás uvidíme! Připravili jsme potom na večer takové menší pohoštění pro přátele, v restauraci U Staré paní. Počítáme s vámi! Tak zatím!

Jana a Petr

PS: Jo, a dejte vědět, jestli dorazíte! Dík!

2. Doplňte formální ekvivalenty následujících výrazů.

Vzor: doktor – lékař

1. jestli (podm. význam = když) –
2. pořád –
3. třeba –
4. vždycky –
5. víc –
6. míň –
7. v posledních pár letech –
8. dneska –
9. moc problémů –
10. moc obtížný –
11. tohle –
12. diplomka –
13. poprosit –
14. ukazují –
15. můžou –
16. studuju –

3. Doplňte do textů výrazy z nabídky ve správném tvaru. Číslo nula je příklad.

bohužel, dobře, dohodnout, dovolit, faktura, jméno, konat se, mít, o, pochopení, potvrzení, pozdrav, prohlídka, provedený, příležitost, slavnostní, srdečně, účast, vážený (2x), za

Komu: studium@pf.uni.cz

Předmět: Pozvánka na zahájení akademického roku

Vážené studentky, vážení studenti,

- (0)**Dovolte**..... mi, abych Vás (1) děkanky naší fakulty
(2) pozval na (3) zahájení nového akademického roku,
které (4) 1. října 2015 ve Velkém sále. Při této (5) Vám též
přeji úspěšný vstup do nového semestru!

Těšíme se na Vaši (6)

(7) Studijní oddělení

PhDr. Ladislav Hájek, Ph.D., vedoucí

Komu: slavka.korecka@pf.uni.cz

Předmět: Omluva absence

(8) paní docentko,

(9) se dnes nemohu dostavit na seminář od 18:00. Od včerejška se necítím (10)
..... Dnes naštěstí nemám referát. (11) přinést

(12) od lékaře?

Děkuji Vám za (13)

S (14)

Iveta Dlouhá

Reklamace stavebních prací

(15)

reklamujeme Vámi (16) stavební práce při rekonstrukci rodinného domu v ul. Široká 8, obec Nelahozeves, které jste fakturovali 12. 10. 2015 na (17) číslo FV 2015001.

Vámi pokrytá dlažba se místy probořila až (18) 10 cm. Navrhuji společnou (19) 15. 10. 2015 v 9:00 v ul. Široká 8, při níž (20) způsob a termín odstranění závad.

Komárek

Komárek Martin
jednatel společnosti

4. Najděte v textech ve cvičení 3 sekundární prepozice. Určete jejich valenci a vytvořte s nimi věty.

Vzor: jménem + GEN – Jménem ředitele firmy bych chtěl srdečně pozvat všechny zaměstnance na vánoční firemní večírek.

5. Pasivní dějová adjektiva.

a) Najděte v textech I.–IV. pasivní dějová adjektiva. Určete slovesa, ze kterých byla utvořena.

b) Vytvořte další kolokace s těmito adjektivy.

Vzor: uvedený – uvést; výše uvedený / uvedené stanovisko

6. Dejte výrazy v závorce do správného tvaru.

Vzor: Dovolte**mi**..... (já), abych vás pozval na**informační schůzi**..... (informační schůze).

1. Je třeba vyplnit (elektronická přihláška). 2. (Abstrakt) odešlete do konce ledna. 3. Těšíme se na (viděná / slyšená / shledaná / setkání).
4. Dovolujeme si (oni) pozvat na (slavnostní shromáždění).
5. Odpoledne proběhne (panelová diskuze). 6. Prosíme (ty) o (trpělivost). 7. Kunsthistorik zahájil (vernisáž) (vybraná slova).
8. Profesor hudby zahrál na (violoncello).
9. Omluvíš (on) ze (seminář)? 10. Omlouváme se (vy) za (nepřesnost).
11. (Informace – pl.) (my) zašlete co nejdříve. 12. Chceme (vy) požádat o (konferenční příspěvek).
13. Je nutná (moje účast)?
14. Navrhujeme (odstranění vad) v (nejbližší termín).
15. Reklamuji (vaše práce – sg.). 16. (Ta diskuze) shledávám (zajímavá).
17. (Brožura – pl.) (vy) poskytneme v (anglické a české znění).
18. Ignorujte (předchozí e-mail).

7. Pracujte podle vzoru. Někdy je více řešení. Slovní spojení použijte ve větách. Číslo nula je příklad.

a) Spojte.

0. poskytnout	a. slovem
1. konat se	b. shromáždění, konference
2. zahájit	c. diskuze
3. pozvat	d. pod záštitou
4. projevit se	e. u příležitosti
5. zaslat	f. chyba
6. vyzvednout si	g. podklady, smlouva, leták
7. proběhnout	h. objednávka
8. pořádat	i. jménem

b) Spojte.

1. osobní	a. obor
2. přátelský	b. vyzvednutí
3. panelový	c. pozdrav
4. projevený	d. důvěra
5. případný	e. učebnice
6. řádný	f. účast
7. studijní	g. diskuze
8. chystaný	h. posouzení

Část B. ADMINISTRATIVNÍ STYL – ÚŘEDNÍ DOPISY

Administrativní styl – úřední dopisy

I. Úřední dopisy

- prostředek písemného styku mezi institucemi, příp. institucemi a jedinci
- tištěná nebo elektronická podoba, příp. formulář
- pevná stavba, ustálené formulace (klišé), spisovnost

Typy oficiálních (úředních) dopisů

- **pozvánka** (pracovní, společenská): slavnostní charakter
- **omluva** (škola, práce)
- **žádost (objednávka)** – potvrzení objednávky, odpověď na objednávku; **žádost** – o stipendium, o přerušení / prodloužení studia...)
- **stížnost (reklamace)** – vyřízení reklamace): strohý tón

II. Struktura a soubor jazykových prostředků

Tištěné úřední dopisy

- **Adresa pisatele – odesílatele:** vlevo nahoře
- **Adresa příjemce – adresáta:** vlevo nahoře pod odesílatelem
- **Datum a místo:** vpravo pod všemi adresami
→ *V Praze dne 8. 10. 2015 / V Brně 15. 8. 2014 / Olomouc 04. 06. 2015*
- **Věc/Předmět**
→ *Pozvánka na + AK / do + GEN / Omluva / Žádost o + AK / Objednávka + GEN / Potvrzení objednávky / Stížnost (na + AK) / Reklamace + GEN, atd... .*
→ Samotná slova „věc“ nebo „předmět“ se v současnosti již neuvádějí, místo nich se účel dopisu (tedy pozvánka, reklamace apod.) zvýrazní podtržením, nebo tučným písmem. U méně formálních dopisů nebývá tento účel vůbec uveden.

- **Oslovení**
 - *Vážená paní Novotná, / Vážený pane Koudelko,*
 - *Vážená paní, vážený pane / Vážení, ...*
- **Úvod:** důvod, proč píšete
 - *Obracím se na Vás z důvodu + GEN*
 - *Dovolte mi, abych...*
 - *Dovoluji si Vás požádat o + AK / Žádám Vás (tímto) + AK*
 - *Reklamuji (tímto) + AK*
 - *Srdečně Vás zvu na + AK*
 - *Omlouvám se z + GEN (za + AK)*
 - *Rád bych si objednal + AK*
 - *Děkujeme za Vaši poptávku ze dne + datum*
- **Stat':** rozvedení hlavní informace a uvedení dalších podrobností
- **Závěr:** poděkování a pozdrav
 - *Předem děkuji. / Děkuji předem.*
 - *Děkuji za Váš čas a jsem s pozdravem.*
 - *Děkuji za kladné vyřízení. / Děkuji Vám za vyrozumění. Srdečně...*
 - *Děkuji Vám za laskavou odpověď. S přátelským pozdravem...*
 - *Děkuji Vám za Vaši odpověď. S pozdravem...*
 - *Na viděnou se těším...*
- **Vlastnoruční podpis:** vpravo pod textem, eventuálně pod ním uvést své jméno a příjmení (případně i titul/y) a pod jméno funkci s malým počátečním písmenem (jednatel společnosti, ředitel apod.) – jméno a funkce se píše vycentrovaně
- **Seznam příloh:** *Přílohy* – vhodné zvýraznit např. podtržením, uvádíme vlevo zcela dole pod textem
- **Seznam kopií:** *Na vědomí / Kopie*

Pozn.: Psaní adres se může řídit i jinými konvencemi, zde je uvedena ta nejběžnější.

Elektronické oficiální dopisy

- **Komu:** e-mailová adresa příjemce – např. *dispecink@preisler.cz*
- **Předmět:** *zadost / omluva / stiznost / pozvánka* – s diakritickými znaménky nebo bez nich
- Oslovení
- Úvod
- Stat'
- **Závěr:** poděkování, pozdrav a Vaše jméno (eventuálně i Vaše adresa a kontakt: e-mail, telefon apod.)

Tab. 2.1: Administrativní styl – úřední dopisy

CVIČENÍ

1. Psaní – příprava studentské konference

a) Vymyslete neobvyklá témata a názvy studentských konferencí. Vyberte si jednu, které byste se chtěli zúčastnit.

b) Napište pozvánku na konferenci včetně jejího programu. Použijte následující formulace.

- Název konference:
- Datum a místo konání:
- Tematické okruhy:
- Jednací jazyky:

- Přihlášku včetně anotace zašlete do
- Přednášející budou o přijetí příspěvku na základě anotace informováni do
- Požadavky na formát anotace a příspěvku:
- K dispozici bude technické vybavení
- Konferenční poplatek činí celkem Kč.
- Poplatek zahrnuje vložné (úhrada organizačních nákladů,), stravné (.....) a
- Úhradu konferenčního poplatku proveďte do

c) Pro konferenci potřebujete zajistit konferenční místnosti, technického pracovníka, asistentky pro veškerý servis hostům, ubytování pro přednášející účastníky, občerstvení, slavnostní program na společenský večer atd. Rozdělte si úkoly ve skupině a každý napište formální objednávku.

d) Bohužel se z vážných důvodů nemůžete v daný termín na konferenci dostavit. Napište omluvu, uveďte důvod vaší neúčasti a navrhněte alternativní řešení (příspěvek přednese někdo jiný, vyhovuje vám jiný den a hodina, pošlete pouze psaný příspěvek bez jeho osobní prezentace, ...).

2. Psaní – žádost

a) Vyplňte formulář žádosti o stipendium v bodě IIIa v části A.

b) Uveďte, o co ještě můžou studenti během svého studia žádat. Napište formální žádost. Váš spolužák na ni napíše odpověď. Prezentujte své žádosti a odpovědi na ně ostatním studentům ve třídě.

3. Psaní – reklamace do seznamovací agentury

a) Přečtete si seznamovací inzeráty. Najděte adjektiva vyjadřující kladné vlastnosti.

1. Ahoj, věřím, že existuje milá a hodná dívka / žena, která mi poskytne to, co mi dlouhodobě chybí – lásku, něhu, podporu, pohodu a sounáležitost. Jsem kluk veselý a pohodový povahy, 34 let, 178 cm, hnědé oči. Zájmu mám několik, ale asi nejvíc příroda, kolo, lyžování, squash, kino, kutilství, zahrada, posezení s přáteli.
2. Hledáš spolehlivého a zároveň vášnivého partnera, rodinný typ, který Tě nezklame? Zodpovědného a zajištěného? Hledáš někoho, s kým chceš plánovat budoucnost, budovat svůj svět i domov? Je mi čerstvě 34, jsem tmavovlasý s čokoládovými očima a charismatem, pohledný, svobodný, bezdětný, hledající trvalý vztah a lásku.
3. Ahoj a hezký den všem! Rád bych se seznámil s příjemnou, štíhlejší nekuřačkou, které také chybí hezký a pohodový vztah, naplněný vzájemnou láskou, porozuměním, tolerancí, společnými zájmy, a která také touží po šťastné rodině. Hledám partnerku pro život, na kterou se mohu těšit, s kterou mi bude prima a jí se mnou, která si dokáže vážít partnera. Těším se na Tvou odpověď s fotkou.
4. Velice atraktivní, chytrá, soběstačná, modrooká slečna 172/58 hledá svoji druhou polovinu. Nejsem typ, který sedí doma. Mám ráda cestování, sport, dobré jídlo a vynikající víno. Mám kamarády, mám byt, mám auto, ale chybí mi ta nejdůležitější věc v životě – moje druhá polovina, se kterou bych život žila, a ne jen prožívala. Miluji lidi, kteří jsou upřímní, spolehliví a dokážou si stát za tím, co řekli.
5. Pohledná žena hledá lásku, svého pana Božského. Je vzdělaný, charizmatický, čestný a pochází z fungující rodiny. Vystupuje jako gentleman. Má rád děti, legraci, cestování, kulturu a sport. Má v plánu založit rodinu, jen zatím nepotkal tu pravou, která by ho chytla za srdce. Je nekuřák, 35 let, vysoký okolo 190 cm a chce změnit svůj život.

b) Najděte opozita k nalezeným adjektivům.

c) Na inzerát vám napsal/a potenciální partner/ka. Měli jste první schůzku, ale on nebyl Pan Dokonalý / ona nebyla Paní Dokonalá. Napište reklamaci do seznamovací agentury. Vymyslete co nejtípnější název agentury i její adresu.

4. Psaní – reklamace a odpověď na ni

a) Pracujte ve dvojicích. Přineste si obrázky nebo fotky rozbitých věcí, případně účtenky (paragony) k nim a reklamujte jednu z nich. Váš spolužák na reklamaci odpoví: je reklamace oprávněná, přijmete ji, nebo ji zamítnete?

.....

Část C. TELEFONNÍ KONVERZACE

C V I Č E N Í

1. Ústní vyjadřování. Navrhněte různé způsoby vyjádření.

1. Co řeknete, když zvedáte telefon?
2. Jak se představujeme do telefonu?
3. Co řeknete, když si nejste jistí, že jste se dovolali na správné místo?
4. Co řeknete, když telefon zvedne jiná osoba, než se kterou chcete mluvit?

Pozn.: Formální a neformální prostředky telefonní konverzace – viz Klíč, tab. 2.2.

2. Navrhněte různé způsoby ústního vyjádření pozvání, žádosti a stížnosti:

1. formální / neformální pozvání na promoci;
2. formální / neformální žádost o vyřízení důležitého vzkazu;
3. formální stížnost na chování personálu v restauraci.

Pozn.: Formální a neformální prostředky vyjádření pozvání, žádosti a stížnosti – viz Klíč, tab. 2.3.

3. Doplňte do vět výrazy z nabídky ve správném tvaru.

dovolit, hodit se, chuť, jít, laskavý, líto, možný, mrzet, odmítnout, omluvit, podat, přijímat, reklamovat, stěžovat si

a) Pozvání

Vzor:Dovolte....., abych vás pozval na slavnostní večeři.

1. Nemáš jet na tu konferenci? 2. vám to příští středu?
3. S radostí Vaše pozvání. 4. Bohužel musím Vaše pozvání

.....

b) Žádost

1. Byla byste tak a vyřídila to paní Svobodové? 2. Pokud to
-, tak to pro vás rád udělám. 3. Omlouvám se, ale bohužel to není

c) Stížnost

1. Chtěl bych stížnost na postup vašeho úřadu. 2. Chtěla bych
- doručené zboží, které neodpovídá mé objednávce. 3. Musím
- na neochotu vašeho personálu.

d) Omluva

1. Moc mě to, ale večírku se bohužel nebudu moct zúčastnit. 2. Chtěla bych
- svou nepřítomnost na dnešním semináři. 3. Je nám
-, ale zboží, které jste si objednal, momentálně není na skladě.

4. Pracujte ve dvojicích nebo trojicích. Tvořte telefonní dialogy.

a) Formální žádost (ve dvojici)

Chcete se přihlásit do semináře *Cvičení z české morfologie*. Zápis do elektronického systému ale skončil minulý týden, a tak na studijním oddělení žádáte o dodatečné zapsání.

b) Formální stížnost (ve trojici)

U vedoucího katedry si stěžujete si na vyučujícího v semináři *České lidové písně*. Do hodin chodí pozdě a nepřipraven, o studenty nejeví zájem. Telefon zvedne paní sekretářka.

c) Neformální omluva (ve dvojici)

Omlouváte se svému kolegovi, že mu slíbené materiály pro společnou prezentaci na konferenci dodáte o týden později.

d) Neformální pozvání (ve trojici)

Chcete pozvat českého kamaráda na oslavu státního svátku na ambasádě vaší země. Telefon zvedne jeho sourozenec.

Pozn.: Formální a neformální prostředky pro telefonní konverzaci a vyjadřování pozvání, žádosti, stížnosti a omluvy – viz Klíč, tab. 2.2 a 2.3.

- A. Právnícký text – bydlení
- B. Dialogický text
- C. Formální a neformální řečové chování

Část A. PRÁVNICKÝ TEXT – BYDLENÍ

Vážený pan
Ing. Jan Tikal

V Brně dne 17. 8. 2015

Vážený pane inženýre,

dovoluji si obrátit se na Vás v návaznosti na Váš přípis ze dne 20. 4. 2014, kterým jste mi nabídl dohodu ohledně výměny bytu v ulici Vratislavova v Brně, jehož jsem nájemkyní, za byt ve Vodňanského ulici v Brně, jehož jste vlastníkem. Sdělují Vám tímto, že Vaši nabídku nemohu akceptovat, a to z důvodu, že byt Vámi nabízený k výměně není odpovídající bytovou náhradou za byt, který v současné době obývám.

Z Vámi poskytnutých informací dovozují, že byste v případě, že bychom nájem předmětného bytu v ulici Vratislavova neukončili dohodou, uplatnil výpovědní důvod dle ustanovení § 712 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Podle tohoto zákonného ustanovení mám v případě výpovědi z důvodu, že byt či dům vyžaduje opravy, při jejichž provádění nelze byt nebo dům delší dobu užívat, právo na náhradní byt, který je podle místních podmínek zásadně rovnocenný bytu, který by měl být vyklizen. Za zásadně rovnocenný byt je pak považován byt, který je rovnocenný vyklizovanému bytu z hlediska rozlohy, vybavenosti, polohy, výše nájemného, kvality apod. V případě Vámi nabízeného bytu se však jedná o byt, který má zřejmě výrazně nižší podlahovou plochu než byt, který v současnosti obývám. Rovněž se nalézá v okrajové části Brna se zhoršenou dopravní obslužností a občanskou vybaveností, zatímco byt, jehož jsem nájemkyní, se nachází přímo v centru města. Podotýkám, že nižší výměru bytu ve Vodňanského ulici dovozují pouze z počtu místností v bytě, protože podlahovou plochu bytu jste mi dosud nesdělil, stejně jako jste mě neobeznámil s výší nájemného v předmětném bytě.

Pokud pak uvádíte, že se jedná o byt „v lepším stavu“, je tak pouze proto, že jste bohužel dosud nereagoval na moje opakované výzvy k odstranění závad bránících řádnému užívání bytu v ulici Vratislavova, což vedlo k devastaci bytu způsobené zatékáním vody. Argumentace stavem bytu, který je způsoben porušením právní povinnosti z Vaší strany, odporuje dobrým mravům, a považuji ji proto za naprosto irelevantní.

V každém případě jsem nakloněna vyřešení nastalé situace dohodou, avšak pouze za situace, že nedojde ke zhoršení mých práv plynoucích z uzavřené nájemní smlouvy. Uvítám tedy, pokud mi nabídnete výměnou za byt, který v současné době obývám, byt v zásadě rovnocenný. Jestliže takový byt nemáte k dispozici, jsem ochotna za určitých podmínek ustoupit ze svých zákonných práv, ukončit nájem dohodou a obstarat si odpovídající bydlení vlastním přičiněním. S odkazem na Váš přípis ze dne 20. 4. 2014 jsem v takovém případě připravena jednat o odpovídající finanční kompenzaci za ukončení nájemní smlouvy.

S pozdravem
Mgr. Šárka Kroupová

CVIČENÍ

1. Diskutujte před četbou textu.

1. Je ve vaší zemi obvyklé pronajímat si byt?
2. Jaké jsou výhody / nevýhody pronajátého bytu?
3. Řekněte alespoň 3 problémy, se kterými se můžete setkat při pronajímání bytu.
4. Kdybyste měl byt, za jakých podmínek byste ho pronajal a za jakých nikoli?

2. a) Odpovězte svými slovy. Pište si body, neodpovídejte celou větou.

1. Jakou nabídku obsahuje přípis ze dne 20. 4. 2014?
2. Co Ing. J. Tikal míní udělat, pokud nedojde k dohodě?
3. Proč Š. Kroupová neakceptuje nabídku? Napište alespoň dva důvody.
4. Čeho se týkaly opakované výzvy od Š. Kroupové?
5. Jaké řešení Š. Kroupová upřednostňuje?

b) Pracujte ve dvojicích. Připravte monolog shrnující článek. Monolog musí obsahovat odpovědi všech 5 otázek ze cvičení 2. a).

3. Vysvětlete následující výrazy.

1. přípis, 2. dovozovat, 3. uplatnit, 4. výpovědní důvod, 5. (zákonné) ustanovení, 6. občanský zákoník, 7. výzva, 8. právní povinnost, 9. nájemní smlouva, 10. odstoupit ze zákonných práv

4. Podtrhněte v textu slova a obraty charakteristické pro právní text.

5. a) Napište slovy, co znamenají následující značky a zkratky.

1. §, 2. odst., 3. č., 4. Sb., 5. apod.

b) Napište slovy ve správném pádu.

...dle ustanovení § 712 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku.

6. a) Doplňte do vět substantiva z nabídky ve správném tvaru.

dispozice, důvod, hledisko, návaznost, případ, přípis, strana, ustanovení, vybavenost, výzva

Vzor: Reaguji v**návaznosti**..... na Váš přípis ze dne 20. 4. 2014.

1. Mám důvod se domnívat, že zvažujete uplatnit výpovědní důvod dle
§ 712 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku.
2. Z uvedeného mám právo na náhradní byt.
3. Za rovnocenný byt je považován byt, který je rovnocenný vyklizovanému bytu
z rozlohy, vybavenosti, polohy, výše nájemného, kvality apod.
4. V Vámi nabízeného bytu se jedná o byt nerovnocenný.
5. Nereagoval jste na moje opakované k odstranění závad.
6. Stav bytu je způsoben porušením právní povinnosti z Vaší
7. S odkazem na Váš ze dne 20. 4. 2014 jsem připravena jednat
o odpovídající finanční kompenzaci.
8. Jestliže nemáte k rovnocenný byt, jsem ochotna za určitých podmínek
ustoupit ze svých zákonných práv.
9. Vámi nabízený byt se nalézá v okrajové části města s horší občanskou

b) Doplňte do vět slovesa z nabídky ve správném tvaru.

dojít, dovozovat, nalézat se, obývat, považovat, sdělovat, ukončit, ustoupit, uvádět, užívat, vyžadovat

1. Vážený pane inženýre, Vám tímto, že Vaši nabídku nemohu
akceptovat.
2. Z poskytnutých informací, že zvažujete uplatnit výpovědní důvod.

3. Preferujete, abychom nájem předmětného bytu v ulici Vratislavova dohodou.
4. Byt provést opravy.
5. Při provádění oprav nelze byt po delší dobu
6. Za rovnocenný byt byt, který je rovnocenný vyklizovanému bytu.
7. Nabízený náhradní byt v okrajové části Brna se zhoršenou dopravní obslužností a občanskou vybaveností.
8. (vy), že se jedná o byt „v lepším stavu“.
9. Preferuji řešení situace dohodou, ale pouze za situace, že ke zhoršení mých práv plynoucích z uzavřené nájemní smlouvy.
10. Uvítám, pokud mi nabídnete výměnou za byt, který v současné době, byt v zásadě rovnocenný.
11. Jestliže takový byt nemáte k dispozici, jsem ochotna za určitých podmínek ze svých zákonných práv.

c) Doplňte do vět adjektiva z nabídky ve správném tvaru.

bránící, irrelevantní, nabízený, odpovídající, podlahový, poskytnutý, právní, předmětný, rovnocenný, určitý, zákonný, zhoršený

1. Byt Vámi nabízený k výměně není bytovou náhradou.
2. Z Vámi informací dovozují, že byste v případě, že bychom nájem bytu v ulici Vratislavova neukončili dohodou, uplatnil výpovědní důvod dle ustanovení § 712 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb.
3. Mám právo na náhradní byt, který je podle místních podmínek zásadně bytu, který by měl být vyklizen.
4. V případě Vámi bytu se však jedná o byt nevyhovující.
5. Byt se nalézá v okrajové části Brna se dopravní obslužností.
6. Velikost bytu dovozují pouze z počtu místností, protože plochu bytu jste mi dosud nesdělil.
7. Dosud jste nereagoval na moje opakované výzvy k odstranění závad řádnému užívání bytu v ulici Vratislavova.
8. Současný stav bytu je způsoben porušením povinností z Vaší strany.
9. Vaše argumentace odporuje dobrým mravům a považuji ji proto za naprosto
10. Za podmínek jsem ochotna ustoupit ze svých práv.
11. Jsem připravena jednat o finanční kompenzaci za ukončení nájemní smlouvy.

7. a) Doplňte prepozice.

Vzor: Nabídl jste mi dohodu**ohledně**... výměny bytu v ulici Vratislavova v Brně za byt ve Vodňanského ulici v Brně.

1. Vaši nabídku nemohu akceptovat důvodu, že byt Vámi nabízený k výměně není odpovídající bytovou náhradou.
2. zákonného ustanovení § 712 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, mám právo na náhradní byt.
3. zásadně rovnocenný byt je pak považován byt, který je rovnocenný vyklizovanému bytu.
4. Byt musí být rovnocenný hlediska jeho rozlohy, vybavenosti, polohy, výše nájemného, kvality apod.
5. Nižší výměru bytu ve Vodňanského ulici dovozují pouze počtu místností v bytě.
6. Neobeznámil jste mě výší nájemného v předmětném bytě.
7. Nereagoval jste na moje opakované výzvy odstranění závad.
8. Popsané vedlo devastaci bytu způsobené zatékáním vody.

9. Jsem nakloněna vyřešení nastalé situace dohodou situace, že nedojde ke zhoršení mých práv plynoucích uzavřené nájemní smlouvy.
10. Uvítám tedy, pokud mi nabídnete výměnou byt, který v současné době obývám, byt v zásadě rovnocenný.
11. odkazem na Váš přípis ze dne 20. 4. 2014 jsem v takovém případě připravena jednat odpovídající finanční kompenzaci ukončení nájemní smlouvy.

b) Doplněte spojovací výrazy.

Vzor: Nabídl jste mi dohodu výměnu bytu v ulici Vratislavova v Brně,**jehož**.... jsem nájemkyní, za byt v ulici Vodňanského.

1. Sdělují Vám tímto, Vaši nabídku nemohu akceptovat.
2. Pokud byt či dům vyžaduje opravy, při provádění nelze byt nebo dům delší dobu užívat, mám právo na náhradní byt.
3. Za zásadně rovnocenný byt je pak považován byt, je rovnocenný vyklizovanému bytu.
4. Nižší výměru bytu ve Vodňanského ulici dovozují pouze z počtu místností v bytě, podlahovou plochu bytu jste mi dosud nesdělil.
5. Pokud pak uvádíte, že se jedná o byt „v lepším stavu“, je tak pouze , jste bohužel dosud nereagoval na moje opakované výzvy k odstranění závad bránících řádnému užívání bytu v ulici Vratislavova, vedlo k devastaci bytu způsobené zatékáním vody.
6. Vaše argumentace odporuje dobrým mravům, a považuji ji za naprosto irelevantní.
7. Jsem nakloněna vyřešení nastalé situace dohodou, pouze za situace, že nedojde ke zhoršení mých práv.
8. Uvítám, mi nabídnete výměnou byt v zásadě rovnocenný.
9. takový byt nemáte k dispozici, jsem ochotna za určitých podmínek ustoupit ze svých zákonných práv.

8. Pracujte podle vzoru. Z následujících sloves vytvořte substantiva. Někdy je více řešení. Neměňte vid.

Vzor: nabídnout – nabídka / nabídnutí

1. vypovědět, 2. provádět, 3. odstranit, 4. užívat, 5. devastovat, 6. zatékat, 7. porušit, 8. vyřešit, 9. zhoršit, 10. uzavřít, 11. odkázat

9. Psaní. Pan Ing. Jan Tikal odepsal paní Mgr. Šárce Kroupové, že jí najde byt rovnocenný a vyhovující. Požádal ji, aby všechny své požadavky na takový byt sepsala do dopisu. Odpovězte za Mgr. Š. Kroupovou panu Ing. Janu Tikalovi.

.....

Část B. DIALOGICKÝ MLUVENÝ TEXT

(...)

- jo, a zítra teda.. s tou Juanitou, vona zavolá dneska a a se mnou, jo...

- jo, jo, vona tam bude s tebou a a ---- se tam s všema ostatníma, to vona dneska zavolá - ještě, víš, to se s ní ještě můžeš domluvit, jo, a jinak lístky sou zamluvený tam na pokladně, není žádnéj problém, akorát, že se musej zaplatit.

- mh mh

- protože my sme dostali, tedy my sme byli pozvaný, já mám pozvánku zadarmo, ale ty vostatní si to musej bohužel koupit. no ale voni snad nejsou ty lístky drahý, já mám pocit, já nevím.

- co co nevíš?

- no tak, voni maj, tak jednou dou do divadla, tak si koupěj lístky proboha.

- no právě, no.
 - tak vo co de. to už je jejich problém no, no a ty máš s Juanitou sraz někdy vodpoledne jako jo?
 - v pět hodin v Medúze.
 - no v pět hodin, no tak to máte kousíček no tak pak řekněme, abychom se tam v sedum sešli třeba, jo?
 - jo.
 - aby, tam taky je ňákej bar, tak si tam taky můžem dát kafe.
 - Ryba.
 - no tam je takovej bar, bar a vedle je hospůdka ještě taková, takový bistro..
 - jo, a kdo to tam vede?
 - no ten bar..
 - ten bar tam je a co tam je, jak vypadá?
 - no ne, to je jak divadelní bar takovej při představení votevřenej jenom
 - aha
 - (...)
- (Adamovičová, A. a kol., 2008, s. 244–245)

CVIČENÍ

1. Přečtete si výše uvedený přepis autentického dialogu.

a) Uveďte, čím je charakterizován mluvený projev v češtině z hlediska fonetiky, morfologie a lexika. Najděte příklady v textu.

b) Najděte v textu jazykové prostředky, které slouží:

1. k zahájení promluvy;
2. ke kontaktu s komunikačním partnerem;
3. k uvedení nového tématu;
4. k vyjádření neurčitosti, vágnosti;
5. k zaplnění pauz (výplňková slova).

Charakteristické rysy mluveného projevu

- hovorové a nespisovné jazykové prostředky
- omezená slovní zásoba
- jednodušší gramatická stavba (absence pasiva, hlavní věty, jednoduchá syntax)
- vágnost: *ňákej; takovej; jak(o)*
- výplňková slova: *no, jako*
- kompenzační strategie (při neschopnosti se přesně vyjádřit, nalézt vhodné slovo): *hospůdka ještě taková, takový bistro; to je jak divadelní bar takovej při představení votevřenej jenom*
- specifické jazykové prostředky pro zahájení a udržení konverzace:
 - a) zahájení promluvy: *jo, a...; no; tak; no tak*
 - b) kontaktní prostředky: *mh mh; jo (jo); no právě; no ne; aha (= poslouchám); jo? Víš?*
 - c) pokračování v tématu: opakování (stejný nebo jiný mluvčí)
 - d) nové téma: *jo, a ... (program na zítra); no a ... (návrat k tématu: sraz s Juanitou)*

Tab. 3.1: Charakteristické rysy mluveného projevu

Část C. FORMÁLNÍ A NEFORMÁLNÍ ŘEČOVÉ CHOVÁNÍ

Neformální řečové chování

Jak zahájit a udržovat konverzaci? Jak přerušit partnera? Jak začít s novým tématem, případně se vrátit ke starému tématu? Jak požádat o vysvětlení či upřesnění? Jak ověřit, že jsme dobře porozuměli?

Jazykové prostředky

- vyjádření pozornosti: dáváme najevo, že posloucháme
 - mh mh; jo (jo); ano; aha; no právě; no ne!; neříkej!*
- zahájení projevu
 - hele; tak; no tak; no, a ...*
- kontaktní prostředky: udržení partnerovy pozornosti
 - jo?; vid?, víš; představ si, že...*
- přerušování
 - no, a ...; no, ale ...*
 - Můžu k tomu ještě něco říct?*
 - Jestli k tomu můžu ještě něco říct, tak ...*
- změna tématu
 - A co jinak?*
 - Jo, a kdy má Alice tu svatbu?*
 - No, a když se vrátím k tomu, o čem jsme mluvili...*
- žádost o možnost pokračovat
 - Počkej, ještě jsem chtěl říct / dodat...*
 - Ještě moment, prosím*
- závěr
 - tak jo; dobře*

Tab. 3.2: Neformální řečové chování

CVIČENÍ

1. Formální řečové chování. Uved'te různé způsoby formálního vyjádření následujících bodů.

- vyjádření pozornosti
- zahájení projevu, upoutání pozornosti
- přerušování partnera
- změna tématu
- žádost o možnost pokračovat
- závěr

2. Ústní vyjadřování

a) Utvořte formální dialog.

Chcete si pronajmout byt. Telefonicky si domluvte schůzku s majitelem bytu. Dialog musí následovat následující body.

- Ověřte, zda jste místu a času setkání dobře porozuměli.
- Požádejte o vysvětlení, jak se přesně k bytu dostanete.
- Žádejte ještě podrobnější a přesnější informace.

Telefonní spojení není příliš dobré. Použijte alespoň pět následujících formulací.

- *Prosím? Promiňte, nerozuměl/a jsem vám. Pardon, špatně vás slyším. Slyšíme se dobře?*
- *Promiňte, mohl/a byste to zopakovat? Říkal/a jste „Lipová 25“? Slyšel/a jsem správně „Lipová 25“?*
- *Mohl/a byste mluvit trošku pomaleji, prosím?*

b) Utvořte neformální dialog.

A: Zavolejte kamarádovi, se kterým si chcete být společně prohlédnout a pronajmout. Dohodněte se co nejrychleji na následujících bodech.

1. Místo setkání, odkud na prohlídku bytu půjdete.
2. Čas setkání.

B: zadání – viz Klíč

A. Právní text – ukončení smlouvy

B. Monologický mluvený text

C. Vyjadřování jistotní modality

Část A. PRÁVNICKÝ TEXT – UKONČENÍ SMLOUVY

Neplatné ukončení smlouvy

sdružení ISKUNA
k rukám p. Zdeňka Malého, předsedy

V Praze dne 28. 7. 2013

Věc: Neplatnost ukončení smlouvy o poskytování služeb k zajištění činnosti ze dne 13. 6. 2010

Vážený pane předsedo,

obracím se na Vás jako právní zástupkyně Jarmily Tučkové (dále jen „Klientka“), ve věci neplatného ukončení smlouvy o poskytování služeb zájmového centra, která byla mezi sdružením ISKUNA a mou Klientkou uzavřena dne 13. 6. 2010 (dále jen „Smlouva“) a dále rovněž ve věci nezaplacení faktury č. 10/2013 na částku 30.000,- Kč (dále jen „Faktura“).

Zcela se na tomto místě oprostím od reakce na nejrůznější urážky a obvinění, které jste na adresu mé klientky v rámci Vámi zasláné korespondence vznesl, a setrvám pouze u právní podstaty věci. Ukončení Smlouvy ze dne 13. 6. 2010, kterým smluvní vztah „rušíte“ ke dni 31. 7. 2013, je nutno považovat za neplatné. Uzavřená Smlouva neumožňuje okamžité ukončení smluvního vztahu z důvodů, které zde uvádíte. Stejně tak nebyly z Vaší strany dány důvody k odstoupení od smlouvy. Ostatně, na žádné takové porušení, které by odstoupení od smlouvy umožňovalo, jste ve svém sdělení neodkazoval. Pokud bychom předmětný Váš přípis považovali za výpověď Smlouvy, ani tak nelze Smlouvu brát za ukončenou ke dni 31. 7. 2013. Dle čl. VII. odst. 2 Smlouvy je možno ukončit smlouvu pouze výpovědí se tříměsíční výpovědní lhůtou, která začíná běžet prvního dne měsíce následujícího po měsíci, v němž byla některému z účastníků výpověď doručena. Předmětné ukončení Smlouvy bylo mé Klientce odesláno dne 2. 7. 2013 a doručeno v průběhu července 2013, tedy mohla výpovědní lhůta počít běžet nejprve 1. 8. 2013, a tak by byl smluvní vztah ukončen až k 31. 10. 2013.

Má Klientka, vzhledem ke skutečnosti, že se z Vaší strany setkala s chováním, které výrazně překračuje meze slušnosti, je ochotna brát Váš přípis ze dne 13. 6. 2013 za výpověď Smlouvy, a smluvní vztah ze Smlouvy tak mít za ukončený k 31. 10. 2013. Očekává však samozřejmě úhradu faktury za červen 10/2013, která byla vystavena na částku 30.000,- Kč, a to nejpozději do jednoho týdne ode dne doručení této výzvy na její účet vedený bankovním domem 0100 a.s., č. ú. 1157320026. V případě, že tato částka bude z Vaší strany v určené lhůtě uhrazena, je klientka

ochotna ukončit smluvní vztah předčasně dohodou. V opačném případě bude uplatňovat své další nároky ze stále účinné Smlouvy, které Vámi nebyly splněny.

v plné moci

.....

Mgr. Petra Müllerová
advokátka

Příloha: kopie plné moci

CVIČENÍ

1. Diskutujte před četbou textu.

1. Máte ve své mateřštině nebo v češtině zkušenosti se psaním právnických textů?
2. Čtete často právníké texty?
3. Řekněte alespoň 4 profese, které se takovými texty musejí často zabývat.
4. Jmenujte alespoň 5 vlastností či schopností, které musí mít profesionál vykonávající takovou profesi.
5. Chtěl/a / Mohl/a byste mít takové zaměstnání?

2. Přečtěte si úvodní text.

a) Řekněte, ze kterých částí se text skládá (např. z určení adresáta, místa a data napsání dopisu apod.).

b) Napište minimálně 5 bodů, které shrnují obsah textu.

c) Připravte si monolog na 1 minutu. Monolog musí obsahovat následující body.

1. shrnutí struktury textu
2. 5 bodů z úkolu b)
3. vyjádření vašeho vztahu k právnickým textům

3. a) Pracujte podle vzoru. Spojte. Číslo nula je příklad.

0. ukončení	a. zástupkyně
1. výpovědní	b. následujícího měsíce
2. poskytování	c. slušnosti
3. právní podstata	d. lhůta
4. první den	e. smlouvy
5. meze	f. věci
6. právní	g. služeb

b) Spojte.

1. zajištění	a. vztah
2. smluvní	b. vedený bankovním domem
3. odstoupení	c. skutečnosti
4. překračovat	d. činnosti
5. účet	e. od smlouvy
6. uplatňovat	f. meze
7. vzhledem ke	g. nároky

4. a) Doplněte substantiva z nabídky do vět.

dohodou, přípis, rukám, úhradu, ukončení, věci, zajištění

Vzor: Dopis je určený k**rukám**..... p. Zdeňka Malého, předsedy sdružení.

1. Smlouva ze dne 13. 6. 2010 se týká poskytování služeb k činnosti.
2. Právní zástupkyně se nevyjadřuje k osobních urážek na adresu její Klientky.
3. Uzavřená Smlouva neumožňuje okamžité smluvního vztahu z důvodů, které zde uvádíte.
4. Předmětný Váš nepovažujeme za výpověď Smlouvy.
5. Má Klientka očekává faktury za červen 10/2013.
6. Má klientka je ochotna ukončit smluvní vztah předčasně

b) Doplněte slovesa z nabídky do vět.

běžet, brát, oprostím, považovat, překračuje, setkala, setrvat

1. Zcela se na tomto místě od reakce na nejrůznější urážky a obvinění.
2. pouze u právní podstaty věci.
3. Ukončení Smlouvy je nutno za neplatné.
4. Smlouvu nelze za ukončenou.
5. Výpovědní lhůta začíná prvního dne měsíce následujícího po měsíci, v němž byla některému z účastníků výpověď doručena.
6. Má Klientka se z Vaší strany s nevhodným chováním.
7. Vaše chování výrazně meze slušnosti.

c) Doplněte adjektiva z nabídky do vět.

předmětné, překračující, splatná, účinné, výpovědní, vystavenou

1. Nebudu reagovat na Vaše výroky výrazně meze slušnosti.
2. Smlouvu je možno ukončit pouze výpovědí se tříměsíční lhůtou.
3. ukončení Smlouvy bylo mé Klientce odesláno dne 2. 7. 2013 a doručeno v průběhu července 2013.
4. Faktura je nejpozději do jednoho týdne ode dne doručení této výzvy.
5. V opačném případě bude uplatňovat své další nároky ze stále Smlouvy.
6. fakturu na částku 30.000,- Kč je nutné zaplatit nejpozději do jednoho týdne ode dne doručení této výzvy.

5. Vysvětlete vlastními slovy následující výrazy.

1. obracet se na někoho, 2. poskytování služeb, 3. obvinění na adresu klientky

6. Vytvořte věty s následujícími výrazy. Neopisujte věty z textu.

1. obracet se na někoho jako, 2. rovněž ve věci, 3. vznést na adresu klientky, 4. z Vaší strany, 5. vzhledem ke skutečnosti

7. Doplněte prepozice.

Vzor: Dopis je určený sdružení ISKUNA (...**k**... rukám p. Zdeňka Malého, předsedy).

1. Advokátka píše věci neplatnosti ukončení smlouvy poskytování služeb zajištění činnosti ze dne 13. 6. 2010.
2. Zcela se na tomto místě oprostím reakce na nejrůznější urážky a obvinění, které jste na adresu mé klientky rámci Vámi zaslané korespondence vznesl.
3. Ukončení Smlouvy dne 13. 6. 2010, kterým smluvní vztah „rušíte“ dni 31. 7. 2013, je nutno považovat za neplatné.
4. Z Vaší strany nebyly dány důvody odstoupení smlouvy.
5. Smlouvu nelze brát ukončenou dni 31. 7. 2013.

6. čl. VII. odst. 2 Smlouvy je možno ukončit smlouvu pouze výpovědí
tříměsíční výpovědní lhůtou.
7. Výpovědní lhůta začíná běžet prvního dne měsíce následujícího měsíci, v němž
byla některému z účastníků výpověď doručena.
8. případě, že tato částka bude z Vaší strany určené lhůtě uhrazena, je
klientka ochotna ukončit smluvní vztah předčasně dohodou.

8. Pasivum.

a) Podtrhněte v textu pasivum.

b) Napište k podtrženému pasivu infinitiv.

c) Proč se v tomto typu textu užívá pasivum?

d) Pro který/é jiný/é typ/y textu je pasivum typické?

9. Převeďte následující věty do opisného pasiva. Zachovejte čas. Neměňte vid.

Vzor: Vynutím od Vás zaplacení. – **Zaplacení (od Vás) bude vynuceno.**

1. Zajistím ukončení smlouvy a zruším smluvní vztah.
2. Má Klientka za určitých podmínek ukončí smluvní vztah dohodou.
3. Pokud tuto částku uhradíte v určené lhůtě, nebude má Klientka uplatňovat své další
nároky ze stále účinné Smlouvy.
4. Pokud k danému datu nezaplatíte fakturu, nevyhovíme Vašemu ukončení Smlouvy.
5. Pokud fakturu neuhradíte ke stanovenému datu, nebudu jednat o ukončení Smlouvy.
6. Pokud opět překročíte hranice slušnosti, budu Vaše chování považovat za urážku na cti.
7. K ukončení Smlouvy očekává má Klientka úhradu faktury.
8. Má Klientka fakturu vystaví na částku 30 000,- Kč.

10. Jste Zdeněk Malý. Napište e-mail svému právníkovi, aby odpověděl na dopis od Mgr. Petry Müllerové. Váš text musí obsahovat následující body.

1. oslovení, datum a místo napsání dopisu
2. účel Vašeho dopisu
3. vysvětlení situace, na kterou Mgr. Petra Müllerová reaguje
4. vysvětlení zmíněných urážek a obvinění na adresu Jarmily Tučkové
5. rozloučení a podpis

Část B. MONOLOGICKÝ MLUVENÝ TEXT

V práci hodně záleží na tom, jaký tam má člověk prostředí, myslím pracoviště, jeho vzhled, čistotu, ticho. Vyhovují vám pracovní podmínky? A jestli ne, co by se mělo a dalo zlepšit?

no..nevím, to pracovní prostředí, no určitě třeba, takže, co se týče, máme malou pra:, máme malou kancelář, kde seděj čtyři lidi. takže třeba ten stůl můj pracovní je otočený zády k oknu, to je třeba jedna věc. druhá věc, já si představuju pracovní prostředí, aby se mi, aby se mi líbilo už jenom vod pohledu, když vlezu do místnosti, to znamená, aby tam byly třeba kytky, nábytek pěkný, aby to prostě vytvářelo takovej pocit pohody, nejenom tedy, nemusí bejt doma, ale prostě i na tom pracovišti, aby si jako měl chuť pracovat, chuť dělat, aby prostě lidi se na sebe usmívali a vopravdu měli chuť do tý práce, a ne teda aby si seděl zády k voknu a musel si svítit lampičkou a:, no.. . prostě, určitě, a to vytváří i ztahy mezi tymba pracovníkama jiný, není každej uzavřenej do sebe a nedělá si to takzvaně na svém písečku.

(Adamovičová, A. a kol., 2008, s. 34)

CVIČENÍ

1. a) Přepište výše uvedený neformální mluvený text do formální psané podoby.

b) Odpovězte na následující otázky.

1. Která slova a formulace jste vynechali?
2. Která slova jste přidali?
3. Která slova jste nahradili formálnějšími ekvivalenty?
4. Ve kterých případech jste změnili formu slov?

2. Na základě poznatků z přepisu textu uveďte, jak se liší neformální mluvený projev od formálních psaných textů. Uveďte příklady z textu.

3. Diskutujte.

a) Žena si v textu stěžuje na vzhled a uspořádání své kanceláře. S čím ještě můžete být ve svém pracovním/studijním prostředí nespokojeni?

b) Utvořte dialog. U svého nadřízeného si stěžujete na své pracovní prostředí. Na základě oboustranného kompromisu se snažíte dojít k uspokojivému řešení.

.....

Část C. VYJADŘOVÁNÍ JISTOTNÍ MODALITY

jistotní modalita: vyjádření různé míry jistoty o sdělované skutečnosti

CVIČENÍ

1. Uveďte další možnosti vyjádření jistotní modality.

1. Vyjádření jistoty: **Určitě** pojedou na dovolenou do Itálie.
2. Vyjádření nejistoty: **Možná** pojedou na dovolenou do Itálie.
3. Ujistění o pravdivosti sdělení: **Opravdu** pojedou na dovolenou do Itálie
4. Vyjádření zprostředkované informace („z druhé ruky“): **Prý** pojedou na dovolenou do Itálie.

Jistotní modalita – jazykové prostředky

1. Jistota

- určitě, jistě, rozhodně, zaručeně, bezpochyby / nepochybně X těžko, sotva
- Je jisté / jasné, že ...
- Rozumí se samo sebou, že ...
- Jsem si jist / jsem přesvědčen, že ... X (ne)věřím / (silně) pochybuju, že ... Neumím si představit, že ...
- muset: *Teď už musí být zpátky doma.* = *Teď už je určitě zpátky doma.*

2. Nejistota

- asi, snad, nejspíš, pravděpodobně, třeba, možná
- podle všeho: *Podle všeho už je zpátky doma.* = *Asi už je zpátky doma.*
- Je možné / pravděpodobné, že ...
- Myslím si / zdá se mi / předpokládám / domnívám se, že ... Váhám, zda ...
- futurum: *Teď už bude zpátky doma.* = *Teď už nejspíš bude zpátky doma.*
- moct (kond.): *Už by mohl být zpátky doma.*

3. Ujišťování o pravdivosti sdělení

- opravdu, doopravdy, skutečně
- fakt, fakticky (hov.)
- Jak každý ví, ... Jak je dobře známo, ... Je dobře známou skutečností, že ...

4. Tvrzení bez záruky (informace z „druhé ruky“)

prý, údajně; říká se, že ...

mít (ind., kond.): *Ted' už má být zpátky doma.*

Tab. 4.1: Vyjadřování jistotní modality

2. Na základě úvodního textu vyjádřete následující informace s různou mírou jistoty. Využijte jazykové prostředky z tabulky 4.1.

Vzor: Sdružení ISKUNA chtělo zrušit smluvní vztah ke dni 31. 7. 2013. – Sdružení ISKUNA chtělo **skutečně** zrušit smluvní vztah ke dni 31. 7. 2013.

1. Advokátka považuje ukončení smlouvy o poskytování služeb za neplatné.
2. Částka 30.000 korun doposud nebyla zaplacená.
3. Předseda sdružení ISKUNA paní Tučkovou obviňoval a urážel.
4. Sdružení ISKUNA má vážné důvody k odstoupení od smlouvy.
5. Ze strany paní Tučkové došlo k porušení povinností vyplývajících ze smlouvy.
6. Od smlouvy nelze odstoupit s okamžitou platností.
7. Chování předsedy sdružení ISKUNA překročilo meze slušnosti.
8. Paní Tučková bude brát přípis ze dne 13. 6. 2013 za výpověď Smlouvy.
9. Sdružení ISKUNA uhradí fakturu za červen v plné výši.
10. Paní Tučková ukončí smluvní vztah předčasně dohodou.

- A. Zpráva, recenze, článek
- B. Publicistický styl
- C. Vyjadřování postoje a hodnocení

Část A. ZPRÁVA, RECENZE, ČLÁNEK

I. ZPRÁVA

Zpráva 1

Vláda navrhla strategii, podle které by mělo být ve vedení státu i státních firem do roku 2020 alespoň 40 procent žen. Rovněž chce snížit platové rozdíly mezi oběma pohlavími. Pomoci těmto cílům by měly kvóty, školky, více flexibilních úvazků i motivace firem k většímu zaměstnávání rodičů malých dětí.

(Respekt 45/2014, s. 10)

Zpráva 2

Obce musí od 1. ledna kromě žlutých, modrých, zelených a bílých kontejnerů na tříděný odpad zajistit další kontejnery – hnědé na bioodpad a šedé na kov, případně musí mít občané možnost obecních kompostáren a sběrných dvorů. Česku za chybějící směrnice na třídění odpadu od počátku roku hrozily od EU sankce 1000 eur denně. Ministr životního prostředí Richard Brabec (ANO) proto koncem roku podepsal příslušnou vyhlášku, která obcím třídění, včetně kovů a bioodpadu, nařizuje.

(Respekt 1/2014, s. 8)

Zpráva 3

Dne 22. srpna zemřela v Praze ve věku 93 let básnička a překladatelka Bohumila Grögerová. Její výjimečně otevřený, hravý a vřelý přístup k literatuře i k životu, na kterém stáří nic neměnilo, z ní činil jednu z nejinspirativnějších postav české literární scény. Spolu s Josefem Hiršalem byla autorkou mnoha ceněných překladů i původních experimentálních textů (*Let let, JOB-BOJ, Čas mezi tehdy a teď*). Po Hiršalově smrti pokračovala v psaní sama (*Branka z pantů, Meandry, Rukopis, Dva zelené tóny*). Vydání své poslední knihy se nedožila. Jmenuje se *Můj labyrint* a vychází právě v těchto dnech.

(Respekt 35/2014, s. 10)

Zpráva 4

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) zveřejnila výsledky výzkumu, který zkoumal finanční gramotnost žáků sedmnácti zemí. Češi skončili na šestém místě, první byli čínští žáci. V testu měli řešit například úlohy týkající se daní.

(Respekt 30/2014, s. 10)

Zpráva 5

Další důkaz, že organismy lze skládat v laboratoři jako stavebníci DNA, podali vědci z Lékařské fakulty Newyorské univerzity. Z krátkých úseků dědičné informace sestavili celý jeden chromozom kvasinky. Oproti jeho přírodní podobě v něm provedli četné změny, přesto jsou kvasinky s umělým chromozomem plně životaschopné. Do čtyř let má vzniknout kvasinka, která bude mít kompletní dědičnou informaci v buněčném jádru vytvořenou uměle. Metody genového inženýrství se tím mohou radikálně proměnit.

(Respekt 14/2014, s. 13)

Zpráva 6

Vědci z NASA oznámili, že s pomocí Keplerova teleskopu objevili „dvojče“ planety Země. Údajně obyvatelná planeta dostala název Kepler-452b a někteří vědci o ní mluví jako o Zemi 2.0. „Dvojče“ je vzdáleno 1500 světelných let, je pětikrát větší než Země a má dvakrát silnější gravitaci. (Respekt 31/2015, s. 11)

C V I Č E N Í

1. Vyberte ke každé zprávě vhodný titulek.

Zpráva 1

- a) Větší rovnost od příštího desetiletí
- b) Vláda přivede do státních služeb o 40% více žen

Zpráva 2

- a) Obce budou třídit odpad povinně
- b) Česko za odpad dostalo sankce od EU

Zpráva 3

- a) Josef Hiršal se rozloučil se svou partnerkou
- b) Literární scénu opustila ikona experimentálních textů

Zpráva 4

- a) Ve finanční gramotnosti Češi konkurují Číně
- b) Češi v žebříčku OECD skončili v první polovině

Zpráva 5

- a) Změny v DNA zatím neúspěšné
- b) Vědci vytvořili umělý chromozom

Zpráva 6

- a) Astronomové věří v existenci druhé Země
- b) Vědci potvrdili podmínky pro život ve vesmíru

2. Podle kontextu odhadněte význam zvýrazněných slov.

1. K likvidaci bioodpadu slouží **kompostárny**, kovy a velké věci (např. staré domácí spotřebiče) můžete odvézt do **sběrného dvora**.
2. Bohumilu Grögerovou charakterizoval hravý a **vřelý** přístup k literatuře i k životu.
3. DNA kóduje **dědičnou** informaci; skládá se z **úseků**, které nazýváme geny.

3. Pracujte podle vzoru. Spojte synonyma. Číslo nula je příklad.

0. rovněž	a. na rozdíl od
1. případně	b. ale
2. oproti	c. díky
3. přesto	d. také
4. s pomocí	e. respektive

4. Dejte výrazy v závorce do správného tvaru. Doplňte prepozice, kde je to nutné.

Vzor: Vláda navrhla**novou strategii**..... (nová strategie).

1. Obce nemají (velká motivace) (ekologické chování).
2. (Evropská unie) hrozí (Česká republika)(ekonomický postih).

3. Vláda nařizuje (obce – pl.) (třídění odpadu).
4. Každý má právo na přístup (aktuální informace – pl.).
5. Rozsáhlé dílo činí (Bohumila Grögerová)
(významná představitelka) české experimentální literatury.
6. Vědci pokračují (genetický výzkum – pl.) živých organismů.
7. Bohumila Grögerová se nedožila (její poslední dílo) v knižní podobě.

5. Multiverbivace

a) Uved'te, která z následujících spojení slovesa a substantiva je možné vyjádřit jednoslovně. Slovesa použijte ve větách.

Vzor: poskytnout informace – **informovat** X žádat omluvu – **Ø**

1. provést změny, 2. navrhnout strategii, 3. zveřejnit výsledky, 4. podat důkaz, 5. řešit úlohy

b) Vyjádřete pomocí jednoho slovesa další frekventované kolokace substantiv se slovesy podat a provést.

podat: 1. žalobu, 2. žádost, 3. stížnost, 4. návrh, 5. přihlášku, 6. hlášení, 7. odvolání, 8. svědectví, 9. vysvětlení, 10. informace

provést: 1. průzkum, 2. analýzu, 3. kontrolu, 4. úpravu, 5. měření, 6. vyšetření, 7. zápis, 8. zkoušku, 9. opravu, 10. výměnu

6. Napište zprávu týkající se zajímavé aktuální události ve vaší zemi. Vaše zpráva musí obsahovat následující informace: *kdo, co, kdy, kde*.

7. a) Prezentujte zajímavou zprávu z českého denního tisku. Připravte si monolog na 1 minutu. Monolog musí obsahovat následující informace: *kdo, co, kdy, kde, z jakých novin, z jakého dne*.

b) Hlasujte o nejzajímavější prezentovanou zprávu.

II. RECENZE

Lepší než výlet na Kokořín

Divadlo Járy Cimrmana je fenomén, který ovlivňuje už třetí generaci příznivců. Kniha s podtitulem *Divadlo, které se proslavilo*, může ale oslovit nejen je.

Biografických rychlokvašek s horkou jehlou spíchnutými texty a několika nevalně reprodukoványými fotografiemi jsou dnes přetékající pulty. Nová publikace o téměř půlstoleté historii populárního divadla oslavujícího fiktivního génia našťestí papouškování už tisíckrát omletých fakt nenabízí. I příznivec a znalec divadla tu objeví mnoho nových informací, méně známých dat a přehledné shrnutí toho již v minulosti zviditelňovaného.

Kniha navazuje na úspěšný titul *Jára Cimrman – génius, který se neproslavil* vydaný v roce 2011. Samozřejmě že i tentokrát, kdy je vše přímo soustředěno na historii souboru a jeho her, je přísně dodržována celá cimrmanovská legenda i poetika dua Svěrák–Smoljak. Ostatně i dlouholetý režisér a jeden ze zakladatelů divadla Ladislav Smoljak se ještě před svým úmrtím na přípravě vydání stihl podílet. Před očima čtenáře tak dochází ke krásnému prolínání reality pečlivě zaznamenaných historických údajů i zdokumentovaných událostí a do posledního detailu propracované cimrmanovské mystifikace.

Publikaci doprovází velké množství fotografií z jednotlivých představení (včetně mnoha historických, dokumentujících personální proměny) a speciálních, do vazby vlepených sáčků s dalšími archiváliemi (jako jsou kopie dobových výstřižků z tisku či různých dokumentů). Jindy dominantní „vymyšlená“ součást tak zůstává ve stínu, je zde spíše zpestřujícím doplňkem.

Skutečnost, že biografie divadla obsahuje velké množství údajů ani v nejmenším neznamená, že by tu nezbylo místo na humor. Dobře je to patrné už na první straně textu detailně popisující, co se dělo, když Jiří Šebánek přišel s nápadem na založení divadla a ve výčepu Baráčnické rychty

ho sdělil ostatním zakladatelům: „Ti všichni se tomu nejdříve srdečně zasmáli, neboť návrh počítal s tím, že by měli v zamýšleném divadle také účinkovat, a k večeru, když už se rovina hladiny v přítomné láhvi takřka stýkala s rovinou dna, již střízlivě uvažovali o koupi opony.“

Autoři – vedle nestorů z řad souboru jde především o odpovědnou redaktorku Evu Kadlecovou, na obálce neuvedenou, která stála za koncepcí, sestavováním a přípravou textů – dodržují chronologické řazení, nezapomínají na důležité postřehy ani na takové detaily, jako je význam dobových zkratek, a přehledně probírají hru za hrou. Podrobně rekapituluje historii s ohledem na politickou situaci i putování DJC po pražských scénách, a nezapomínají ani na drobné kuriozity.

Celý příběh je vyprávěn svižně a je rozhodně pozitivní, že se nezdržuje s už mnohokrát probranými momenty, jako byl například rozkol s původní režisérkou Helenou Philippovou a zakladatelem Jiřím Šebánkem. U kritického období po přesunu z Branického divadla do strašnické scény Solidarita tak například autoři jen věcně konstatují, že celá tehdejší atmosféra je věrně zachycena ve filmu *Nejistá sezóna*.

Sympatické a pečlivé je grafické provedení Jaroslava Weigela, divadelníci tedy opět sáhli do vlastních řad. Jediné, co může čtenáře poněkud zaskočit, je fakt, že celý děj končí už v roce 2012 a například loňské úmrtí populárního člena souboru Jana Kašpara je tak zmíněno jen fotografií a poznámkou „po uzávěrce“.

I přes nevysoký počet stran a zdánlivou útlost v sobě kniha skrývá až překvapivé množství informací, a to i takových, které obohatí dlouholeté „cimrmanology“. I běžní čtenáři ale s knihou vydrží trávit dlouhé hodiny; díky doplňkům a fotografiím i po přečtení základního textu. A není pochyb o tom, že jde o tisk, ke kterému se jeho majitelé (a dost možná i jejich rodinní příslušníci a potomci) budou rádi vracet.

Autor: Antonín Kocábek

Zdroj: Týden 21/2014, s. 89

CVIČENÍ

1. Diskutujte před četbou textu.

1. Znáte Divadlo Járy Cimrmana?
2. Líbí se vám idea Járy Cimrmana? Svůj názor zdůvodněte.
3. Máte ve vaší zemi divadlo, které je založeno na podobných principech?
4. Viděl/a jste nějaké české divadelní představení? Pokud ano, řekněte jaké a stručně vyprávějte jeho děj. Pokud ne, chtěl/a byste na nějaké jít, máte nějakou oblíbenou hru, kterou byste chtěl/a vidět
5. Chodí se ve vaší zemi často do divadla?
6. Vysvětlíte, co znamenají velké a malé scény.
7. Máte ve vaší zemi velké a malé scény? Pokud ano, které preferujete? Svůj názor zdůvodněte.

2. Odpovězte na otázky k textu.

1. Je recenze knihy pozitivní, nebo negativní?
2. Co autor recenze na publikaci hodnotí kladně?
3. Co naopak kritizuje?

3. Na základě kontextu vysvětlíte význam zvýrazněných slov.

1. Divadlo Járy Cimrmana je skutečně **fenomémem**: mnoho citací z her zlidovělo a stalo se součástí obecného českého kulturního povědomí.
2. Do žádosti o stipendium uveďte své **biografické údaje**: datum a místo narození, dosavadní vzdělání a zkušenosti.
3. **Nestori** souboru v Divadle Járy Cimrmana působí od samého začátku.
4. Kniha je **útlá**: má jen 64 stran.

4. Na základě užití následujících výrazů v textu II uveďte, zda se jedná o pozitivní, nebo negativní hodnocení. Vyjádřete opačné hodnocení.

1. biografická rychlokvaška, 2. horkou jehlou spíchnuté texty, 3. nevalně reprodukované fotografie, 4. populární divadlo, 5. naštěstí, 6. tisíckrát omleté fakty, 7. přehledné shrnutí, 8. úspěšný titul, 9. krásné prolínání reality a mystifikace, 10. pečlivě zaznamenaný, 11. propracovaný do posledního detailu, 12. důležité postřehy, 13. podrobně rekapituluji historii, 14. příběh je vyprávěn svižně, 15. grafické zpracování je sympatické a pečlivé, 16. překvapivé množství informací

5. Uveďte, zda následující výrazy z textu vyjadřují jistotu či nejistotu. Navrhněte synonymní způsoby vyjádření.

1. je rozhodně pozitivní, 2. není pochyb o tom, že ..., 3. dost možná

6. Výrazy v závorkách dejte do správných tvarů. Doplňte prepozice, kde je to nutné.

Vzor: Kniha osloví**všechny příznivce**..... (všichni příznivci – pl.) divadla.

1. Autoři publikace se soustředili (věrný popis) historie souboru.
2. Herec sdělil (režisér), že v této hře odmítá hrát.
3. (Ten nový vtip) se všichni srdečně zasmáli.
4. Nikdo ze souboru nepočítal (taková popularita).
5. Kdo účinkoval (legendární hra) *Cesta na severní pól?*
6. Herci se stýkali (spisovatel a hudebník – pl.) v restauraci *Dobré časy*.
7. Autoři knihy nezapomínají (důležitá podrobnost – pl.) ze života souboru, naopak se nezdržují (dobře známý fakt – pl.).
8. Každá hra v sobě skrývá (nezaměnitelná poetika).
9. I další generace se vrací (nesmrtelný citát – pl.) z her žižkovského divadla.
10. Kdo přišel s nápadem (založení divadla)?
11. Soubor čekalo putování (pražské divadlo – pl.).
12. Rozkol (Jiří Šebánek) autoři blíže nekomentují.

7. Pomocí prefixů a sufixů vytvořte slovesa:

a) od adjektiv: 1. vlivný, 2. viditelný, 3. pestrý, 4. bohatý;

b) od substantiv: 1. sláva, 2. slovo, 3. papoušek.

8. Napište recenzi na knihu / film / divadelní hru / koncert / hudební nahrávku, kterou jste nedávno četl/a / viděl/a / slyšel/a. Použijte hodnotící výrazy. Váš text musí obsahovat následující body.

1. název a autor uměleckého díla
2. stručný popis uměleckého díla
3. co hodnotíte kladně
4. co hodnotíte záporně
5. celkové hodnocení

9. Doporučte svým spolužákům knihu / film / divadelní hru / koncert / hudební nahrávku, kterou máte rád/a. Připravte si monolog na 2 minuty. Váš monolog musí obsahovat následující body.

1. název a autor uměleckého díla
2. stručný popis uměleckého díla
3. proč umělecké dílo doporučujete

III. ČLÁNEK

Eva Jiříčná

Nejvíce se o ní začalo v Česku diskutovat v souvislosti s projektem Národní knihovny, protože předsedala veřejné mezinárodní soutěži, která jej vybírala. Renomovaná architektka je vedle Kaplického nejúspěšnější Čешkou, která uspěla ve světové architektuře. Je nesmírně pracovitá a málokdo by jí hádal sedmdesát let. Narodila se ve Zlíně 3. března 1939, od roku 1968 žije v Londýně. Tam začínala v Ateliéru Louis de Soisson, kde projektovala přístav v Brightonu. Pak začala spolupracovat s Richardem Rogersem. Proslavila se především návrhy interiérů londýnských a newyorských módních obchodů a butiků, postavila oranžerii v areálu Pražského hradu, hotely Josef a Maxmilián v centru Prahy a rekonstruovala Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně. Staví most v Ostravě, nákupní centrum v Dubaji i galerii šperků v Londýně. Je nositelkou Řádu Britského impéria. Má vlastní architektonické studio v Praze (AI Design Praha) i Londýně (Eva Jiricna Architects). Byla vdaná, nyní žije sama, má francouzského partnera a nemá děti.

CVIČENÍ

1. Dejte do správného pořadí části článku o Evě Jiříčné.

Vzor: 1C

Eva Jiříčná: člověku připadá celý život, že je mu dvacet

- A) Eva Jiříčná žije v Anglii od srpna 1968. Československé úřady jí zrušily výjezdní doložku a doporučily, aby se už nevracela. Bylo to pro ni poměrně těžké období. „*Umíral mi otec. Neměla jsem peníze a přitom jsem podporovala bratra, který tu byl na studiích,*“ dodala Jiříčná, která ale na pulzující 60. léta v Londýně vzpomíná s vděčností.
- B) Poměrně rychle se jí také podařilo prosadit profesionálně. „*Já architekturu dělala ráda a neměla jsem potíže pracovat, ale byl v tom i velký kus štěstí,*“ přiznala.
- C) **Londýn - Česká architektka Eva Jiříčná nemíní své sedmdesátiny oslavovat a pořád si připadá, že je jí dvacet. Pracuje naplno, její hlavní starostí je udržet během krize nad vodou svůj ateliér a je jí pořád líto, že se projekt Národní knihovny v Praze zpolitizoval – především prý kvůli Václavu Klausovi a jeho „neschopnosti pochopit“, že ani jako prezident nemusí rozumět moderní architektuře.**
- D) „*Nevím, co je na tom ke slavení – taková stará bábovka,*“ řekla Jiříčná, která žije přes 40 let v Londýně. „*Snad jen jako rozloučení s mládím? Ale já ani nevím, kdy mládí vlastně končí. Člověk si připadá jako dvacetiletý asi celý život. Maminka to vždycky říkala a my jsme se tomu smáli. Teď vím, co myslela.*“
- E) Skoro deset let pracovala pro ateliér Louise de Soisson na přestavbě přístavu v Brightonu. Dalším klíčovým okamžikem byly projekty interiérů pro módní obchody Joseph, které ji proslavily. „*Vůbec nevím, jak se to stalo. Pak jsem při otevření jednoho z nich potkala (slavného britského architekta) Richarda Rogerse, kterému se to líbilo a řekl mi, ať za ním hned druhý den přijdu. Dělala jsem pak pro něj dva a půl roku interiéry v bance Lloyds.*“
- F) Na každý pád Jiříčná, která patří k nejznámějším českým architektům, nechystá žádné zvláštní oslavy. „*Asi až se teď vrátím z Prahy, něco uděláme v ateliéru. Moje sekretářka má narozeniny ve stejný den a každý rok to slavíme společně,*“ řekla ČTK. Jistá si však je tím, že nemá v úmyslu jít do penze. „*Pokud mě recese nepřinutí, abych zavřela kancelář,*“ povzdechla si.
- G) „*Byl to ‚swinging London‘, večírky, ‚flower-power‘. Nikdo neměl žádné peníze, ale koupila se flaška vína... Optimismus byl úplně všude. To byla doba, která se už asi nevrátí. A být součástí toho – za to člověk může být jedině vděčný,*“ vzpomínala.

- H) A její vzestup definitivně potvrdil v roce 1982 projekt vchodu londýnského obchodního domu Harrods. „*To jsem dělala s (Janem) Kaplickým, který byl tehdy také bez práce. A od té doby to šlo,*“ dodala.
- I) Eva Jiříčná předsedala porotě, která vybrala návrh Národní knihovny jejího někdejšího partnera Jana Kaplického. „*Byla to komplikovaná budova, ale je škoda, že se to stalo politickou záležitostí, která rozdělila národ. Mohou za to politici včetně pana prezidenta a pana (pražského primátora Pavla) Béma, kteří prostě situaci naprosto nezvládli,*“ řekla ke sporům kolem projektu.
- J) Podle Jiříčné jde o „*neschopnost pochopit, že moderní architektura je prostě něco čemu třeba já, i když jsem prezident ČR, nerozumím*“. „*Architektura může mít různé tváře. Někomu se nějaký projekt může naprosto nelíbit... to se stává od začátku historie - už v Egyptě se některým lidem nelíbily pyramidy. To je normální... ale když jsem ve funkci prezidenta, nemohu jednat, jako jednali despotové v historii, kteří nepřipustili nic, co nebylo podle jejich vkusu. Člověk musí umět přijmout mínění odborníků,*“ dodala známá architektka.
- K) Ale ani tyto problémy jí neubírají na optimismu. „*Člověk musí být vděčný za všechno, co dostal. Musí jít dál a koukat se dopředu, ne dozadu,*“ je přesvědčena Eva Jiříčná.
- L) Má za sebou desítky slavných projektů, ale zvláštní vztah má k těm, které slouží veřejnosti – například k úpravě interiérů slavného londýnského muzea Victoria and Albert. Takové projekty přinesou radost více lidem, soudí.
- M) Od roku 1990, kdy se vrátila poprvé do Prahy, se hlavní město podle ní mění, „*v dobrém i ve špatném*“. Líbí se jí třeba rekonstrukce Pražského hradu a oceňuje snahu památkářů. „*I když se s nimi pořád hádáme,*“ dodala s úsměvem. „*Ale Václavské náměstí to je opravdu katastrofa. Byl to jeden z nejkrásnějších pražských prostorů, všechny ty budovy byly jedna vedle druhé v architektonickém smyslu unikátní. Když se na to podíváte teď, je to opravdu k pláči,*“ řekla.
- N) „*Od Vánoc všechny známé kanceláře zredukovaly zaměstnance o 30 až 60 procent, já byla jediná, kdo nezredukoval nic. Asi bych měla, ale nejsem schopná se zbavit lidí, kteří se mnou pracovali deset nebo 15 let. Bojujeme a snažíme se udržet nad vodou, jestli se nám to podaří, bůh ví,*“ prohlásila.
- O) Přes veškeré úspěchy Eva Jiříčná čelí jako ostatní britští architekti během krize ekonomickým problémům. „*Jaké mám plány? Momentálně to, co nás udrží naživu – to je můj základní plán,*“ dodala.

Autor: Stanislav Mundíl

Zdroj: ČTK, 2. 3. 2009

2. Na základě textu ze cvičení 1 odpovězte na následující otázky.

1. Jaký přístup má Jiříčná k životu?
2. Jaké má v současnosti starosti?
3. Co si myslí o neuskutečněné knihovně Kaplického?
4. Jaký má názor na architekturu?
5. Co se jí líbilo na jejím mládí?
6. Jaké zajímavé projekty uskutečnila?

3. Na základě vlastních rešerší napište článek o významné současné osobnosti ve vaší zemi. Váš článek musí obsahovat následující body.

1. jméno a profese,
2. základní biografické údaje,

3. největší životní úspěchy,
4. její názory a postoje.

4. Na základě informací ze cvičení 3 si připravte ústní monolog na 2 minuty. Váš monolog musí obsahovat následující body:

1. kdo je Eva Jiříčná,
2. její profesní úspěchy,
3. její názor na vývoj architektury v Praze,
4. její plány do budoucna.

Část B. PUBLICISTICKÝ STYL

Publicistický styl

I. Charakteristika

- informuje o aktuálních společenských a politických událostech a komentuje (hodnotí) je

1. Funkce publicistického stylu:

- funkce informační, zpravodajská: přesnost, určitost
- funkce přesvědčovací: působivost
- funkce zábavná

2. Znamky publicistického stylu:

- jazyková srozumitelnost: jednoznačná interpretace
- jazyková správnost a kultura
- objektivnost: informace ze 2 zdrojů, přesné faktografické údaje

3. Vybrané lexikální charakteristiky:

- malá míra opakování slov: náročné na porozumění
- přejatá slova: *lídr, byznys, firemní know-how, masmédia*
- odborná slova: zejm. právo, ekonomie
- relační adjektiva: *finanční rok, pohárová středa*
- hodnotící výrazy: *hluboká krize, citelně ohrožovat*
- neurčité výrazy: *zdroj, struktury, subjekty*
- ustálená spojení: *podat žalobu, posílit jednotu, mírová iniciativa*
- frazémy: *být trnem v oku, připsat k dobru*
- publicismy: *artikulovat, zmapovat, brífink, časový horizont, vytvářet mantinely*
- stereotypní fráze, klišé: *nejsou žádné signály, návrh je neprůchodný, dát zelenou, utáhnout si opasky*

4. Vybrané syntaktické charakteristiky:

- parenteze vyjadřující postoje jiných: *jak napsal / řekl / uvedl ...; jak známo*
- citáty: *uvedl, řekl, zmínil, připomenul*
- kondenzační prostředky: nepůvodní předložky *u příležitosti, v zájmu*

II. Žánry

1. žánry zpravodajské: zpráva, článek (publicistický referát), interview atd.

Zpráva:

- odpovídá na otázky *kdo, co, kde, kdy, jak* (někdy i *proč*)
- maximálně stručná a výstižná

- znaky zprávy:
 1. dokumentárnost: pravdivost, přesnost
 2. aktuálnost
 3. neexpresivita

Článek (publicistický referát): snaha o úplné přiblížení skutečnosti, o níž informuje

2. žánry publicistické: úvodník, komentář, recenze

Recenze:

- hodnocení uměleckého díla
- vyjadřuje subjektivní názor: pozitiva a negativa
- nesmí být příliš odborná

Tab. 5.1: Publicistický styl

.....

Část C. VYJADŘOVÁNÍ POSTOJE A HODNOCENÍ

Vyjadřování postoje a hodnocení – jazykové prostředky

A. Postoj

I. Spokojenost

- *Jsem rád / Mám radost / Těší mě, že ...*
- *Jsem spokojený / šťastný, že ...*
- *Je dobře, že ... To je štěstí, že ...*
- *Je fajn / skvělé / úžasné / fantastické, že ...*
- *Naštěstí / Bohudík ...*

II. Nespokojenost

- *Mrzí mě / Je mi líto / Vůbec mě netěší / Vadí mi / Zklamalo mě, že ...*
- *To je škoda / smůla, že ...*
- *Je špatné / hloupé / hrozné / strašné / příšerné, že ...*
- *Bohužel ...*

III. Otázka na postoj

- *Co tomu / na to říkáš?*

B. Hodnocení

I. Kladné hodnocení

- *Líbí se mi... Mám rád ...*
- *To nemá chybu.*
- *Je / Zdá se mi / Připadá mi hezký / báječný / sympatický / zajímavý / vhodný ...*

II. Záporné hodnocení

- *Nelíbí se mi ... / Nemám rád ...*
- *Není to nic moc. Není to žádná sláva.*
- *Je / Zdá se mi / Připadá mi ošklivý / hrozný / protivný / nudný.*
- *Fuj. Br. Nemůžu to ani vidět.*

III. Otázka na hodnocení

- *Jak se ti líbí ...?*
- *Jaké to bylo?*

- *Jaký z toho máš pocit?*
- *Jaký dojem na tebe udělal ...?*
- *Jak to na tebe působí? / Jak na tebe zapůsobil ... ?*

Tab. 5.2: Vyjadřování postoje a hodnocení

CVIČENÍ

1. Vyjádřete své postoje ke zprávám z části A. Použijte jazykové prostředky z tabulky 5.2 (část A).

Vzor: *Těší mě, že vláda chce více žen ve státní správě. / Vadí mi, že stále existují platové rozdíly mezi muži a ženami.*

2. Diskutujte. Vyjádřete své hodnocení následujících skutečností. Pro otázky a odpovědi použijte jazykové prostředky z tabulky 5.2 (část B).

1. Češi, 2. české jídlo, 3. počasí v České republice, 4. Filozofická fakulta UK, 5. současné ubytování na koleji / v podnájmu

Vzor: *Češi jsou fajn, ale zklamalo mě, že někteří nejsou upřímní.*

- A. Publicistický text – Školství
- B. Vyjadřování souhlasu a nesouhlasu
- C. Souřadící spojovací prostředky

Část A. PUBLICISTICKÝ TEXT – ŠKOLSTVÍ

Biflování už nestačí. Dnešní žáci musí porozumět sami sobě

Učitelé s oblibou žákům otráveným nudnou výukou vštěpují, že se učí pro život, a ne pro školu. Jenže potřebují studenti znát tolik nadřilovaných definic, pouček, vzorečků a dat? Není důležitější schopnost porozumět sobě, ostatním lidem, umět komunikovat, dohodnout se s kolegy, vcítit se do jejich pocitů? Jenže po tom není ve školních osnovách ani vidu, ani slechu. I na tyto skutečnosti upozorňuje Monika Stehlíková, lektorka a koučka, jež vede zážitkové semináře pozitivní psychologie, meditace pozornosti a sociálního a emočního učení (SEL).

V dětech se snaží na kurzech rozvíjet emoční a sociální inteligenci formou konkrétních cvičení, her a technik. A přesvědčuje učitele a metodiky, že je to pro školu a hlavně pro život velmi užitečné.

Rozvoj životních dovedností? Pro školy jsou stěžejní znalosti

Snaží se rovněž v dětech pěstovat respekt, empatii, ochotu pomoci a schopnost kooperace. Radí jim a názorně ukazuje, jak pracovat se stresem, strachem a napětím a jak si poradit v náročných životních situacích. Učí je i účinné relaxační techniky jako prevence přetížení, přepracovanosti nebo vyhoření. V tomto směru vzdělává formou kroužku po vyučování hlavně žáky druhého stupně základních škol. U pedagogů prý zatím větší zájem nezaznamenala.

Upozorňuje, že v soukromých rodičovských školách většinou tento způsob rozvíjení dětí bývá už součástí pedagogické koncepce a dobře funguje. Jenže veřejné školy podle ní stále věnují prostor jen předávání znalostí a rozvíjení kognitivních dovedností v jednotlivých předmětech a toto jim nepřipadá důležité. A tak děti přicházejí ze školy do života nepřipraveny, zato vybaveny hbitým ovládním Přemyslovců, Láčkovců, Lumírovců či Pythagorovy věty.

Jen znalosti ve 21. století nestačí

Po absolvování dlouhodobějšího kurzu sociálního a emočního učení jsou žáci podle lektorky soustředěnější, klidnější, spokojenější, sebevědomější, asertivnější, empatictější a psychicky odolnější. Posílí jejich osobnost, zpevní se charakter, více znají sami sebe a lépe odhadují druhé.

Trendy sociálního a emočního učení se ve světě začaly prosazovat již před dvaceti třiceti lety, nejvíce však během posledních deseti let.

„Souvisí to i s proměnami požadavků na trhu práce. Lidé, kteří o tom rozhodují, si začínají uvědomovat, že pro úspěch v životě budou dnešní děti potřebovat nejen znalosti oboru, ale i zmíněné životní dovednosti a také třeba kreativitu a vnitřní motivaci,“ upozorňuje Monika Stehlíková.

Změna českého školství je v nedohlednu

Změny se zdají být v nedohlednu. Lektorka Monika Stehlíková vysvětluje daný stav skutečností, že učitelé nemají motivaci vstřebávat nové trendy a zavádět je do výuky. Lektorce vadí i přetrvávající zastaralý přístup učitelů k žákům.

„Někteří učitelé si pořád myslí, že musí vyvíjet na děti nátlak, hrozit tresty, udílet špatné známky a stresovat je. Že kdyby si nevynucovali poslušnost a pořádek, že by nastal chaos.“

Jak tedy na to? Jde to samozřejmě i po dobrém, upozorňuje. Třeba tím, že je skutečně zaujmou

látkou a jejím podáním. A také rovnocenným vztahem, kdy učitel je spíše žakovým průvodcem v objevování, učení, tvoření a v poznávání sebe sama. Jedním dechem však dodává, že dobří a moderní učitelé v Česku rozhodně jsou a pracují často bez odpovídající odměny, jen z vlastní vůle a kvůli dětem. Jenže to jsou jednotlivci, postaru nastavený systém zůstává.

Sociální a emoční učení v českých školách je ale zatím utopie a daleká budoucnost. Svě o tom ví i Monika Stehlíková. Na její dopis ohledně sociálního a emočního učení ministr školství Marcel Chládek vůbec nereagoval.

„Ministerstvo sice reguluje a řídí, jeho politika spíš ale odpovídá osmdesátým letům minulého století než skutečným potřebám života v 21. století. Aktuální zahraniční trendy ve vzdělávání zatím povětšinou ignoruje,“ shrnuje své zkušenosti s vedením českého školství.

Autor: Zuzana Hronová

Zdroj: Aktuálně.cz, 4. 2. 2015 (zkráceno)

CVIČENÍ

1. Diskutujte před četbou textu.

1. Jak vypadá vzdělávací systém ve vaší zemi?
2. S čím jste na základní/střední škole byli spokojeni a co byste změnili? Řekněte alespoň 3 příklady.
3. Co se vám líbí / nelíbí na univerzitě?
4. Jak se podle vás změnila školy za posledních sto let?
5. Na co byl kladen důraz dříve a co je důležité teď?
6. Co by se v dnešní době měli žáci a studenti ve škole hlavně učit?
7. Odpovídá dnešní vzdělávací systém požadavkům současné doby, nebo by bylo vhodné ho nějak změnit?

2. Odpovídejte a diskutujte.

a) Odpovězte na otázky k textu.

1. Proč dnešní škola podle Moniky Stehlíkové nepřipravuje děti pro život?
2. V čem spočívá sociální a emoční učení a co v dětech zejména rozvíjí?
3. Kdy a proč se ve světě začaly prosazovat trendy sociálního a emočního učení?
4. Proč se tyto trendy zatím neprosazují v českém státním školství?
5. Co by učitelé podle Moniky Stehlíkové měli změnit na svém přístupu k žákům?

b) Vyjádřete svůj názor.

1. Souhlasíte s tím, že sociální a emoční učení by měly zavést všechny školy?
2. Co by se podle vás měli žáci a studenti na škole „biflovat“ i dnes?
3. Jaké další znalosti a dovednosti by žáci a studenti měli v průběhu školní docházky získat?

3. Na základě kontextu vysvětlte význam zvýrazněných slov.

1. Studentky se **nabiflovaly** fyzikální definice, ale jejich smysl nepochopily.
2. Žáci jsou **otrávení** nudnou výukou.
3. Rodiče dětem **vštěpují** zásady slušného chování.
4. Po týdnu opakování už nová slovíčka **ovládám** dobře.
5. Nové trendy ve vyučování se ve světě začaly **prosazovat** před dvaceti až třiceti lety.

4. Vysvětlte význam následujících slovních spojení a idiomatických vyjádření. Použijte je ve větách.

a) slovní spojení:

1. školní osnovy, 2. druhý stupeň základní školy, 3. vstřebávat nové trendy, 4. vyvíjet nátlak na děti

b) idiomatická vyjádření:

1. není po něm ani vidu, ani slechu; 2. změny jsou v nedohlednu; 3. jde to i po dobrém; 4. dodat něco jedním dechem; 5. dělat něco z vlastní vůle; 6. vědět o tom své

5. Pracujte podle vzoru. Spojte.**a) Spojte cizí slovo s jeho českým ekvivalentem. Číslo nula je příklad.**

0. respekt	a. spolupráce
1. empatie	b. odpočinek
2. kooperace	c. tvořivost
3. relaxace	d. úcta
4. charakter	e. zmatek
5. kreativita	f. vcítění
6. chaos	g. povaha

b) Spojte sloveso cizího původu s jeho českým ekvivalentem.

1. reagovat (na dopis)	a. řídit, ovlivňovat
2. regulovat (školství)	b. nebrat v úvahu
3. ignorovat (aktuální trendy)	c. odpovědět

6. Dejte výrazy v závorce do správných tvarů. Doplňte prepozice, kde je to nutné.

Vzor: V práci je důležité umět porozumět **ostatním lidem**..... (ostatní lidé – pl.).

1. Staří učitelé vštěpovali (studující – pl.) (přísná disciplína).
2. Ředitelé základních škol se (ministrský úředník – pl.) dohodli (další reforma) studijních plánů.
3. Někteří rodiče se umí vcítit (pocit – pl.) svých dospívajících dětí.
4. Psychologové upozorňují (zastaralý přístup) českých učitelů k žákům.
5. Nesmyslné biflování pěstuje (malý žák – pl.) (odpor) k poznávání nových věcí.
6. Dobrý manažer musí umět dobře pracovat (jeho emoce – pl.).
7. Osvojení si základních sociálních a komunikačních dovedností rozhoduje (budoucí úspěch) na pracovním trhu.
8. Soukromé školy zavádějí (výuka) (moderní trend – pl.).
9. Někteří učitelé stále vyvíjejí na žáky nátlak a hrozí jim (trest – pl.).
10. Učitelé se musí snažit zaujmout (student – pl.) (probíraná látka).

7. Doplňte do vět slovesa z nabídky v přítomné formě. Každé slovo použijte pouze jednou.**Pozor, jedno slovo nebudete potřebovat.**

odhadnout, odpovídat, připadat, ukazovat, vcítit se, vést, vynucovat, vysvětlovat, vyvíjet, zaznamenávat, zaujmout, zavádět

Vzor: Lektorka **vede**..... semináře pozitivní psychologie.

1. Jeho známky jeho znalostem.
2. Mladí učitelé do výuky nové trendy.
3. Učitel zeměpisu na mapě názorně polohu asijských států.
4. Nedostatek financí celkově neuspokojivý stav českého školství.
5. Tradiční výchova na dětech poslušnost a pořádek.
6. Profesor biologie studenty zajímavými novinkami ze světa vědy.
7. aždý dobrý psycholog do pocitů jiných lidí.
8. V současné době ředitelé škol velký zájem o alternativní metody výuky.

9. Rodičům důležité, aby děti uměly své znalosti využít v praxi.
 10. Někteří učitelé na děti nátlak.

8. Tvoření slov. Substantiva označující děje a vlastnosti.

a) Uved'te, od kterých sloves jsou odvozena následující dějová substantiva. Určete vid a utvořte dějové substantivum od slovesa opačného vidu.

Vzor: vedení: vést (impf.) – uvedení, zavedení, převedení ...

1. učení, 2. cvičení, 3. napětí, 4. přetížení, 5. vyhoření, 6. předávání, 7. rozvíjení, 8. ovládní, 9. absolvování, 10. podání, 11. objeňování, 12. tvoření, 13. poznávání, 14. vzdělávání

b) Určete, od kterých slov a jakým způsobem byla odvozena následující substantiva.

Vzor: zkušenost: od adjektiva *zkušený* pomocí sufixu *-ost*

1. obliba, 2. poučka, 3. schopnost, 4. pocit, 5. hra, 6. přepracovanost, 7. znalost, 8. dovednost, 9. proměna, 10. požadavek, 11. přístup, 12. poslušnost, 13. odměna, 14. dech

c) Utvořte substantiva od adjektiv z textu.

1. soustředěný, 2. klidný, 3. spokojený, 4. sebevědomý, 5. odolný

.....

Část B. VYJADŘOVÁNÍ SOUHLASU A NESOUHLASU

Souhlas a nesouhlas – jazykové prostředky

A. Souhlas

- *Ano. Jistě. Ovšem. Samozřejmě. Přesně tak.*
- *To je pravda. To je fakt. Nepochybně je to tak.*
- *S tím úplně souhlasím. / Naprosto s vámi souhlasím. / Jsem téhož názoru.*
- *O tom není žádných pochyb. / Není žádných pochyb o tom, že ...*

B. Opatrný souhlas

- *Asi / Zřejmě ano. Asi to bude tak. Je to docela možné.*
- *Možná, že je to tak, ale ... Do určité míry je to tak, ale ...*
- *I tak by se to dalo říct. / Jak se to vezme. / Svým způsobem ano, ale ...*
- *Je sice pravda, že..., ale... / Ve skutečnosti to je ovšem tak, že...*
- *Nepopírám, že ..., ale... / Nemůžu vyloučit, že ..., ale ...*

C. Nesouhlas

- *Ne. V žádném případě.*
- *To (vůbec) není pravda. / To je nesmysl. / Tak to vůbec není. / Je to (úplně) jinak.*
- *To si nemyslím. / To bych neřekl/a. / Tak se to nedá říct. / Absolutně s tím nesouhlasím.*
- *Pochybuju, že ... / Odmítám, že ... / V žádném případě neplatí, že ...*

Tab. 6.1: Vyjadřování souhlasu a nesouhlasu

CVIČENÍ

1. Na základě úvodního textu vyjádřete svůj souhlas nebo nesouhlas s následujícími tvrzeními. Použijte jazykové prostředky z tabulky 6.1.

Vzor: Dnes už nestačí mít pouze vědomosti. – **Není žádných pochyb o tom, že dnes už nestačí mít pouze vědomosti.**

1. Pro státní české školy jsou důležitější vědomosti než emoční a sociální dovednosti.
2. V seminářích pozitivní psychologie se děti učí empatii, respektu a kooperaci.

3. V seminářích pozitivní psychologie se žáci dozvědí, jak zvládat stres a napětí.
4. Pedagogové mají o semináře pozitivní psychologie velký zájem.
5. V soukromých školách je emoční a sociální učení běžnou součástí pedagogické koncepce.
6. Dlouhodobější kurz sociálního a emočního učení zvyšuje psychickou odolnost.
7. Trendy sociálního učení jsou ve světě úplnou novinkou.
8. Trh práce dnes vyžaduje zejména perfektní znalost oboru.
9. České ministerstvo školství intenzivně pracuje na změně současného systému ve školství.
10. Většina českých učitelů necítí motivaci zavádět do výuky nové trendy.
11. Bez disciplíny a trestů ve škole nutně nastane chaos.
12. Politika českého ministerstva školství odpovídá potřebám 21. století.

2. Vyjádřete svůj ne/souhlas s následujícími tvrzeními. Použijte jazykové prostředky z tabulky 6.1. Svůj názor stručně zdůvodněte.

1. Sociální a komunikační dovednosti jsou dnes důležitější než znalosti a vědomosti.
2. Alternativní metody ve školství jsou vždy jen dočasným módním trendem.
3. Ve škole by měl panovat řád a disciplína.
4. Učitel má být autoritou, ne kamarádem.
5. Hlavním úkolem školy v dnešní době je naučit žáky vyhledávat informace a umět s nimi pracovat.

Část C. SOUŘADICÍ SPOJOVACÍ PROSTŘEDKY

Souřadící spojovací výrazy
1. Spojky slučovací: <i>a, i, ani; i – i, ani – ani, jak – tak, jednak – jednak</i>
2. Spojky stupňovací: <i>ba, dokonce; ba i/ani, ba naopak, ba dokonce i/ani, dokonce i/ani, a navíc i/ani, ba co víc; tím méně, natož pak; nejen(že) – ale i/ani</i>
3. Spojky odporovací: <i>ale, však, avšak, jen(om)že, nýbrž, ovšem, a; a přesto, a přece; sice – ale</i>
4. Spojky vylučovací: <i>(a)nebo, či; buď – (a)nebo, ať – nebo, ať – ať</i>
5. Spojky důvodové: <i>neboť, vždyť, totiž, přece</i>
6. Spojky důsledkové: <i>proto, tedy, tak, tudíž, (takže); a proto, a tedy, a tak, a tím</i>
Pozn.: Podrobnější poznámky k užití souřadících spojovacích výrazů – viz Klíč, tab. 6.3.

Tab. 6.2: Souřadící spojovací výrazy – přehled

CVIČENÍ

1. Najděte v úvodním textu souřadící spojky a rozdělte je do následujících skupin.

1. slučovací, 2. stupňovací, 3. odporovací, 4. vylučovací, 5. důsledkové

2. Doplňte souřadící spojovací výrazy.

a) Vztah slučovací. Vyberte z nabídky vhodný spojovací výraz.

Vzor: Jirka včera nenapsal test z biologieani..... z chemie. (i/ ani / nebo)

1. Nikdy bych nechtěl bydlet ve Finsku: je tam zima, je tam v zimě dlouho tma. (jednak – jednak / jak – tak / i – i)
2. Neinformovali ho o změně termínu, o změně místa zkoušky. (nebo – nebo / ani – ani / i – i)

3. Leží na zahradě spí. (a / i / ani)
4. Nabízíme zahradní nábytek ze dřeva, z plastu. (jak – tak / ani – ani / i – i)

b) Vztah stupňovací. Vyberte z nabídky spojovací výraz, který se do věty nehodí.

Vzor: Jeho výsledky ve škole se nezlepšovaly, byly stále horší. (~~ba~~-i / ba naopak / ba co víc)

1. Takový těžký batoh neunesel dospělý muž, tahle hubená dívka! (natož (pak) / tím méně / ba dokonce)
2. Ten student byl chytrý a nadaný, velmi pracovitý. (nejen – ale i / nejenže – ale i / nejen – ale také)
3. si Jana nezopakovala nepravidelná slovesa, nenapsala domácí úkol. (nejenže – ale i / nejenže – ale ani / nejenže – ale také)
4. Letos jsme na horách lyžovali ještě v březnu, celý duben. (ba i / ba naopak / dokonce i)
5. Ten tenista hraje velmi dobře, výborně! (ba / ba dokonce / nejen)

c) Vztah odporovací. Vyberte z nabídky vhodný spojovací výraz.

1. Lukáš vyhrál v loterii 5 tisíc korun, si je zapomněl vyzvednout. (ale / avšak / jenomže)
2. Chytil Janu za její hubené, krásné ruce. (a přece / jenže / však)
3. Necítil se dobře, se snažil dokončit práci včas. (a přesto / jenomže / ale)
4. Nina usnula až 2 hodiny po půlnoci, ráno se vzbudila už v půl šesté. (avšak / však / sice)

d) Vztah vylučovací. Doplňte *bud'* – (*a*)*nebo* nebo *at'* – *nebo/at'*.

1. bylo ráno večer, vždy byl plný energie.
2. ten poplatek uhradíte do 31. března, budete platit penále.
3. se budete chovat tiše, půjdete na chodbu.
4. se přejídal, držel dietu, měl stále stejnou váhu.

e) Vztah důvodový. Vyberte z nabídky vhodný spojovací výraz.

1. Samozřejmě, že Karel ještě nemá řidičský průkaz, je mu teprve 13 let! (vždyť / totiž)
2. Petr byl dnes ve škole unavený, díval se na televizi až do jedné v noci. (neboť / totiž)
3. Učitelka žáky rozsadila, si při vyučování stále povídali. (neboť / totiž)
4. Pavel má stále mnoho energie, je o 10 let mladší než my. (vždyť/ přece)

f) Vztah důsledkový. Vyberte z nabídky spojovací výraz, který se do věty nehodí.

1. Dlouhé roky se neviděli, se nemohli vůbec poznat. (a proto / a tím / takže)
2. Rozumí češtině, i slovenštině. (tedy / a tím / tak)
3. Na státnice se dobře nepřípravil, bude je muset opakovat na podzim. (proto / tudíž / takže)
4. Ve stáří ztratil zrak, se nemohl obejít bez pomoci ostatních. (a tak / tudíž / a tím)

- A. Publicistický styl – Dospívání a dospělost
- B. Vyjádření názoru. Kompenzační strategie.
- C. Vztahné věty

Část A. PUBLICISTICKÝ STYL – DOSPÍVÁNÍ A DOSPĚLOST

Mladí a zmatení

„Jsi už dospělý?“ Prostá otázka, na kterou by ještě před dvaceti lety odpověděla většina tehdejších dvacátníků bez většího zaváhání „ano“. Dnes je ale vše jinak. Po škole, ať už střední nebo vysoké, dnes na mladé absolventy automaticky nečeká ani svatba, ani dítě, ale svoboda, o jaké si desítky a stovky generací před nimi mohly nechat jen zdát. A spolu s tím se objevuje spousta otázek. Mladí lidé, jejich rodiče i celé vědecké týmy mají nové téma: proč jsou dnešní dvacátníci úplně jiní, než byli jejich rodiče?

(...)

V polovině devadesátých let si tehdy téměř čtyřicetiletý psycholog z Michiganské státní univerzity Jeffrey Arnett uložil jednoduchý úkol – vyzkoumat, co lidé považují za hranici dospělosti. Jemu samotnému se v té době po letech studia a výzkumů konečně povedlo najít práci, v níž chtěl zůstat, a ženu, kterou si chtěl vzít, a začal se cítit „naprosto dospělé“. Byl zvědavý, jestli jeho studenti cítí dospělost podobně, začal jim klást otázky a s každou další odpovědí narůstalo jeho překvapení. Velká část z nich se navzdory právní plnoletosti za dospělé nepovažovala a ukončení školy, vlastní bydlení či manželství na tom mnoho neměnily. Místo toho jmenovali mladí lidé jako znaky dospělosti schopnost přijmout odpovědnost za své činy, dělat vlastní rozhodnutí a mít na to vše vlastní peníze.

(...)

Jeffrey Arnett už deset let tvrdí, že nové životní období se nám nyní vytváří rovnou před očima. Z toho, jak se v posledních letech opět mění životní rozvrh většiny lidí, se zdá, že jeho teorie má cosi do sebe. Díky rostoucí délce přípravy na většinu povolání a mnohem větší toleranci k předmanželskému sexu a soužití partnerů bez papíru se na Západě zvýšil průměrný věk vstupu do manželství. Třicítka už překročil v případě obou manželů třeba v Austrálii a Velké Británii a v Česku tuto hranici zatím pokořili aspoň muži (ženy se drží těsně pod ní). Vzniká tak období zhruba deseti let, kdy člověk už není pod kontrolou rodičů, ale není ani svázán závazky k partnerovi a dětem. „Je to období velmi rozdílné od adolescence, zaměřené mnohem víc na nezávislé objevování,“ píše Jeffrey Arnett ve své knize *Emerging Adulthood*, která tuto myšlenku v roce 2004 poprvé oficiálně uvedla do světa.

(...)

Podle profesora Petra Macka z Institutu výzkumu dětí, mládeže a rodiny na Masarykově univerzitě v Brně, který zhruba posledních deset let vede výzkumy týkající se právě „vynořující se dospělosti“, se dnes v generaci, kde 50 procent studujících pracuje a žije s partnerem i bez svatby, stírá jasná hranice dospělosti – práce i škola, stejně jako vztah a manželství se volně prolínají. Nad otázkou, kde tedy dnes vlastně hledat skutečný přechod, se nejdříve dlouze zamyslí a pak položertem odpoví „hypotéka“. Jeho odpověď nemusí být daleko od pravdy – hranici dospělosti podle vědců dnes už nenastavují body ustavené společností, ale spíš ochota přijmout dlouhodobý závazek. A k tomu je potřeba se dopracovat. „V tradičním modelu byla dospělost spojená s převzetím odpovědnosti za druhé, dnes je spojená i s tímhle, ale nejdříve s nutností převzít odpovědnost sám za sebe,“ vysvětluje Macek.

To má v praxi dva důsledky. O generaci označované jako mileniálové se často mluví jako o nejsebestřednější skupině společnosti a týdeník Time ji loni na titulní straně jednoho z vydání pojmenoval jako Me Me Me generation (Generace Já Já Já), což podle odborníků souvisí se snahou využít volnost zejména na hledání vlastní cesty a identity. Druhým důsledkem jsou deprese. Ve výzkumu, který uskutečnila Clark University na tisícovce mladých dospělých ve Spojených státech, řekla třetina z nich, že se často cítí být v depresi, a více než 70 procent respondentů označilo tuto fázi života za stresující. Na depresivní stavy a neschopnost se zařadit často narážejí ve svých výzkumech i čeští vědci. „Míra nejistoty a fakt, že člověk má na sobě rozhodnutí, které za něj kdysi dělali druzí, nejsou úplně jednoduché,“ vysvětluje Macek.

(...)

Nastupující generace může svět kolem sebe změnit i jinak. V kombinaci s občasnými výroky o pohodlnosti nebo neochotě přijmout odpovědnost se objevují zprávy, že mladí dospělí dnes nechtějí pracovat přesčas, ale chtějí mít dostatek času na své blízké a zájmy. U mladých, kteří mají místo hypotéky a dětí spoustu ideálů, to dává mysl. V Česku, kde v průzkumech téměř třetina mužů (a o něco méně žen) přiznává, že kvůli práci šidí svoji rodinu, to platí dvojnásob. Poslouchat v této situaci první generaci lidí, která si to měla opravdu čas pořádně rozmyslet, rozhodně není na škodu.

Autor: Eva Mošpanová

Zdroj: Respekt 40/2014, s. 51–56 (zkráceno)

CVIČENÍ

1. Diskutujte před četbou textu.

1. V jakém věku dosahují lidé ve vaší zemi právní plnoletosti?
2. Jaká práva a povinnosti mají plnoletí lidé ve vaší zemi? Uveďte alespoň dva příklady.
3. Jsou podle vás plnoletí lidé skutečně dospělí? Svůj názor zdůvodněte.
4. Co považujete za charakteristické znaky dospělosti?
5. Cítíte se vy sami být dospělí?

2. Odpovězte na otázky k textu.

1. S čím souvisí změna chápání dospělosti v současné době?
2. Co mladí lidé považují za znaky dospělosti?
3. Jak byste charakterizovali období „vynořující se dospělosti“?
4. Co za hranici dospělosti považuje prof. Macek z Masarykovy univerzity?
5. Jakými vlastnostmi a pocity je charakterizována generace tzv. mileniálů?

3. Vyjádřete idiomatická vyjádření jiným způsobem.

1. Předchozí generace **si o takové svobodě mohly nechat jen zdát**.
2. Tato teorie **má něco / cosi do sebe**.
3. Jeho odpověď **není daleko od pravdy**.
4. Doporučení udělat si více času na rodinu **platí pro Čechy dvojnásob**.
5. Poslouchat mladou generaci někdy **není na škodu**.

4. Multiverbizace

a) Vyjádřete pomocí jednoho slovesa následující kolokace slovesa a substantiva.

Vzor: provést změnu – **změnit**

1. klást otázky, 2. dělat rozhodnutí, 3. uskutečňovat výzkum

b) Spojte slovesa se substantivy *otázka, rozhodnutí, výzkum*.

Vzor: provádět – **provádět výzkum**

1. řešit, 2. položit, 3. učinit, 4. zodpovědět, 5. přijmout, 6. vést

c) Následující kolokace se substantivy otázka, rozhodnutí a výzkum použijte ve větách.

1. zabývat se – otázkou, 2. zůstat – otázkou, 3. vydat – rozhodnutí, 4. padnout – rozhodnutí, 5. zabývat se – výzkumem, 6. vyplývat – z výzkumu

5. Kolokace sloves

a) Doplňte do vět slovesa z nabídky ve tvaru préterita.

pokořit, překročit, převzít, přijmout, uložit si

Vzor: Zahraniční studenti**si uložili**..... úkol zlepšit se do konce roku v češtině.

1. Běžec Usain Bolt světový rekord ve sprintu.
2. Lidé, kteří padesátku, by měli být pod častějším zdravotním dohledem.
3. Manželé závazek, že se budou společně starat o své děti.
4. V 18 letech (on) zodpovědnost za své činy.

b) Použijte ve větách následující výrazy. Potom zvýrazněná slova vyjádřete jiným způsobem.

1. odpovědět **bez zaváhání**, 2. **vytváří se** před očima, 3. **stírá se** jasná hranice

6. Valence sloves

a) Dejte výrazy v závorce do správných tvarů.

Vzor: Dvacátníci odpovídali**na prostou otázku**..... (prostá otázka).

1. (Americký psycholog) se povedlo zjistit, že lidé se v osmnácti (dospělý jedinec – pl.) nepovažují.
2. (Charakteristický rys – pl.) dospělosti jmenovali schopnost přijmout zodpovědnost za své činy.
3. Vědci se zamýšlejí (toto stádium) v procesu dospívání, které označují (vynořující se dospělost).
4. Pozdější dospělost souvisí (vyšší věk) při vstupu do manželství.
5. Badatelé se (spolehlivý výsledek – pl.) výzkumu dopracovali po několika letech.
6. Mladí lidé v dospívání **narážejí** (různé překážky – pl.).

b) Jak se člověk může cítit? Jaké pocity člověk může cítit? Vytvořte další kolokace se slovesy cítit se a cítit.

1. cítit se dospěle ... , 2. cítit odpovědnost ...

7. Sekundární imperfektiva. Doplňte tabulku.

	Imperfektivní sloveso	Perfektivní sloveso (prefigace, příp. reflexivizace)	Sekundárně imperfektivní sloveso (sufigace)
Vzor:	růst	narůst	narůstat
1		vytvořit se	
2			vynořovat se
3		zamyslet se	
4		dopracovat se	
5			zařazovat se

8. Doplňte do vět sekundární prepozice. Kde je to možné, vyjádřete stejný význam pomocí primární prepozice.

díky, kvůli, místo, navzdory, v případě

Vzor: V případě / U dnešních dospívajících se hranice dospělosti posouvá až daleko za dvacítku.

1. Mladí lidé často mohou splácet hypotéku jen pomoci svých rodičů.

2. větší svobodě je dospívání v dnešní době obdobím s řadou problémů.
3. svatby a rodičovství dnes mladí lidé studují nebo cestují.
4. neschopnosti zařadit se do společnosti trpí řada mladých lidí depresemi.

9. Tvoření slov.

a) Vytvořte názvy konatelské: substantiva (maskulina i feminina) označující člověka, který se věnuje ...

Vzor: psychologii – psycholog/psycholožka

1. vědě, 2. včelám, 3. elektrice, 4. historii, 5. tenisu, 6. ekonomii

b) Vytvořte názvy nositelů vlastností: substantiva (maskulina i feminina) označující člověka, který je ...

Vzor: mladý – mladík/mladice

1. dospělý, 2. ve věku od dvaceti do třiceti let, 3. odborný, 4. starý, 5. oblíbený, 6. hloupý

Část B. VYJÁDRĚNÍ NÁZORU. KOMPENZAČNÍ STRATEGIE.

Vyjádření názoru – jazykové prostředky

- *Myslím si, že ... / Domnívám se, že ...*
- *Mám dojem, že ... / Osobně se mi zdá, že ...*
- *Podle mě ... / Podle mého názoru ... / Z mého hlediska ...*
- *Pokud se mě týká ... / Co se mě týče ...*

Tab. 7.1: Vyjádření názoru

Kompenzační strategie – jazykové prostředky

1. hledání vhodného výrazu
 - *no, jak se to řekne (česky)*
 - *jak bych to řekl*
 - *počkejte, hned si vzpomenu*
2. parafráze
 - *Je to něco na ... / něco jako ... / nějaký ... / takový ...*
 - *Je to druh něčeho / věc, která ...*
3. oprava
 - *či spíše ...*
 - *myslel jsem spíš ...*
4. upřesnění
 - *jinými slovy ... / jinak řečeno, ...*
 - *lépe řečeno ... / přesněji ...*
 - *to znamená, (že) ...*

Tab. 7.2: Kompenzační strategie

CVIČENÍ

1. Pro nebo proti? Pomocí jazykových prostředků z tabulky 7.1 stručně vyjádřete svůj názor.

1. právní plnoletost ve 21 letech místo v 18 letech, 2. svatba a rodina po třicítce, 3. společný život „bez papíru“, 4. celkem 70% obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním, 5. hypotéka místo podnájmu

2. Doplňte vhodné výrazy z tabulky 7.2.

Vzor: Na otázku dospělosti měli před dvaceti lety tehdejší dvacátníci,**či spíše / přesněji** většina tehdejších dvacátníků, jasnou odpověď.

- Po škole dnes na mladé absolventy automaticky nečeká ani svatba, ani dítě, mají mnohem větší svobodu, než generace před nimi.
- Psycholog Jeffrey Arnett z Newyorské, Michiganské univerzity uložil jednoduchý úkol.
- České ženy vstupují do manželství kolem třicítky, těsně před ní.
- Jeffrey Arnett mluví o „emerging adulthood“, „vynořující se dospělosti“.
- Tuto myšlenku poprvé oficiálně uvedla do světa kniha *Emerging Adulthood* na začátku tisíciletí, v roce 2004.
- Téměř tři čtvrtiny, více než 70 procent dotázaných Američanů označilo tuto fázi života za stresující.

3. Napište text v rozsahu alespoň 250 slov na jedno z témat ze cvičení 1. Vyberte si svou pozici – pro nebo proti – a uveďte alespoň 3 argumenty.

4. Témata pro psaní. Napište text v rozsahu alespoň 300 slov. Použijte minimálně 5 výrazů či formulací z tabulek 7.1 a 7.2.

- Dospívání – období svobody i nejistoty
 - Generační propast: mladí a ti dříve narození
-

Část C. VTAŽNÉ VĚTY

Vztažná zájmena

1. výrazy, které se vztahují k výrazu substantivní povahy:

- který*: základní vztažný výraz
→ *Raná dospělost je období, které přináší svobodu i stres.*
- jenž*: knižní
→ *Knihy přináší informace, o nichž se ve světě hodně mluví.*
- jaký*: vyjadřuje kvalitu substantiva
→ *Úkoly plnil s pílí, jaká se dnes už často nevidí.*

2. výrazy, které se vztahují k zájmenu, nebo stojí samostatně:

- kdo*: označuje osoby
→ *Ať o tom píše někdo, kdo tomu rozumí.*
- co*: označuje ne-osoby, v hovorovém jazyce i osoby
→ *Řeknu jim (to), co chtějí slyšet.*
→ *Seznámím tě s kolegou, co mi pomohl získat tu půjčku. (hovorové)*

3. výrazy, které se vztahují k obsahu přecházející věty

- *což*
→ *Mladí lidé se ve třiceti necítí dospěle, což psychology překvapilo.*
- *příčemž, načež ...*
→ *Mladí lidé se ve třiceti necítí dospěle, přičemž nic na tom nemění ani zaměstnání a děti.*

4. vztažná zájmena přivlastňovací

- *jehož, jejíž, jejichž*: vztahují se k substantivu
→ *To je muž, k jehož rodičům jsem měl blízký vztah. X nesprávně: ..., ke kterého rodičům / k rodičům kterého jsem měl blízký vztah.*
- *čí*: vztahuje se k zájmenu
→ *Dopis adresujte tomu, čí podpis je na prvním místě.*

Tab. 7.3: Vztažná zájmena

CVIČENÍ

1. a) Doplňte do vět vztažné výrazy *který, jaký, jenž, jehož, co, což* ve správném tvaru.

Vzor: Arnett provedl výzkum,**jehož**..... výsledky ho překvapily.

1. Jedná se o prostou otázku, na by tehdy většina dvacátníků měla jasnou odpověď.
2. Po škole dnes na mladé lidi čeká taková svoboda, o si generace před nimi mohly nechat jen zdát.
3. Psycholog Arnett se pokusil vyzkoumat, lidé považují za hranici dospělosti.
4. Podařilo se mu najít práci, v chtěl zůstat, a ženu, si chtěl vzít, a začal se cítit dospěle.
5. O generaci označované jako mileniálové se často mluví jako o nejsebestřednější skupině společnosti, podle odborníků souvisí se snahou využít volnost zejména na hledání vlastní cesty a identity.

b) Doplňte do vět vztažné výrazy *jenž, jehož, jejíž, jejichž* ve správném tvaru.

Vzor: Můj otec,**jemuž**.... bude brzy 75 let, je stále plný energie.

1. Restaurace byla prázdná až na jednoho člověka, z se vyklubal majitel podniku.
2. Konflikt řeší soudy země, na území k problému došlo.
3. Sloupy, na budovy stojí, pocházejí ze středověku.
4. Diskuzi vede odborník, úkolem je udržet debatu u tématu.
5. Kladná odpověď, pro se nakonec rozhodl, všechny potěšila.
6. Vzpomínal na ženy a děti, obličeje měl stále živě v paměti.
7. Autobiografická kniha, v popisuje zejména své dětství a mládí na venkově, byla rychle rozprodána.
8. Politici, s jsme diskutovali, působili velmi přesvědčivě.

c) Doplňte do vět vztažné výrazy *což, přičemž, načež* ve správném tvaru.

Vzor: Každý den kouří 20 cigaret,**což**... není dobré pro jeho zdraví.

1. Firma dosáhla čistého zisku 2 mil. korun, je o 20% více než loni.
2. Vědci studovali vliv čaje na obezitu, se zaměřili hlavně na nadváhu dětí.
3. Lidé se dnes déle připravují na zaměstnání, z plyne, že do manželství obvykle vstupují ve vyšším věku.
4. Dal pokyn ke startu, se všechna závodní auta okamžitě rozjela.
5. Nikdy příliš nepřemýšlel o svých slovech, si postupně znepřátelil všechny kolegy.
6. Zkoušku udělal na první pokus, sám nemohl uvěřit.

7. Omdlel a spadl na zem, si rozbil hlavu.
8. Extremistické strany získávají na popularitě, se všichni obávali.

2. Opravte chyby v užití vztažných výrazů.

Vzor: Studenti, **kdo** prodlužují své studium, musí platit školné. – **kterí**

1. Je možné chodit na procházky do lesa a sbírat houby, **co** se často nedá dělat ve městě.
2. Genetická manipulace pomáhá vytvořit organismy, **již** jsou odolné vůči škůdcům, **co** může mít velký význam pro země trpící nedostatkem jídla.
3. Někdo dlouho žil v zemi, **jejíž** úředním jazykem je angličtina.
4. Nevěděla jsem, že je nutno zakroužkovat nějaké pole, **čím** bych vyjádřila, že se chci zúčastnit všech výběrových kurzů.
5. Stát by měl podporovat výzkumy, **kterých** výsledky značně ovlivňují jeho rozvoj.

A. Publicistický styl – Média

B. Srovnávání, uvádění příkladů, odkaz na zdroj

C. Kompozice projevu

Část A. PUBLICISTICKÝ STYL – MÉDIA

Jak zastřelit novinářskou kachnu

Ne že by kachny dříve neexistovaly, ale jak ve své studii *Lies, Damn Lies and Viral Content* (Lži, zatracené lži a virální obsah) popisuje Craig Silverman, *digitální revoluce v mediální sféře* výrazně zjednodušila šíření nepravdivých informací a změnila přístup čtenářů k nim. Tradiční noviny a časopisy, které se snaží držet krok s dobou a zakládají zpravodajské weby, bojují s tlakem Facebooku a Twitteru stejně jako nová generace čistě internetových médií. Jejich uživatelé chtějí mít informace co nejdříve a v co nejčitelnější podobě. K jejich ověřování přitom často chybí zájem publika, čas i finance, jejichž úbytek můžeme připsat nejen nedávné ekonomické krizi, ale i krizi médií obecně.

Časopis *The Economist* už v roce 2009 popsal radikální proměnu mediální scény. Existující mediální organizace z doby před nástupem internetu jako BBC nebo *The New York Times*, jež spoléhaly na svou tradiční roli „klíčnicka“ určujícího, které zprávy se ke čtenářům dostanou, najednou ztratily autoritu a význam; informace mohl šířit každý. Internet způsobil ztrátu *informačního monopolu* médií a napomohl i ke zrodu nové generace čtenářů, která si užívá bezbřehost informací, nechce se zatěžovat zpravodajskými formalitami a poutavý titulek či povedená grafika ji zaujme víc než hloubka analýzy a *důvěryhodnost zdrojů*.

A když na tuto novou poptávku nezareagovala *tradiční média*, zrodila se *internetová*. *The Economist* jako příklad zmiňuje web *The Huffington Post*, který klasický model novinové redakce úplně opustil. Z jeho tehdejších šedesáti zaměstnanců pracovali jako reportéři jen čtyři. *Drtivou většinu* textů netvořily *redakční články*, ale zprávy převzaté odjinud a příspěvky tisíců neplacených blogerů. Už to tehdy *Huffington Postu* stačilo k dvojnásobné návštěvnosti oproti webu novin *New York Post*; dnes, po deseti letech existence, je s asi padesáti miliony návštěvníků měsíčně mezi stem nejnavštěvovanějších webů na světě.

Na model *Huffington Postu* brzy přešla velká většina internetových redakcí nových médií, ale pod ekonomickým tlakem i část těch starých. Hlavním zdrojem zpráv pro zpravodajské weby nejsou *rešerše* a vlastní práce v terénu, ale informace převzaté z jiných médií a ze sociálních sítí – a právě to je podle Silvermana *hlavní příčinou* šíření kachen. Způsob jejich vzniku je přitom vždy podobný: Na internetu se objeví vymyšlené tvrzení, kterého si všimne a upozorní na něj menší zpravodajský web, často s lákavým titulkem a použitím slov jako „prý“ a „údajně“. Když má článek úspěch na sociálních sítích, tvrzení následně v rámci konkurenčního boje rychle přeberou další a další média, která ovšem v článcích místo uvedení zdroje odkazují na sebe navzájem. Za krátkou dobu se tak ztratí původ i kontext informace – a kachna je na světě.

Jak ale upozorňuje Silverman, sama média by k šíření novinářských kachen nestačila. Bez čtenářů, kteří je sdílejí na sociálních sítích, by jejich životnost byla mnohem kratší. Vysvětlit, proč se o kachny s oblibou dělíme s ostatními, není nejen podle něj složité: ve skutečnosti stojíme o emoce, které vyvolávají, nikoli o fakta. Stačí si přečíst titulek – a pokud je provokativní a aspoň trochu uvěřitelný, zprávu hned sdílíme.

Zatímco čtenáři své zvyky nejspíš vědomě nezmění, zpravodajské weby přece jen pomalu zjišťují, že kachny žurnalistice ubližují, a učí se zodpovědnosti. Světové ekonomické fórum označilo šíření nepravdivých informací na internetu za jeden z deseti hlavních problémů roku 2014 – a tuto zprávu kvitoval web BuzzFeed, když tentýž rok prohlásil za rok uvádění virálních nesmyslů na pravou míru.

V menším měřítku se kachnám věnují i Češi. Kromě facebookové skupiny Chyby, omyly, nepravdy v médiích vznikl i web Bulsit.cz, na němž jeho autor Lukáš Vychopeň upozorňuje na vymyšlené zprávy, které nejčastěji sdílí čeští *uživatelé sociálních sítí*. I on potvrzuje, že se stav mění. „Stránky jsem založil asi před rokem, když se i v seriózních médiích docela často objevovaly převzaté zprávy, ze kterých se po několika dnech vyklubala kachna. Málokdy se pak stalo, že by je někdo uvedl na pravou míru, proto mi přišlo užitečné dělat to místo nich. Kupodivu to ale zřejmě byla nějaká přechodná záležitost – teď už takových zpráv vídám minimum a v podstatě nemám na co upozorňovat.“

Autor: Michal Zlatkovský

Zdroj: Respekt 14/2015, s. 61–63 (zkráceno)

CVIČENÍ

1. Diskutujte před četbou textu.

1. Jaké druhy médií znáte?
2. Kterým z nich dáváte přednost?
3. Používáte sociální sítě?
4. Věříte zprávám v médiích?
5. Co to je „novinářská kachna“?

2. Shrňte obsah článku. Připravte si monolog na 1 minutu. Monolog musí obsahovat následující body.

1. jakou proměnou prošla mediální sféra s nástupem internetu
2. jak vznikají novinářské kachny
3. jaký je v současné době postoj novinářů ke kachnám

3. Diskutujte. Vyjádřete svůj názor. Použijte jazykové prostředky z tabulky 7.1.

1. Jaké jsou výhody a nevýhody tisku, rádia, televize a internetových médií?
2. Kterému sdělovacímu prostředku podle vás patří budoucnost?
3. Proč společnost potřebuje média?
4. Přinášejí podle vás média vždy pravdivé a objektivní informace?
5. Myslíte si, že „Mediální výchova“ by měla být povinným předmětem na základních školách? Co by se v něm žáci měli naučit?

4. Pracujte podle vzoru. Spojte synonymní vyjádření. Číslo nula je příklad.

0. bezbřehost informací	a. vyhledávání informací
1. důvěryhodný	b. nepůvodní
2. rešerše	c. opravit
3. převzatý	d. kterému lze věřit
4. sdílet	e. být moderní, současný
5. držet krok s dobou	f. dělit se s ostatními
6. uvést na pravou míru	g. nekonečné množství

5. Kolokace sloves. Doplňte do vět slovesa z nabídky v přítomnosti. Dvě slovesa nebudete potřebovat.

chybět, opouštět, šířit, uskutečňovat, uvádět, vyvolávat, zaujímat, ztrácet

Vzor: Internetová média často**šíří**..... nepravdivé informace.

1. Novinářské kachny emoce u čtenářů.
2. V současnosti zájem publika o seriózní zprávy.
3. Důvěryhodnost zdrojů význam.
4. Média z ekonomických důvodů klasický model redakční práce.
5. Objektivní média vždy zdroje svých informací.

6. Valence sloves. Dejte výrazy v závorce do správného tvaru.

Vzor: Tradiční noviny bojují**s tlakem**..... (tlak) Facebooku a Twitteru.

1. (Radikální proměnu) mediální sféry lze připsat (digitální revoluce) ve všech oblastech života.
2. BBC a New York Times spoléhaly (jejich tradiční pozice) na mediálním trhu.
3. Sociální sítě napomohly (rychlé šíření) novinářských kachen.
4. Zpravodajské servery se nezatěžují (zdlouhavé ověřování) informací.
5. Internetová média zareagovala (konkrétní poptávka) čtenářů.
6. Pečlivá redakční práce (záchrana) tištěných novin nestačí.
7. I tradiční média přešla (úsporný systém) přebírání zpráv.
8. Weby upozorňují (nepravdivá informace – pl.) v médiích.
9. Autor v článku odkazuje (významný veřejný činitel).
10. Čtenáři stojí hlavně (senzace – pl.).
11. Mluvčí Pražského hradu označil (zveřejněná informace) (absolutní výmysl).
12. Prezident prohlásil (novinář – pl.) (lhář – pl.).

7. Tvoření slov – relační adjektiva

a) Uved'te, od kterých substantiv byla odvozena následující adjektiva. Určete, pomocí kterých sufixů byla tato adjektiva utvořena. Dochází při odvozování k alternacím hlásek? (K jakým? U jakých sufixů?)

Vzor: revoluční – revoluce; sufix *-ní*, palatalizace *c-č*

1. tradiční noviny / role, 2. zpravodajský web, 3. ekonomická krize, ekonomický tlak,
4. informační monopol, 5. internetová média, 6. klasický model, 7. novinová redakce,
8. novinářská kachna, 9. redakční články, 10. konkurenční boj, 11. facebooková skupina,
12. přechodná záležitost

b) Uved'te, jakým způsobem byla utvořena následující adjektiva.

1. digitální revoluce, 2. mediální sféra / organizace / scéna, 3. sociální síť, 4. virální obsah / nesmysl / marketing X virový zánět

c) Utvořte relační adjektiva a jejich kolokace se substantivy.

Vzor: podstata – **podstatný** rozdíl

1. informace, 2. generace, 3. uživatel, 4. podoba, 5. čas, 6. finance, 7. krize, 8. organizace,
9. doba, 10. čtenář, 11. význam, 12. ztráta, 13. monopol, 14. grafika, 15. autor, 16. původ,
17. zaměstnanec, 18. web, 19. svět, 20. terén, 21. příčina, 22. slovo, 23. úspěch, 24. rok, 25. den

d) Doplněte sufixy *-ní* a *-ný*. Popište významový rozdíl mezi tvrdými a měkkými relačními adjektivy od stejného základu. Najděte synonyma relačních adjektiv na *-ný*.

Vzor: Návštěvníkům je k dispozici výstav.....**ní**.... katalog. - Ve městě je mnoho výstav.....**ných**.... (krásných) domů.

1. Bratři Čapkové patří k čel..... představitelům meziválečné literatury.
2. Na dráze došlo k čel..... nárazu dvou lokomotiv.
3. Ten chlapec nemá soud..... rodiče: chtějí ho dát na gymnázium, a on přitom několikrát propadl už na základní škole.

4. Soud..... proces se odehrával ve velké soud..... síni.
5. Jeho zatčení je v obec..... zájmu.
6. Kdo zapisuje události do obec..... kroniky?
7. Nikdo z žáků se neporadil s tímto počet..... úkolem.
8. Velmi počet..... rodiny jsou dnes spíše výjimkou.
9. Ten nábytek můžete přepravit náklad..... výtahem.
10. Byla provedena náklad..... oprava gotického kostela.
11. Pro cestu na náměstí Míru si musíte koupit přestup..... lístek.
12. Kdy bude další přestup..... rok?

8. Psaní. Vyjádřete svůj názor na jedno z následujících tvrzení. Napište text v rozsahu alespoň 250 slov. Vymyslete zajímavý titulek. Použijte alespoň 5 jazykových prostředků z tabulek 7.1 a 7.2.

1. V době internetu už nepotřebujeme rádio a televizi.
2. Počítačové hry u dětí snižují inteligenci a zvyšují agresivitu.
3. Dnes jsme obklopeni informacemi, ale neumíme s nimi dobře pracovat.
4. Rodiče by měli omezovat čas, který děti tráví u televize a u počítače.
5. Dnešní škola umí děti dobře připravit pro život v informační době.

Část B. ORGANIZACE TEXTU

Organizace textu – jazykové prostředky

1. Spojování myšlenek

- a, i – i / ani – ani, jednak – jednak, nejen – ale i / nýbrž i
- kromě toho, mimoto, navíc, pak
- zaprvé, zadruhé ...
- na jedné straně – na druhé straně
- v první řadě / na prvním místě – dále – nakonec
- nejdříve – potom / pak – nakonec
- především – dále / pak
- závěrem, na závěr, nakonec

2. Srovnání

- stejný / stejně jako; podobný / podobně jako
- jiný / jinak než, oproti čemu, na rozdíl od čeho, ve srovnání s čím
- stejným / podobným / jiným způsobem
- zatímco, jestliže

3. Zdůraznění

- hlavně, zejména, především
- zvláště, obzvláště

4. Uvádění příkladů

- například (např.), kupříkladu
- jako, jako například, jako třeba, jako je
- uvést / zmínit jako příklad
- jako, kromě, vedle, mimoto
- a tak dále (atd.), a (tak) podobně (apod.)

5. Odkaz na zdroj

- prý, údajně
- podle někoho
- jak řekl / napsal / popisuje / uvádí / zmiňuje / upozorňuje / argumentuje někdo, ...

6. Vysvětlení

- neboli, čili, totiž
- jinak řečeno, jinými slovy
- to znamená (tzn.), to je (tj.)

Tab. 8.1: Organizace textu

CVIČENÍ

1. a) Přečtěte si text.

Digitální revoluce výrazně zjednodušila šíření nepravdivých informací v médiích, a to jak elektronických, tak tradičních. K ověřování zpráv dnes chybí v první řadě zájem publika, dále čas a konečně i finance, jejichž úbytek lze připsat nejen nedávné ekonomické krizi, ale i krizi médií obecně.

Internet jednak způsobil ztrátu informačního monopolu médií, jednak napomohl ke zrodu nové generace čtenářů, kteří si užívají bezbřehost informací. Mimoto poutavý titulek je dokáže zaujmout víc než hloubka analýzy a důvěryhodnost zdrojů.

Na tuto novou poptávku zareagovala nejprve internetová média a brzy poté i část médií tradičních. Jako příklad uvádí The Economist web The Huffington Post, který svůj úspěch založil na zprávách převzatých odjinud a dnes patří mezi sto nejnavštěvovanějších webů na světě.

Závěrem je ovšem nutné zdůraznit, že sama média by na šíření kachen nestačila. Na jedné straně k šíření kachen vede konkurenční boj a ekonomický tlak na média, na druhé straně pak zejména přístup čtenářů, kteří kachny sdílejí na sociálních sítích. Zatímco čtenáři své zvyky nejspíš nezmění, zpravodajské weby pomalu zjišťují, že kachny žurnalistice ubližují. Navíc Světové ekonomické fórum označilo šíření nepravdivých informací na internetu za jeden z deseti hlavních problémů roku 2014.

b) Odpovězte na otázky k textu.

1. Které dvojčlenné spojovací výrazy slouží k připojení další myšlenky?
2. Jakým způsobem jsou řazeny informace, které zdůvodňují současnou neochotu ověřovat zprávy?
3. Které jazykové prostředky uvádějí argumenty, které zdůvodňují šíření kachen?
4. Které výrazy slouží k chronologickému řazení informací?
5. Který výraz uvádí přesňující informaci?
6. Které výrazy uvádějí doplňující informace?
7. Který výraz slouží k uvození závěru?
8. O který příklad se opírá argumentace v článku?

2. Doplňte do vět vhodné výrazy z tabulky 8.1.

a) Doplňte do vět vhodné výrazy pro vyjádření srovnání.

1. Tradiční noviny a časopisy bojují s tlakem Facebooku a Twitteru nová generace čistě internetových médií.
2. To tehdy Huffington Postu stačilo k dvojnásobné návštěvnosti webu novin New York Post.
3. čtenáři své zvyky nejspíš nezmění, zpravodajské weby se učí zodpovědnosti.

b) Doplňte do vět vhodné výrazy pro uvádění příkladů.

1. Existující mediální organizace z doby před nástupem internetu BBC The New York Times najednou ztratily autoritu a význam.

2. The Economist web The Huffington Post.
3. facebookové skupiny Chyby, omyly, nepravdy v médiích vznikl i web Bulsit.cz.

c) Doplňte do vět vhodné výrazy pro odkazování na zdroj.

1. ve své studii Craig Silverman, digitální revoluce zjednodušila šíření nepravdivých informací.
2. Tuto zprávu zveřejnil server Novinky.cz.
3. Vysvětlit, proč se o kachny s oblibou dělíme s ostatními, není Silvermana složité.

d) Doplňte do vět vhodné výrazy pro vyjádření zdůraznění a vysvětlení.

1. Oceněný novinář se proslavil svými články o korupci v české politice.
2. Podařilo se nám změnit styl komunikace –, problémy už neignorujeme, ale aktivně je řešíme.
3. zajímavá je skutečnost, že na kachny v médiích doposud nikdo neupozorňoval.
4. Tyto prostředky se využívají k zajištění důvěrnosti zprávy toho, aby se informace nedostaly do rukou nepovolané osoby.
5. Tato rozhlasová stanice se zaměřuje na zpravodajství a publicistiku.
6. Potom nastane ta nejdůležitější fáze redakční práce, ověřování informací.

Část C. KOMPOZICE PROJEVU

Kompozice projevu
<p>Struktura</p> <p>1. Úvod cíle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • získat pozornost publika: otázka, citát, aktuální informace ... • přesvědčit publikum, že má cenu poslouchat • ukázat svou kompetenci • naznačit strukturu promluvy <p>2. Stať způsoby řazení myšlenek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • chronologicky • místně • tematicky • příčina – důsledek • výhoda – nevýhoda • problém – řešení • srovnávání • klasifikace • popis postupu <p>3. Závěr</p> <ul style="list-style-type: none"> • opakuje / shrnuje to, co by si posluchači měli zapamatovat

Tab. 8.2: Kompozice projevu

CVIČENÍ

1. Vymyslete co nejatraktivnější úvod k jednomu z následujících témat.

1. reklama, 2. internet, 3. informační doba, 4. digitální technologie, 5. lež

2. Určete, které z následujících formulací jsou dobrým závěrem a které ne.

Vzor: Co říci závěrem? Že beze změny chování čtenářů kachny z médií jistě jen tak nevyumizí. – **ano**

1. Shrňeme-li, co jsme doposud řekli, jsou mediální kachny žádaným zbožím mezi uživateli sociálních sítí.
2. Tak to je asi tak všechno, co jsem k tomu chtěl říct.
3. Z toho, co jsme uvedli, lze vyvodit jediný závěr: novináři začínají opět cítit zodpovědnost za to, co publikují.
4. Víc mě k tomu už nenapadá.
5. Nejsem se tedy jistá, zda se situace v budoucnu nějakým způsobem zlepší.
6. Na závěr tedy už jen řeknu: „Lepší kachna na talíři než v novinách!“.

3. Určete, které ze způsobu organizace statí jsou vhodné pro následující témata. Někdy je více řešení.

Vzor: vývoj médií v zemích střední Evropy – **chronologicky, místně, tematicky**

1. tradiční a internetová média, 2. jak napsat dobrou zprávu, 3. typy publicistických textů,
4. reportáž z cesty po Jižní Moravě, 5. politický a ekonomický tlak na média, 6. sociální sítě,
7. proměna novinářské práce v posledních 20 letech, 8. šíření nepravdivých zpráv

4. Určete, které z následujících formulací mohou sloužit jako přechod k další argumentaci.

Vzor: Bylo by také vhodné zamyslet se nad důsledky této události. – **ano**

1. Tomuto problému se zde již dále nebudeme věnovat.
2. To nás vede k hledání příčin tohoto jevu.
3. Poté, co jsme upozornili na problémy, zamysleme se nyní nad jejich řešením.
4. Nezbyvá než dodat, že definitivní zodpovězení této otázky bude vyžadovat další důkladné studium.
5. Přejdeme k nevýhodám tohoto rozhodnutí.
6. Závěrem dodejme, že zmíněné poznámky budou přínosem zkoumanou oblast.
7. Tento fakt lze nahlížet ze dvou hledisek.
8. Obraťme nyní pozornost k druhé fázi výzkumu.
9. Doufejme, že alespoň některým z uvedených problémů se budeme moci věnovat v dalším výzkumu.
10. S navrženým řešením ovšem souvisí řada problémů.
11. Způsob vzniku kachen je přitom vždy podobný.
12. Jak ale upozorňuje Silverman, sama média by k šíření novinářských kachen nestačila.

5. a) Vyberte si jedno z témat ze cvičení 3 a napište text v rozsahu alespoň 250 slov. Použijte alespoň 5 jazykových prostředků z tabulky 8.1. Váš text musí obsahovat následující body.

1. titulek
2. úvod
3. stať
4. závěr

b) Uveďte, který způsob řazení myšlenek z tabulky 8.2 jste použili ve statí.

A. Populárně-naučný styl – Biotechnologie

B. Kondenzace větné stavby

C. Referát, prezentace

Část A. POPULÁRNĚ-NAUČNÝ STYL – BIOTECHNOLOGIE

Biotechnologie

Biotechnologie pracují s živými organismy a přinášejí obrovské příležitosti, stejně jako ohrožení. Díky biotechnologiím budeme např. schopni rozpoznat a napravit nemoci genetického původu dříve, než se rozvinou, snad ještě v děloze. Během 20 let by se tak zdravotní systém mohl změnit z tradiční „diagnózy a terapie“ na „predikci a prevenci“. Některé léky budou personalizované tak, aby vyhovovaly jedinečným požadavkům individuální genetické výbavy. V kapitole o potravinách jsme již stručně zmínili problematiku geneticky modifikovaných organismů (GMO). Rozvojové země spatřují v GMO příležitost pro „druhou zelenou revoluci“ (a nadnárodní koncerny, jako např. Monsanto, šanci na velké zisky, protože farmáři jsou u GMO závislí na každoročním nákupu osiva). Ale nepřekročili jsme již rozumnou hranici zasahování do živých organismů?

Biotechnologové dnes vkládají geny cizích organismů nejen do mikrobů, rostlin, ale také do ryb či savců. Tyto organismy pak „vyrábějí“ specifické molekuly. Nebo může být geneticky pozměněn celý orgán, aby po transplantaci do lidského těla produkoval žádanou látku. Kaufmann (1995) navrhuje pro umělou syntézu nových látek termín „aplikovaná molekulární evoluce“.

Součástí biotechnologií je bioinženýrství, zabývající se „vylepšováním tělesné stavby i mentální kapacity člověka“. Dnes jsme, alespoň v západních rozvinutých společnostech, až posedlí po dokonalosti. Děti se pověřují ještě před narozením i po početí, jestli nemají nějakou vadu. Před svatbou si můžeme nechat prověřit genetickou výbavu partnera.

Díky biotechnologiím i bioinženýrství asi budeme schopni své tělo (resp. jeho jednotlivé části) obnovovat a předpokládá se, že by se člověk tak v rozumné fyzické kondici mohl dožívat kolem 120 let. Co to však udělá s mezigeneračními vztahy?

Prostřednictvím biotechnologií a zejména genetických manipulací začínáme sahat na, biblicky řečeno, strom života. Je to však dovoleno, či ne? Křesťanské církve varují před machinacemi se životem. Katolická církev např. nic nenamítá proti transplantacím orgánů, ale proti genetickým manipulacím ano. Český kněz Tomáš Halík k tomu výstižně dodává, že se musíme rozhodnout: buď budeme život přijímat a brát jako dar, a pak jsou genetické manipulace (u člověka zejména klonování) nepřípustné, nebo budeme život brát jako určitý produkt, výrobek, a v takovém případě s ním můžeme nakládat vcelku libovolně. I se všemi z toho vyplývajícími důsledky.

Na strom života začínáme sahat, bohužel, i z druhé strany – prosazováním práva na dobrovolný odchod ze života. I zde se budeme muset rozhodnout, jestli vnímáme život jako dar, nebo jako „produkt“, který se má po ukončení životnosti odstranit. Staří a nemocní opuštění lidé se mohou dostávat pod velký psychologický tlak, že jsou nepotřební a jen bližním a společnosti odčerpávají prostředky a čas. Na švýcarské klinice „Dignitas“ pomocí asistované sebevraždy zemřelo do poloviny roku 2009 téměř 950 lidí. Pro kliniku je to „dobrý byznys“, protože asistovaná sebevražda zde přijde na 10 000 švýcarských franků (přibližně 9 000 USD) (Pokorný, 2009).

I když se už genetických manipulací do jisté míry dopouštíme, je šance, že se z negativních důsledků poučíme a pokusíme se je osvětou i právně omezit, stejně jako se to stalo např. u kouření a drog. Je však pravda, že v případě genetických manipulací je v sázce mnohem více.

Hodně se nyní mluví o klonování, které můžeme Taylorovými slovy nazvat „biologickou časovanou bombou“. Je třeba říci, že klonování nevede k nesmrtelnosti a produkují se jím nové a odlišné bytosti. Reálnost klonování byla demonstrována v roce 1997, kdy byla úspěšně naklonována dnes již slavná ovce Dolly. Ta však zemřela již v roce 2004, pravděpodobně u ní probíhalo „zrychlené stárnutí“.

V roce 2004 oznámili vědci v Jižní Koreji, že vytvořili lidský klon a získali z něj první odvozenou kmenovou buňku. Nakonec se ukázalo, že šlo o velký podvod a byl z toho mezinárodní skandál.

Dříve nebo později, ve státní nebo soukromé výzkumné instituci, se to však někomu podaří. To by byl významný pokrok na cestě k využití takových buněk k náhradě jiných buněk v lidském těle poškozených nemocemi, jako je např. cukrovka nebo Alzheimerova choroba.

Na druhou stranu s tím jsou spojené mnohé etické a také právní otázky. Bude nejspíše nutné přesněji definovat, co je lidský život. Pokud si ze svých buněk naklonujeme další bytost, bude mít dědická práva? V jakém právním vztahu bude k „normálním“ dětem? Co když si někdo naklonuje svého dvojníka jenom proto, aby později mohl použít jeho tělesné orgány? Bude to vražda?

Podobně závažných otázek by se dalo formulovat jistě více. Stephen Hawking oživil debatu týkající se genetického inženýrství doporučením, aby lidé změnili svoji DNA prostřednictvím genetických modifikací a udržovali si tak náskok před rychle postupujícími pokroky v počítačových technologiích. Je to podle něj možnost, jak zabránit inteligentním strojům, aby převzaly svět do své moci. (...)

Existuje také snaha o znovuvytvoření některých zaniklých druhů zpětným křížením a genetickými manipulacemi. Nepůjde to jistě jako ve známém filmu „Jurský park“, ale něco by se podařit mohlo. Australští vědci se nyní například prostřednictvím klonování pokoušejí oživit tasvánského tygra, který vyhybnul před pouhými 70 lety, a jsou tedy k dispozici zachovalé buňky z těla této šelmy.

Autor: Pavel Nováček

Zdroj: Udržitelný rozvoj. Olomouc, Univerzita Palackého, 2011, s. 190–191

C V I Č E N Í

1. Diskutujte před četbou textu.

a) Vysvětlete, co znamenají následující výrazy.

1. geneticky modifikované organismy, 2. klonování, 3. nemoci genetického původu,
4. transplantace, 5. asistovaná sebevražda

b) Řekněte alespoň 4 výhody a nevýhody (příležitosti a ohrožení) vyplývající z genetických modifikací organismů, klonování a asistované sebevraždy. Svůj názor zdůvodněte.

c) Jaké další technologie nabízí moderní věda? Převládají u nich pozitiva či negativa?

2. Odpovězte na otázky k textu.

1. Čím se zabývají biotechnologie?
2. Jaké je praktické využití genetických modifikací?
3. Jaké etické otázky jsou spojené s klonováním?

3. Výrazy v závorce nahrad'te synonymy. Můžete změnit tvary substantiv nebo doplnit prepozice.

Vzor: Biotechnologie**nabízejí**..... (přinášejí) obrovské příležitosti.

1. Díky biotechnologiím budeme např. schopni rozpoznat a (napravit) nemoci genetického původu dříve, než se rozvinou, snad ještě v děloze.
2. Rozvojové země (spatřují) v GMO příležitost pro „druhou zelenou revoluci“.
3. Součástí biotechnologií je bioinženýrství (zabývající se) vylepšováním tělesné stavby i mentální kapacity člověka.

4. Před svatbou si můžeme nechat (prověřit) genetickou výběru partnera.
5. I zde se budeme muset rozhodnout, jestli (vnímáme) život jako dar, nebo jako „produkt“, který se má po ukončení životnosti (odstranit).
6. Na švýcarské klinice „Dignitas“ (pomocí) asistované sebevraždy zemřelo do poloviny roku 2009 (téměř) 950 lidí.
7. Pro kliniku je to „dobrý byznys“, protože asistovaná sebevražda zde (přijde na) 10 000 švýcarských franků.
8. Hodně se (nyní) mluví o klonování, které můžeme Taylorovými slovy (nazvat) „biologickou časovanou bombou“.

4. Pracujte podle vzoru. Spojte kolokace. Spojení použijte ve větách. Číslo nula je příklad.

0. prosazovat	a. z důsledků
1. vyhovovat	b. hranici
2. spatřovat	c. do své moci
3. překročit	d. požadavkům
4. dostávat se	e. prostředky
5. odčerpávat	f. právo
6. poučit se	g. debatu
7. oživit	h. pod psychologický tlak
8. převzít	i. v něčem příležitost

5. Dejte výrazy v závorce do správného tvaru. Doplňte prepozice, kde je to nutné.

Vzor: Vědci dodali**ke svým závěrům**..... (jejich závěr – pl.)**podrobné výsledky** (podrobný výsledek – pl.) všech provedených pokusů.

1. Biotechnologie pracují (Živý organismus – pl.).
2. Vědci (genové inženýrství) spatřují (šance) na vyléčení smrtelných chorob.
3. Kněží varují (zneužití) pokroku ve vědě.
4. Ačkoli některé státy nenamítají (nic) (asistovaná sebevražda – pl.), jiné se (ony) rozhodly zabránit.
5. (Lidský život) bychom neměli nakládat jako (neživý výrobek).
6. (Nové objevy) vyplývají nové příležitosti i hrozby.
7. V každém výzkumu se lidé dopouštějí (nechtěný omyl – pl.), a proto by se měli snažit poučit (vlastní chyba – pl.).
8. Výrazný pokrok ve vědě vede (závažná etická otázka – pl.), v nichž jde (samotná budoucnost) lidstva.

6. Tvoření slov – odvozování adjektiv od sloves

Určete, zda se jedná o 1) slovesná adjektiva aktivní (typ *dělající*), 2) adjektivizovaná činná přídělní (typ *příšlý*), 3) slovesná adjektiva pasivní (typ *udělaný*).

1. modifikovaný, 2. závislý, 3. zaniklý, 4. zabývající se, 5. rozvinutý, 6. zachovalý, 7. vyplývající,
8. opuštěný, 9. asistovaný, 10. časovaný, 11. zrychlený, 12. odvozený, 13. poškozený,
14. spojený, 15. týkající se, 16. postupující

7. Doplňte do vět z nabídky vhodné prostředky vyjadřující zdůraznění a upřesnění.

alespoň, především, přinejmenším, případně (příp.), respektive (resp.), zejména

1. Dnes jsme, v západních rozvinutých společnostech, až posedlí po dokonalosti.
2. Díky biotechnologiím i bioinženýrství asi budeme schopni své tělo (..... jeho jednotlivé části) obnovovat.

3. (...) buď budeme život přijímat a brát jako dar, a pak jsou genetické manipulace (u člověka klonování) nepřijatelné (...)

Část B. KONDENZACE VĚTNÉ STAVBY

CVIČENÍ

1. a) Na základě zvýrazněných slov uveďte, jakým způsobem je dosaženo kondenzace (zhuštění větné stavby).

Vzor: Součástí biotechnologií je bioinženýrství, **zabývající se** „vylepšováním tělesné stavby i mentální kapacity člověka“. – **slovesné adjektivum aktivní**

1. Katolická církev např. nic nenamítá proti **transplantacím** orgánů, ale proti genetickým **manipulacím** ano.
2. I se všemi **z toho vyplývajícími** důsledky.
3. Na strom života začínáme sahat, bohužel, i z druhé strany – **prosazováním** práva na dobrovolný odchod ze života.
4. I zde se budeme muset rozhodnout, jestli vnímáme život jako dar, nebo jako „produkt“, který se má po **ukončení** životnosti odstranit.
5. To by byl významný pokrok na cestě k **využití** takových buněk k náhradě jiných buněk v lidském těle **poškozených** nemocemi.
6. Stephen Hawking oživil debatu **týkající se** genetického inženýrství **doporučením**, aby lidé změnili svoji DNA **prostřednictvím** genetických **modifikací** a udržovali si tak náskok před rychle **postupujícími** pokroky v počítačových technologiích.
7. Existuje také **snaha o znovuvytvoření** některých **zaniklých** druhů zpětným **křížením** a genetickými **manipulacemi**.
8. Australští vědci se nyní například **prostřednictvím klonování** pokoušejí oživit tasvánského tygra, který vyhynul před pouhými 70 lety, a jsou tedy k dispozici **zachovalé** buňky z těla této šelmy.

b) Přeformulujte zvýrazněné části vět pomocí určitých tvarů sloves.

Vzor: zabývající se – které se zabývá

2. Zkondenzujte (nahrad'te nevětným výrazem) zvýrazněné části souvětí. Uveďte, jaký prostředek kondenzace větné stavby jste použili.

1. Co když si někdo naklonuje svého dvojníka **jenom proto, aby** později **mohl použít** jeho tělesné orgány?
2. Je to podle něj možnost, jak zabránit inteligentním strojům, **aby převzaly** svět do své moci.
3. Vědci se pokoušejí oživit tasvánského tygra, **kteřý vyhynul** před pouhými 70 lety.

3. Slovesná substantiva

a) Utvořte slovesné substantivum.

Vzor: Chystají se oslavy**osvobození**..... (osvobodit) naší země.

1. Nemám pro to (pochopit).
2. Došlo k (nedorozumět).
3. I přes (varovat) do té země jeli.
4. Některá zvířata v (zajmout) žijí déle.
5. V autobuse je 60 míst ke (stát) a 30 míst k (sedět).
6. Potřebuju od tebe nějaké (vysvětlit).
7. Sledoval ten film se (zaujmut).
8. (Přijmout) tohoto zákona znamená velké změny v pracovním právu.

9. (Zatknout) politického aktivisty vyvolalo protesty.
10. Tento živočišný druh je v (ohrozit).
11. Opozice nesouhlasila s (propustit).
12. Co je v té galerii k (vidět)?

b) Utvořte slovesné substantivum od sloves 2. třídy.

1. (Vypnout) proudu ve městě způsobilo velké problémy.
2. Dlouhodobé psychické (vypnout) se může projevit fyzickou nemocí.
3. K (napnout) drátu použil kličku.
4. V tomto elektrickém vedení je vysoké (napnout).
5. S (rozepnout) kabátu mu pomohla maminka.
6. Orel má velké (rozepnout) křídel.
7. (Vytisknout) knihy se ujalo nakladatelství Albatros.
8. (Otisknout) dětských ručiček do sádry je pěkná památka.

Část C. REFERÁT, PREZENTACE

Referát a prezentace

Charakteristika

- kratší slohový útvar odborného rázu
- informuje o daném aktuálním tématu (politickém, společenském, vědeckém, kulturním): v rovině obecných znalostí, nepřilíš odborný
- spisovný jazyk
- neutrální, jasné a srozumitelné vyjadřování: např. nepřilíš složitá souvětí
- členění do odstavců podle jednotlivých témat

1. Referát písemný

1. Úvod

- téma referátu, zdůvodnění zájmu o danou problematiku

2. Stať

- objektivní věcné informace: hlavní myšlenky, zdůraznit nejdůležitější
- logický postup: koherence, argumentace

3. Závěr

- shrnutí hlavních myšlenek, příp. zhodnocení kladů a záporů

2. Referát ústní

Prvky řečnického stylu:

- osobní kontakt
- představení se
- přivítání
→ *Dámy a pánové! Vážené kolegyně a kolegové! Vážení hosté!*
- řečnické otázky

Jazykové prostředky:

1. Úvod

- *Rád bych vám řekl(a) několik slov o ...*
- *Chtěl bych vás seznámit s ...*

2. Změna tématu

- *Přejděme teď k ...*
- *Obráťme pozornost k ...*
- *Nyní pohovoříme / si řekneme něco o ...*

3. Závěr

- *Závěrem bych chtěl(a) říct, že ...*
- *Jestliže to shrnu, tak ...*

Tab. 9.1: Referát a prezentace

CVIČENÍ

1. Diskutujte.

1. Jaký je podle vás přínos geneticky modifikovaných organismů pro třetí svět?
2. Jaký vliv na lidské zdraví mají geneticky modifikované organismy?
3. Jaké jsou názory pro a proti klonování? Uveďte alespoň 2 názory.
4. Jak by mohlo přispět klonování současné medicíně?
5. Jaké jsou nejčastější etické otázky spojené s otázkou klonování?

2. a) Vyberte si jedno z následujících témat. Na základě uvedených poznámek vytvořte kompozičně promyšlenou prezentaci. Můžete přidat vlastní argumenty. Vymyslete působivý úvod a závěr.

1. geneticky modifikované organismy
 - nižší cena?
 - přínos pro třetí svět?
 - závislost na dodavatelích GMO
 - vliv na lidské zdraví?
 - odolnost proti škůdcům
2. klonování
 - možnosti v medicíně
 - změna lidské DNA?
 - etické otázky
 - lidé vs. nižší organismy
 - oživení vyhynulých druhů
3. asistovaná sebevražda
 - pro a proti
 - právo na život vs. právo na smrt
 - zneužití?
 - ekonomické hledisko
 - způsob vnímání lidského života

b) Předneste svou prezentaci před ostatními. Spolužáci mají následující úkoly:

1. vymyslet 2 doplňující otázky k prezentovanému;
2. formulovat 1 pozitivní rys prezentace;
3. formulovat 1 negativní rys prezentace.

c) Napište argumentativní text v rozsahu alespoň 250 slov na jedno téma z části a). Použijte minimálně 5 jazykových prostředků z tabulek 7.1 a 8.1. Text musí obsahovat následující body.

1. titulek
2. úvod
3. stať
4. závěr

3. Téma vlastního zájmu

a) Připravte si desetiminutovou powerpointovou prezentaci na libovolné téma z oblasti vašeho zájmu.

b) Napište referát na odborné téma, jímž se zabýváte, v rozsahu alespoň 300 slov.

4. Připravte si powerpointovou prezentaci podle pravidel *Pecha Kucha*: smíte prezentovat pouze 20 slidů a na každý máte přesně 20 sekund. Slidy se mění automaticky.

A. Učební styl – Psychologie

B. Odborný styl

C. Anotace, abstrakt

Část A. UČEBNÍ STYL – PSYCHOLOGIE

Interkulturní psychologie

Témata interkulturní psychologie nabývají v dnešní globalizované době stále většího významu. V následujícím textu je proto vymezena oblast zkoumání interkulturní psychologie, dále jsou popsány interkulturní zvláštnosti verbální a neverbální komunikace a základní teorie popisující interkulturní rozdíly.

Úvod

Navzdory teoriím, které se snaží eliminovat kulturní aspekt v psychologii (cultural free theories), lze od šedesátých let minulého století pozorovat v psychologii intenzivnější zájem o kulturní hledisko. Psychologové se snaží zkoumat rozdíly a podobnosti psychického chování mezi příslušníky různých kultur. V sedmdesátých letech vzniká rovněž nová psychologická disciplína jako výsledek spolupráce převážně kulturní antropologie a sociální psychologie, tzv. **mezikulturní psychologie**.

Interkulturní psychologie je spíše aplikovanou disciplínou, která se opírá o poznatky kulturně srovnávací psychologie a je bohatě využívána v praxi. Zabývá se analýzou psychických podmínek, procesů a účinků lidského prožívání a chování v situacích, které lze označit za zvláštní či hraniční a ve kterých se střetávají jedinci z různých kultur. Jiní autoři nedělí dvě výše jmenované disciplíny tak striktně a jako souborný pojem používají právě interkulturní, mezikulturní psychologii či psychologii mezi kulturami (Morgensternová, Šulová, 2007).

Specifika interkulturní komunikace

Interkulturní komunikací rozumíme druh komunikace, které se účastní příslušníci odlišných kultur. Vyznačuje se tím, že účastníci komunikace naráží na rozdíly ve vzájemných komunikačních stylech a na rozdílné vnímání a chování.

Interkulturní kontakt může způsobit **nejistotu** a **kognitivní disonanci** (nesoulad), protože účastník je vystaven cizímu jazyku, odlišnému komunikačnímu stylu, neznámému chování a používání neverbálních výrazů. Vyjádřeno jinými slovy, člověk může být při interkulturním kontaktu zmaten, protože např. nesprávně rozumí jazykovým výrazům či špatně interpretuje neverbální signály. Interpretace verbální i neverbální zprávy je v interkulturní situaci mnohem obtížnější než při běžné monokulturní komunikaci. Považujeme proto za významné zamyslet se nad interkulturními zvláštnostmi verbální a neverbální komunikace obecně.

Verbální interkulturní komunikace

Verbální komunikace (řeč, písemný projev) je především nástrojem sdělování abstraktních informací a bývá většinou úmyslná. Je významně ovlivněna **situačním kontextem** a **metalingvistickými faktory** (např. zabarvením hlasu), které příslušník jiné kultury nemusí a často ani není schopen vnímat správným způsobem.

V psychologii je známá Sapir-Whorfova hypotéza, podle níž je pojetí reálného světa vystavěno na jazykových zvyklostech konkrétní komunity, jež pak předurčují určitý výběr interpretace reality. Lucy (1992), který provedl rozsáhlou komparační studii o výzkumech zaměřených na Sapir-

Whorfovu hypotézu, shrnuje, že většina takto zaměřených studií jsou plně chyb, jako např. zabývání se pouze malým výsekem jazyka nebo neschopnost dokázat propojení jazykových zvláštností jednoho jazyka s kognicí příslušníků kultury.

Jednotlivé **jazykové odlišnosti** ale mohou někdy také zajímavým způsobem ukázat na to, co je **pro danou kulturu významné**. V Japonsku je např. důraz na věk a hierarchii cítit i ze skutečnosti, že japonština nemá slovo pro obecné označení „sestra“, ale pouze výrazy pro starší sestru „ane“ a mladší sestru „imóto“. Wierzbicka (1998) ve svém výzkumu srovnávajícím prožívání emocí u Britů a Rusů zjistila, že Rusové své emoce projevují mnohem více verbálně, než je tomu u Britů. Je však metodologickou otázkou, zda stejně přeložená slova mají pro oba národy stejnou sílu a stejný význam. Existují kultury, pro jejichž verbální vyjádření je velmi podstatný kontext situace, a k těmto zemím patří především asijské státy. Co se týká vhodnosti přímé verbální konverzace, jsou i mezi jednotlivými evropskými zeměmi velké rozdíly. Němci a Poláci např. preferují mnohem přímější a otevřenější způsob než Češi či Angličané, a ti jsou zase přímější než Řekové (Gudykunst, 2003).

Neverbální interkulturní komunikace

Neverbální komunikace (např. gesta, mimika, kinezika) je spíše nástrojem sdělování situací, emocí, snah a bývá spíše neúmyslná. Je stejně jako verbální komunikace ovlivněna kontextem. Do jisté míry je vrozená a do jisté míry určená kulturou jedince. Podle Kikoski (1999) je tento druh komunikace velmi významný, protože v komunikaci tváří v tvář představují neverbální aspekty až 70% všech komunikačních procesů. Neverbální chování je navíc ovlivněno mnoha faktory, z nichž jsou některé vrozené a geneticky dané, jiné naučené během našich dní strávených v určité kultuře nebo kulturách.

Interkulturními rozdíly v percepci neverbální komunikace se zabýval např. Matsumoto a kol. (2002). Pokusné osoby z Japonska a USA se podle výsledků jeho výzkumu nelišily v rozpoznávání základních emocí (zobrazených na fotografiích bělochů), různily se však v rozlišování intenzity emocí. Podle Matsumota se Japonci u obrázku osob s nízkou intenzitou emocí domnívali, že člověk emoci ve skutečnosti prožívá mnohem silněji. U obrázku vysoce intenzivních emocí člověka byli zkoumaní Japonci přesvědčení, že osoba musí mít pro veřejné odhalení tak silného prožitku velmi dobrý důvod. Projevy silných emocí jsou v Japonsku totiž považovány za neslušné.

Mnohé interkulturní výzkumy hovoří o Asii obecně jako o kultuře, pro kterou je příjemnější větší fyzická vzdálenost (např. McDaniel, Andersen, 1998). Přestože podle výše zmíněných autorů příjemně vnímaná blízkost je ovlivňována podnebím a obtížností životních podmínek (jižní Evropa – lidé vřelejší a více kontaktní, severní Evropa – lidé emočně chladnější a s potřebou větší distance), v Asii toto pravidlo neplatí. Asijská potřeba většího osobního prostoru je podle McDaniela a Andresona (1998) způsobena silným vlivem konfucianismu, který lidem předkládá ideál ovládnutí se, zachování sebekontroly a dekora.

Jiné studie ukazují, že se v rámci kultur liší také např. neverbální výrazy moci. V USA znamenají sklopené oči, že jedinec zaujímá podřízenou pozici, zatímco v Japonsku jsou sklopené oči znakem souhlasu a pozornosti. Podle autorů LaFrance a Mayo (1978) černoši při poslouchání druhého přirozeně tendují k menšímu zrakovému kontaktu, než je tomu u bělochů. Na mluvícího bělocha proto může naslouchající černoš působit jako člověk bez zájmu o to, co říká. Naopak když mluví, udržují černoši s posluchačem větší oční kontakt, než jsou běloši zvyklí, což mohou běloši interpretovat jako znak hostility ze strany černocha.

Lze se tedy domnívat, že nesprávná interpretace jak verbálních, tak neverbálních aspektů komunikace může hrát v interkulturním nedorozumění významnou roli. Podle Gudykunta (2003) lze snížit úzkost a nejistotu ze setkání s cizinci tím, že budeme schopni identifikovat neverbální klíče neznámé kultury. Správná interpretace verbální a neverbální komunikace druhého je totiž klíčová pro efektivní porozumění komunikovaného významu.

Autor: Michala Škrábová

Zdroj: Gillernová, I. – Šípek, J. (eds.): Vybrané kapitoly z psychologie pro každého. Praha, Filozofická fakulta UK, 2015, s. 213–214 (zkráceno)

CVIČENÍ

1. Diskutujte před četbou textu.

1. Všimli jste si v komunikaci s Čechy nějakých interkulturních rozdílů? Pokud ano, řekněte kterých. Pokud ne, uveďte alespoň dva příklady rozdílů mezi dvěma vybranými kulturami.
2. Uveďte příklady rozdílů v mimice, vzdálenosti mluvčích, hlasitosti hlasu apod. mezi vaší a českou nebo jinou kulturou.
3. Uveďte příklady gest, která jsou u Čechů jiná než ve vaší kultuře.
4. Která gesta jsou podle vás typická pro vaši kulturu?
5. Můžou podle vás rozdíly ve způsobu neverbální komunikace vést k vážnému nedorozumění?
6. Všimli jste si nějakých jazykových rozdílů, např. ve slovní zásobě češtiny a vašeho jazyka (názvy barev, vyjadřování příbuzenských vztahů...)?

2. Odpovězte na otázky k textu.

1. Čím se zabývá interkulturní psychologie?
2. Co se rozumí interkulturní komunikací?
3. Definujte, co je to Sapir-Whorfova hypotéza.
4. Jaké rozdíly existují ve verbálním chování Evropanů?
5. Proč je neverbální komunikace významnou součástí komunikace tváří v tvář?
6. Jak se liší vnímání neverbálního vyjádření emocí u Američanů a Japonců?
7. Jaké kulturní rozdíly panují ve vnímání tělesné vzdálenosti? Uveďte příklady.
8. Jaké příklady odlišností ve způsobu očního kontaktu autorka uvádí?

3. Dejte výrazy v závorce do správného tvaru. Doplňte prepozice, kde je to nutné.

Vzor: Psychologie je věda, která se zabývá**lidským chováním**..... (lidské chování).

1. Studium interkulturních rozdílů dnes nabývá stále (větší důležitost).
2. Interkulturní psychologie se opírá (výsledek – pl.) studia kulturně srovnávací psychologie.
3. Lidé z různých kultur v komunikaci narážejí (oboustranná neznalost) konvencí.
4. Cizinci jsou v komunikaci s rodilými mluvčími vystaveni (silné pochyby – pl.), zda sdělení interpretují správně.
5. Dnešní psychologie se stále více zamýšlí (kulturní rozdíl – pl.), které se projevují v komunikaci.
6. Příručky sociokulturního minima jsou vystavěny (poznatek – pl.) sociálních věd.
7. Psychologie patří (humanitní vědy – pl.).
8. Vědci se liší (jejich názor – pl.) na to, jak se jazyk odráží ve vnímání světa.
9. Mnoho teoretiků již považuje Sapir-Whorfovu hypotézu (překonaný).
10. Národy se různí také (slovní vyjádření) emocí.

4. Definice. Doplňte do vět výrazy z nabídky v přítomném tvaru. Dvě slovesa nebudete potřebovat. Číslo nula je příklad.

být, opírat se, označit, rozumět, věnovat se, vyplývat, vyznačovat se, zabývat se, znamenat

Interkulturní psychologie (0)**je**..... spíše aplikovanou disciplínou, která

(1) o poznatky kulturně srovnávací psychologie a je bohatě využívána v praxi.

(2) analýzou psychických podmínek, procesů a účinků lidského prožívání a chování v situacích, které lze (3) za zvláštní či hraniční.

Interkulturní komunikací (4) (my) druh komunikace, které se účastní

příslušníci odlišných kultur. (5) tím, že účastníci komunikace narážejí na rozdíly ve vzájemných komunikačních stylech a na rozdílné vnímání skutečnosti a chování. Vyjádřeno jinými slovy, člověk může být při interkulturním kontaktu zmaten, protože např. nesprávně rozumí jazykovým výrazům či špatně interpretuje neverbální signály. Například v USA (6) sklopené oči, že jedinec zaujímá podřízenou pozici, zatímco v Japonsku jsou sklopené oči znakem souhlasu a pozornosti.

5. Doplňte do vět sekundární prepozice z nabídky.

co do, co se týká/týče, navzdory, na základě, podle, pokud jde o, prostřednictvím, spolu s, v důsledku, ve srovnání s, v rámci, v souvislosti s, vůči, vzhledem k, za účelem, z hlediska, ze strany, v průběhu

Vzor:**Podle**..... Sapir-Whorfovy hypotézy je vnímání světa ovlivněno naším jazykem.

1. kultur se liší také způsoby vyjadřování moci.
2. Příliš intenzivní oční kontakt mohou běloši interpretovat jako nepřátelství černocho.
3. poznatků interkulturní psychologie jsou vytvářeny příručky mezikulturní komunikace.
4. cizince mohou být některé neverbální signály cizí kultury zcela nesrozumitelné.
5. velkému počtu obchodních jednání s asijskými partnery je nutné seznámit se jejich kulturou a způsobem komunikace. .
6. cizím jazykem je potřeba seznámit se i se sociokulturními zvyklostmi země.
7. globalizací vzrůstá důležitost vědních oborů, které se zabývají interkulturními kontakty.
8. komunikace předáváme až 70% informací neverbálních signálů.
9. fyzickou vzdálenost, potřebují lidé v severní Evropě větší distanci než lidé v jižní Evropě. Japonců, je potřeba většího osobního prostoru způsobena silným vlivem konfucianismu.
10. V 70. letech vznikla jako nová disciplína mezikulturní psychologie zkoumat shody a rozdíly v chování jednotlivých kultur.
11. Brity vyjadřují Rusové své emoce mnohem více verbálně.
12. Němci se sobě chovají otevřeněji než Češi.
13. míry vyjadřování a vnímání emocí panují mezi Japonci a Američany velké rozdíly.
14. snaze mít své neverbální chování pod kontrolou o sobě často nevědomě mnoho prozradíme.
15. kulturních rozdílů mezi Japonci a Američany došlo při jednání k vážným nedorozuměním.

6. Doplňte do vět adjektiva účelová a dějová ve správném tvaru.

Vzor: *srovnávací – srovnávající:* Interkulturní psychologie je disciplínou, která se opírá o poznatky kulturně**srovnávací**..... psychologie. Interkulturní psychologie je disciplínou**srovnávající**..... shody a rozdíly v chování příslušníků jednotlivých kultur.

1. *psací – píšící:* Studenti test spolu nesmějí mluvit. Na zkoušku si přineste potřeby.
2. *prací – peroucí:* Do prádla dejte dvě odměrky prášku. pračka dělala v koupelně hluk.
3. *tázací – tážající se:* žák mluvil příliš potichu. Najděte v textu věty.

4. *ukazovací – ukazující*: Jaká zájmena znáte? Na kompasu je magnetická střílka na sever.
5. *seznamovací – seznamující*: Petr hledá přítelkyni, už dokonce napsal inzerát do kanceláře. V muzeu je výstava návštěvníky s historií skla.
6. *dorozumívací – dorozumívající se*: Angličtina je dnes mezinárodním jazykem. Lidé cizí řeči mají často problém najít vhodná slova.
7. *vzdělávací – vzdělávající*: Základní škola je instituce žáky ve věku 6 až 15 let. Mateřská škola je instituce pro děti od 3 do 6 let.
8. *otevřící – otevírající*: Před Vánoci mají obchody rozšířenou dobu. Osoby dveře automobilu do silnice musí dbát zvýšené opatrnosti.
9. *chladičí – chladící se*: Jogurty jsou uloženy v boxu. Víno ve sklepech má teplotu vhodnou ke konzumaci.
10. *čističí – čistící*: Rodiče zuby malým dětem potřebují mnoho trpělivosti. V drogerii nabízejí mnoho prostředků.
11. *stříhací – stříhající*: Majitel výstavního psa si v našem obchodě kupuje strojky. Rodiče nehty malým dětem často bohužel trpělivost ztratí.

Část B. ODBORNÝ STYL

Odborný styl

Charakteristika

- pečlivě promyšlený obsah, formulace a kompozice
- spisovný jazyk
- věcnost, neexpresivnost
- přesnost, jednoznačnost, systematickosti a jasnost předávané informace

Kompozice

1. Úvod:

- představení tématu a problematiky
- naznačení struktury textu / článku
 - *Tématem / předmětem / cílem tohoto článku je ...*
 - *V článku se budeme věnovat / se zaměříme ...*
 - *Nejdříve / Nejprve ... Potom ... Nakonec ...*

2. Stať:

- řešení problematiky

3. Závěr:

- shrnutí výsledků, argumentace
- příp. upozornění na další problémy, otázky do budoucna
 - *V tomto článku jsme došli k závěru, že ...*
 - *Některé otázky však zůstaly otevřené, např. ...*

Struktura

- přehledné členění textu: mezititulky, desetinné třídění
- odkazy na odbornou literaturu
- citace

- poznámkový aparát
- schémata, ilustrace, příklady

Jazykové prostředky

- složitá větná stavba
- sekundární předložky a spojky
→ *na základě, z hlediska, v rámci, vzhledem k, v průběhu, spolu s, v souvislosti s, prostřednictvím, v důsledku, ve spolupráci s*
- termíny, odborné názvy

Tab. 10.1: Odborný styl

CVIČENÍ

1. Najděte v úvodním textu formulace, které slouží následujícím cílům.

1. naznačení struktury textu / článku
2. představení tématu a problematiky
3. vyjádření otevřené otázky
4. shrnutí výsledků, argumentace

Část C. ANOTACE, ABSTRAKT

Anotace, abstrakt – jazykové prostředky

Anotace

- stručný popis obsahu dokumentu: několik vět
- informuje o tématu práce
- neobsahuje způsob řešení, použité metody ani výsledky

Abstrakt

- shrnuje obsah textu: cíle, metody, výsledky, závěry
- stručnost, srozumitelnost: obvykle jeden odstavec
- rozsah: krátké články max. 100 slov, delší studie max. 250 slov, monografie max. 500 slov
- objektivní, neosobní

Jazykové prostředky

1. Začátek abstraktu

(tento) článek / příspěvek / referát / esej / tato práce / studie ...

- *zkoumá / popisuje / zjišťuje / ukazuje / analyzuje / sleduje / rozebírá / hodnotí / vyhodnocuje + AK*
- *si všímá + GEN*
- *se věnuje + DAT*
- *se zabývá + INSTR*
- *se zaměřuje na + AK*
- *pojednává / informuje / usiluje / je pokusem / představuje pokus o + LOK*
- *vyslovuje názor / polemizuje s názorem / dokládá / zdůrazňuje / snaží se dokázat, že ...*
- *uvádí výsledky výzkumu ...*

2. Konec abstraktu

- předložené výsledky ukazují ...
- výzkum ukazuje, že ...
- z analýzy vyplývá, že ...
- uvedené argumenty dokládají / svědčí o tom, že ...
- všechna zjištění ukazují na to, že tato oblast nabízí možnost dalšího výzkumu

Tab. 10.2: Anotace, abstrakt – jazykové prostředky

CVIČENÍ

1. Určete, zda první odstavec úvodního textu představuje anotaci, či abstrakt.

2. Přečtěte si článek. Doplňte titulek a napište abstrakt v rozsahu max. 50 slov. Použijte alespoň 3 jazykové prostředky z tabulky 10.2.

Je známou skutečností, že si Češi libují v užívání, resp. v přenášení pomístních jmen lokalit i osad z teritorií ležících mimo historické území zemí Koruny české do České republiky. Domnívám se, že patrně z touhy po mnohdy zapovězených, či takřka nedostupných exotických a romantických dálavách, na základě podobného rázu krajiny apod.

Ať už jsou důvody jakékoliv, máme u nás, přesněji řečeno v severozápadních Čechách, *Českosaské Švýcarsko*, ve středočeské lokalitě zhruba mezi Miličínem a Voticemi se rozkládá *Česká Sibíř*, v jižních Čechách v prostoru Nové Bystřice, Slavonic a Kunžaku je území, které zove *Česká Kanada*. Snad každý Pražan zná alespoň z doslechu *Ameriku* a *Mexiko*, proslulé vápencové lomy poblíž Prahy.

Názvy osad se mohou vyskytovat i ve frazeologii, v ustálených spojeních (*Dopadli jak sedláci u Chlumce*). Asi nejčastější je dodnes užívané vyjádření *Stálo to Mailand* (vysloveno *Majlant*), tedy spoustu peněz, šlo o něco mimořádně nákladného. Není všeobecně známo, že onen *Mailand* je německé označení pro italské centrum módy a luxusu, pro *Milano*.

Je zřejmé, že jde v mnohých z těchto případů spíše o zajímavosti, kuriozity, marginálie, některé z nich by však přesto mohly do výbavy těch nejpokročilejších zahraničních uživatelů češtiny patřit.

Autor: Milan Hrdlička

Titulek: viz Klíč

Zdroj: *Usta ad Albim Bohemica* 1/2012, s. 219–220

3. a) Napište abstrakt odborného článku z oblasti vašeho zájmu v rozsahu max. 100 slov.

Text musí obsahovat následující body.

1. cíl článku
2. metody
3. výsledky
4. závěry

b) Dejte abstrakt přečíst spolužákovi. Ten na jeho základě vymyslí název článku. Porovnejte ho s originálním titulkem.

A. Odborný styl – Environmentalismus

B. Kompozice odborného textu

C. Kauzální vztahy

Část A. ODBORNÝ STYL – ENVIRONMENTALISMUS

Zelení singles: Analýza profilů environmentalistických seznamek¹

Úvod

Snaha o ekologicky příznivé chování pronikla i do specifických oblastí rodinného života. Zajímavé zjištění přinesly studie zkoumající environmentální dimenze rodinných rituálů, například svateb (Kozin 2003) a pohřbů (Dobešová 2012). Poněkud stranou zájmu badatelů zůstává oblast hledání partnera, do níž se snahy o environmentálně příznivý životní způsob také promítají.

Na internetu můžeme nalézt desítky národních i mezinárodních seznamek, které se zaměřují na klienty s environmentálními zájmy a hodnotami. Tyto weby bychom mohli zařadit do kategorie subpopulačních seznamovacích systémů, které jsou zaměřené na určitou cílovou skupinu a vymezují se vůči mainstreamu (Finkel a kol. 2012). Jejich deklarovaným cílem je zprostředkovat seznámení lidem žijícím dlouhodobě bez partnera, kteří se zároveň hlásí k environmentálním hodnotám. Slovy zřizovatelů seznamky Earth Wise Single patří do okruhu jejich klientů „zeleně žijící a environmentálně odpovědní přátelé Matky Země, kteří se zajímají o lidská práva, světový mír, alternativní a holistickou medicínu či ekologické zemědělství“.²

(...)

Prvotní úvahy nad skupinou klientů environmentálních seznamek mě dovedly k otázkám: Kdo na nich hledá partnera? Na základě čeho se jejich uživatelé ztotožňují s označením „zelený single“? Můžeme v jejich profilech nalézt doklady environmentálně příznivého životního způsobu? Domnívám se, že nejvíc nám o nich samotných prozradí to, koho hledají. K výzkumu přistupuji s hypotézou, že hledají svůj vlastní obraz – někoho stejně hodnotově orientovaného s podobným životním způsobem.

Závěr

Tato práce je shrnutím části výsledků kvantitativně-kvalitativního výzkumu zaměřeného na profily klientů environmentalistických seznamek. Předložená studie jako první přináší pohled na specifickou skupinu lidí, kteří se identifikují s označením „zelený single“.

Cílem této práce bylo popsat, kdo tyto seznamky využívá a koho na nich hledá. Zjistil jsem, že s největší pravděpodobností se jedná o lidi, kteří sdílejí podobné proenvironmentální hodnoty. Společné rysy vykazuje také jejich životní způsob a jeho projevy v životním stylu (móda, trávení volného času apod.). Přestože téměř polovina z nich bydlí v domácnostech jednotlivců, snaží se žít ekologicky šetrně. Inklinují ke sdílení předmětů, samozásobitelství, nižší spotřebě a ani ideál komunitního bydlení jim není cizí. Absence rodinných závazků jim dovoluje se plně věnovat aktivitám, o nichž se domnívají, že jsou příznivé životnímu prostředí a že vedou k jeho zachování. Zároveň jim umožňuje svobodnou volbu zaměstnání bez ohledu na časovou náročnost a výdělek.

1 Stať vznikla jako součást projektu Grantové agentury ČR „Význam domova perspektivou samostatně žijících osob“, který je evidován pod číslem 13-32237S, a projektu specifického výzkumu „Ekologicky příznivé varianty životního způsobu“ MUNI/A/0764/2012.

2 Podobně svou cílovou skupinu popisují i ostatní seznamky pro zelené singly.

Určité prvky tohoto životního způsobu se pak projevují při konstruování jejich identity. Jedná se zejména o vegetariánství, veganství a aktivizmus, na které kladou ve svých profilech obzvlášť velký důraz a na jejichž základě se vymezují nebo identifikují s ostatními. Pro mnohé z nich je pak klíčové nalézt podobně hodnotově orientovaného partnera, který by byl ochoten přijmout jejich životní způsob.

Dosavadní zjištění mě vedou k přesvědčení, že singlovství klientů zelených seznamek je pravděpodobně důsledkem jejich životního způsobu. Starost o životní prostředí se v jejich případě nepřímo stává překážkou úspěšného partnerského života.

Při interpretaci výsledků je třeba vzít v úvahu limity výzkumu (otázky byly formulovány zřizovateli seznamek) a možnosti autostylizace klientů. Představená analýza poskytuje pouze základní vhled do této problematiky a pro detailnější porozumění fenoménu zelených singles by bylo třeba provést hlubší kvalitativní šetření opírající se o cíleně pokládané otázky.

Autor: Lukáš Kala

Zdroj: Sociální studia 1/2013, Katedra sociologie FSS MU, s. 129–146 (zkráceno)

CVIČENÍ

1. Diskutujte před četbou textu.

1. Z jakého důvodu jsou někteří lidé do konce života „singles“, tzn. žijí bez partnera?
2. Jmenujte alespoň 3 výhody a nevýhody takového způsobu života.
3. Proč mají někteří lidé problém najít partnera? Řekněte alespoň 2 důvody.
4. Jakým způsobem se lidé, kteří hledají partnera, mohou seznámit?
5. Myslíte si, že lidí, kteří jsou „singles“, ve společnosti přibývá?

2. Shrňte úvodní text. Připravte si monolog na 1 minutu. Monolog musí obsahovat následující body (body si můžete písemně připravit).

1. předmět výzkumu
2. cíl výzkumu
3. výsledky
4. závěry

3. Vysvětlete svými slovy následující výrazy z textu. U položek 1–3 uveďte konkrétní příklady.

1. ekologicky příznivé chování / ekologicky šetrný způsob života, 2. alternativní a holistická medicína, 3. aktivizmus, 4. ekologické zemědělství, 5. samozásobitelství, 6. vegetariánství, 7. veganství, 8. komunitní bydlení

4. a) Vyjádřete svůj ne/souhlas s následujícími výroky. Svůj názor stručně zdůvodněte.

1. Environmentalistický přístup jednotlivců nemá žádný smysl, dokud se ekologicky nezačnou chovat státy a průmyslové podniky.
2. Ekologická hnutí jsou extremistické organizace.
3. Produkty ekologického zemědělství budou kvůli své vysoké ceně vždy určeny jen pro bohatší vrstvy.
4. Vegetariánství a veganství je prospěšné pro zdraví i přírodu.
5. Menší míra soukromí v komunitním bydlení je zcela nahrazena možnostmi, které tento životní způsob nabízí.

b) Napište kontroverzní výroky na některá z témat ze cvičení 3, pak požádejte spolužáky, aby se k nim vyjádřili.

5. Pracujte podle vzoru. Spojte zvýrazněná cizí slova s jejich českými ekvivalenty. Číslo nula je příklad.

0. specifická skupina lidí	a. hlavní proud, většinový názor
1. environmentální postoj	b. nepřítomnost
2. mainstream	c. mít sklon
3. identifikovat se s něčím	d. zvláštní
4. inklinovat k něčemu	e. přetvářka
5. absence rodinných závazků	f. přístup k životnímu prostředí
6. autostylizace klientů	g. ztotožňovat se

6. a) Valence sloves. Dejte výrazy v závorce do správného tvaru.

Vzor: Tito lidé se věnují**aktivitám**..... (aktivita – pl.), které jsou podle nich příznivé životnímu prostředí.

1. Snaha o ekologické chování pronikla (všechny oblasti – pl.) rodinného života.
2. Výzkum se zaměřuje (životní styl) zelených singles.
3. Výsledky se opírají (kvantitativně-kvalitativní výzkum).
4. Cílem je zjistit, co seznamky prozrazují (tento člověk – pl.) bez partnera.
5. Jedná se (jedinec – pl.), kterým jejich postoje ztěžují navazování vztahů.
6. Environmentalistické postoje se výrazně promítají (jejich každodenní život).
7. Ekologicky smýšlející lidé se vymezují (většinová společnost) a hlásí se (alternativní způsob – pl.) života.
8. Mladí lidé se ztotožňují (názor – pl.) ekologických organizací.
9. Samozásobitelství dovoluje (soukromý pěstitel – pl.) nevázat se na komerční produkci.
10. Snaha žít šetrně vede (nezadaný člověk – pl.) (komunitní bydlení), které (oni) umožňuje snížit náklady na provoz domácnosti.

b) Valence substantiv a adjektiv. Dejte výrazy v závorce do správného tvaru.

1. Uživatele environmentalistických seznamek charakterizuje snaha (chování), které je šetrné (životní prostředí).
2. Studium seznamek vede k úvaze (typický profil) jejich uživatelů.
3. Studie přináší pohled (hodnotový žebříček) lidí, kteří mají starost (kvalita) životního prostředí.
4. Tento článek je pouze prvním vhladem (daná problematika) a porozumění (tento fenomén) v celém rozsahu bude vyžadovat další kvalitativní šetření.

7. Doplňte do vět slovesa z nabídky ve tvaru přéterita.

klást, nalézt, patřit, poskytnout, provést, přinést, vykazovat, vyžádat si, vzít, zůstat

Vzor: V rámci výzkumu**jsme provedli**..... (my) dotazníkové šetření.

1. Výzkum zjištění, že environmentální postoje se nepřímo stávají překážkou partnerského soužití. 2. Oblast seznamování doposud stranou zájmu.
3. Do okruhu jejich klientů přátelé Matky Země. 4. Při průzkumu seznamek (my) doklady aktivizmu. 5. Profily uživatelů seznamek výrazné společné rysy. 6. Tito lidé důraz na šetrný životní styl. 7. Při vyhodnocování výzkumu (my) v úvahu možnost autostylizace klientů.

8. Studie (sg.) základní vhlad do problematiky. 9. Nutnost zvýšení objektivity výsledků další podrobnější výzkum.

8. Napište argumentativní text na jedno z témat ze cvičení 3 v rozsahu alespoň 250 slov. Vyberte si jeden ze způsobů řazení myšlenek z tabulky 8.2 a použijte alespoň 5 jazykových prostředků pro organizaci textu z tabulky 8.3. Váš text musí obsahovat následující body.

1. název
2. úvod
3. stať
4. závěr

Část B. KOMPOZICE ODBORNÉHO TEXTU

Kompozice odborného textu
- jednoduché schéma: <ol style="list-style-type: none">1) problém2) řešení
- složitější struktura: <ol style="list-style-type: none">1) dogma<ul style="list-style-type: none">• <i>Obecně se má za to, že...</i>• <i>Byla vyslovena teze, že...</i>• <i>Obvykle se vychází z předpokladu, že ...</i>• <i>Experti se shodují v tom, že ...</i>2) nesoulad<ul style="list-style-type: none">• <i>Tato teze však nemůže vysvětlit případy ...</i>• <i>Tento postoj však nedokáže dát odpověď na otázku, proč ...</i>3) krize<ul style="list-style-type: none">• <i>Pokusy / analýza / příklady / materiál naopak ukazuje, že ...</i>• <i>Jak tento nesoulad vysvětlit?</i>4) hledání<ul style="list-style-type: none">• <i>Dosavadní poznatky o tomto jevu je třeba v uvedeném směru zpřesnit.</i>• <i>Tyto jevy je třeba definovat zcela jinak.</i>5) nový model<ul style="list-style-type: none">• <i>Z uvedené analýzy vyplývá / lze vyvodit, že ...</i>• <i>V tomto článku jsme shromáždili důkazy / argumenty, že ...</i>• <i>Předložené argumenty ukazují / dokládají / svědčí o tom, že ...</i>• <i>Závěrem / na závěr můžeme shrnout / zobecnit, že ...</i>
(Viz Čmejková, S., J. Světlá, F. Daneš, 1999.)

Tab. 11.1: Kompozice odborného textu

CVIČENÍ

1. Najděte v úvodním textu formulace, které slouží následujícím cílům:

1. představit hypotézy;
2. shrnout obsah práce;
3. zdůraznit přínos studie;

4. uvést cíl práce;
5. popsat výsledky;
6. vyjádřit závěry;
7. upozornit na limity výzkumu.

2. Napište odborný text na libovolné téma z oblasti vlastního zájmu. Použijte alespoň 3 formulace z tabulky 11.1.

.....

Část C. KAUZÁLNÍ VZTAHY

1. Najděte v následujícím textu příklady vyjádření:

1. příčiny/důvodu;
2. důsledku;
3. přípustky;
4. podmínky;
5. účelu.

Navzdory tomu, že ekologicky příznivé chování proniklo do různých oblastí rodinného života, stranou zájmu badatelů doposud zůstala oblast hledání partnera. Na internetu přitom existují desítky seznamek, které vznikly s cílem zprostředkovat seznámení dlouhodobě nezadaným lidem, kteří vyznávají environmentalistické hodnoty.

Životní způsob a životní styl těchto lidí vykazuje určité společné rysy. Přestože téměř polovina z nich bydlí v domácnostech jednotlivců, snaží se žít ekologicky šetrně. Pro absenci rodinných závazků mají čas věnovat se ekologickým aktivitám, jejichž účelem je prospět životnímu prostředí. Z tohoto důvodu často vyznávají vegetariánství, veganství nebo se věnují aktivizmu.

Dosavadní zjištění vedou k závěru, že singlovství klientů zelených seznamek je pravděpodobně důsledkem jejich životního způsobu. Starost o životní prostředí se v jejich případě nepřímo stává překážkou partnerského života. Úspěšné seznámení tak může proběhnout jen za předpokladu, že oba partneři sdílejí podobné hodnoty.

Kauzální vztahy – jazykové prostředky

1. Příčina/důvod

- souřadící spojky
→ *neboť, vždyť, totiž*
- podřadící spojky
→ *protože, poněvadž, jelikož*
- podřadící spojovací prostředky
→ *proto, že ... ; z toho, že ... ; kvůli tomu, že ... ; z toho důvodu, že ... ; z té příčiny, že ... , vzhledem k tomu, že ...*
- primární prepozice
→ *pro, z, na, od*
- sekundární prepozice
→ *kvůli, díky, zásluhou, vinou, vlivem, působením, následkem/na následky, v důsledku*

2. Důsledek

- souřadící spojky a spojovací výrazy
→ *(a) proto, (a) tedy, (a) tudíž, (a) tím, (a) tak, (a) tím pádem*
- podřadící spojky
→ *takže, čímž*

3. Přípusťka

- podřadicí spojky
→ *ačkoli(v), přestože, třebaže, i když, i kdyby, byť (i) – kniž.*
- podřadicí spojovací výrazy
→ *přesto, že ..., navzdory / vzdor tomu, že ...*
- primární prepozice
→ *přes, při, proti*
- sekundární prepozice
→ *navzdory*

4. Podmínka

- podřadicí spojky
→ *jestliže, -li, kdyby, když, pokud*
- podřadicí spojovací prostředky
→ *za předpokladu, že ...; v případě, že/kdyby ...; za podmínky, že ...*
- primární prepozice
→ *při, za, bez, na, s*
- sekundární prepozice
→ *za předpokladu, v případě, pod/s podmínkou*

5. Účel

- podřadicí spojky
→ *aby*
- podřadicí spojovací výrazy
→ *k tomu, aby ...; za účelem toho, aby ...*
- primární prepozice
→ *pro, k, na*
- sekundární prepozice
→ *kvůli, pro potřeby, pro případ, za účelem, v zájmu, s cílem*

Tab. 11.2: Kauzální vztahy

2. Kauzální vztahy v následujících větách vyjádřete jiným způsobem. Použijte jazykové prostředky z tabulky 11.2.

a) Najděte synonymní vyjádření příčiny/důvodu.

Vzor: *Vinou* nepozornosti naboural do stromu. - **Protože** byl nepozorný, naboural do stromu. / **V důsledku toho, že** byl nepozorný, naboural do stromu. / Naboural do stromu, **neboť** byl nepozorný. / Naboural do stromu z nepozornosti.

1. **Kvůli** špatným klimatickým podmínkám se museli rozhodnout pro nouzové přistání.
2. Rozplakala se **z** radosti.
3. **Na** nemoci srdce a cév ročně umírají desetitisíce lidí.
4. **Díky** iniciativě občanů se podařilo historickou památku zachránit.
5. **V důsledku** globálního oteplování stoupá hladina moří.
6. Musí držet dietu, má **totiž** cukrovku.
7. **Vzhledem k tomu, že** se k návrhu nikdo nevyjádřil, ponecháváme ho v původním znění.
8. **Jelikož** má v semináři pět absencí, nespňuje podmínky k zápočtu.

b) Najděte synonymní vyjádření důsledku.

1. Strávil 20 let ve Francii, **takže** mluví perfektně francouzsky.
2. Neměl dost zkušeností, **a proto** se dopustil mnoha závažných omylů.
3. Otto Wichterle vynalezl kontaktní čočky, **čimž** se zapsal do historie vědy.
4. Čeština mi začíná jít, **a tím pádem** i bavit.

c) Najděte synonymní vyjádření přípustky.

1. **I když** se ve škole všemožně snažil, nikdy neměl dobré výsledky.
2. **Přes** nesouhlas rodičů odjel do ciziny.
3. Musel si **proti** svému zvyku zapálit cigaretu.
4. **Ačkoli** ničemu nerozumí, všem radí.
5. **Navzdory tomu, že** celý den vytrvale přelo, se oslav na náměstí zúčastnilo mnoho lidí.
6. Chce vyzkoušet inzerovanou novinku, **byt'** ví, že na zázraky věřit nelze.

d) Najděte synonymní vyjádření podmínky.

1. **Při** vzájemném respektu se jistě dohodneme na společném řešení.
2. **V případě** vypuknutí požáru použijte požární schodiště.
3. **Jestliže** nezaplatíte poplatek do konce měsíce, bude Vaše členství v organizaci zrušeno.
4. Řeknu ti to **pod podmínkou** mlčenlivosti.
5. **Bez** dostatečného vzdělání nemůžete tuto profesi vykonávat.
6. Kurz se bude konat **za předpokladu, že** se přihlásí alespoň pět zájemců.

e) Najděte synonymní vyjádření účelu.

1. Přihlásil se na brigádu, aby si vydělal nějaké peníze.
2. Víno jsme pili pro dobrou náladu.
3. Nadace vznikla s cílem pomáhat nemocným dětem.
4. K dosažení mladistvého vzhledu musíte používat kosmetické přípravky.
5. V zájmu zachování své osobní bezpečnosti se nezdržujte v blízkosti stavby.
6. Svou autoritu využil **k tomu, aby** přesvědčil ostatní.

- A. Odborný text – lingvistika
- B. Valence sloves
- C. Slovosled – pořadí příklonek

Část A. ODBORNÝ TEXT – LINGVISTIKA

Depreciativa a slova s významem hanlivým, potupným, hanobivým a obecně útočným

Pomineme-li magické funkce takových slov, kdy při zaklínání a zařikávání se stávají součástí přímo fyzické úkory vůči někomu, je jejich základním účelem znectění (dehonestace) druhého nebo druhých a základním obsahem snížení jeho/jejich hodnoty, depreciace. Nejčastěji jde o pojmenování metaforické, zpravidla hyperbolizované.

Přímých nemotivovaných či nemetaforizovaných pojmenování nežádoucího máme málo. Je to především **zlý**, málo jasné **špatný** (snad původním významem „chatrný, slabý“ a současný komparativ **horší** (původně „špatný“ bez komparačního významu, snad pochází z praslovanského základu gor- a souvisí se slovy **hořeti** a **hoře**). Negativní hodnocení nesou také adjektiva **levý** a **křivý** (srov. **pravý** aj).

Snižovat hodnotu haněného jde velmi různě. Lze mu přisoudit nedostatečnost intelektuální, morální, tělesnou, sociální, etnickou atd.; široce rozšířené je přisuzování tělesné nečistoty, obzvlášť v souvislosti s vyměšováním a rozplozováním. Hanlivé významy mohou přecházet z jedné oblasti depreciace, zpravidla od konkrétního k abstraktnímu, od fyzického např. k morálnímu (např. **hajzl**, **mrzák** primárně označuje nečistotu, resp. tělesný defekt, často však slouží k snížení vlastností charakterových).

Depreciativa snižují hodnotu nejen lidí a jejich vlastností, ale i činnosti a jejich příznaky; mají tedy podobu jak substantiv a adjektiv, tak sloves a adverbíí. Nebudeme se pokoušet o výčet jazykových prostředků, jež se při verbální depreciaci uplatňují (ze slovotvorby např. deminutiva a augmentativa, o nonverbálních nemluvě); pomineme rovněž oblast verbalizovaného přirovnání, a ovšem i ironie. Soustředíme se pouze na několik okruhů lexika.

Zdá se, že nastíněné prostředky verbální depreciace jsou vesměs univerzální, společné všem jazykům (i když ve vděčné oblasti „anální“ a „genitální“ byly činné stratifikace geo-lingválně-kulturní), ač jistě ne do detailů. Jistých proměn samozřejmě doznávají v čase, zejména v sociální oblasti: například proměna postavení nemanželského dítěte způsobila, že jeho hanlivé označení se desémantizuje (**parchant**) nebo zaniká (**sebranec**). Podobně u pojmenování žebráka.

Jména domácích zvířat

Na několik takových pojmenovacích typů se zaměříme podrobněji. Prvním z nich je depreciace pomocí jmen zvířat, konkrétně domácích. Dnes jsou tato hanlivá označení hojná, ať v podobě přímého označení (**kráva**, **prase**, **hovado**...) ať odvozené (**kravina**, **prasárna**; **prasák**, **sviňák** atp.). S výjimkou jmen **prasete** a **svině**, což jsou tvorové vnímání především jako nečistí, mají význam především hlouposti, tuposti, tedy mentální nedostatečnosti. – Hned dvě věci jsou nápadné při pohledu na tuto skupinu, z hlediska diachronního i synchronního.

Především je důležité, že ve středověké češtině jména domácích zvířat jako depreciativa nefungovala. (Výjimkou je pes – srov. **pohanský pse!**, zřejmě jedno z nejstarších domestikovaných zvířat; nejspíše proto, že jim byla poskytována relativní volnost, takže se často zaběhli, zdivočeli a zamořovali lidská sídla). Přesněji řečeno začala se v této funkci objevovat na sklonku staročeského období (nejprve jen jako přirovnání např. „*jest podoben k volu a k voslu*“ ve Tkadlečkově; jako

přímé oslovení „*osle hlupý*“ – až ve 2. pol. 15. století), i dlouho potom ale dost ojediněle. Naproti tomu v řadě příkladů se setkáváme s přirovnáním kupř. k volu v kladném, lichotivém slova smyslu.

Vysvětlení hledáme především v tom, že domestikovaná zvířata představovala pro středověkého člověka vysokou hodnotu jak pro užitek, který přinášela, tak pro své vlastnosti: vůl byl symbolem pracovitosti a prostoty, ovce ztělesněním mírnosti, pokory, u obou se oceňovala věrnost. Nadto např. osel s „hovádkem“ (volem) býval ve středověku často zobrazován u jesliček a narozeným Ježíškem a domácí zvířata až donedávna často s člověkem sdílela jedno obydlí.

Tento rozdíl oproti novověku potvrzuje i adjektivum **pitomý**, které je odvozeno od slovesa **pitati**, tj. „krmit, živit“, podobně jako **píce**; ve staré češtině znamenalo „ochočený, krotký“, později i „neživý, doma chovaný“. V našem hanlivém významu je nenajdeme ani u Komenského; soudě dle dokladů se takto objevuje až někdy v 18. století. Přitom ještě v minulém století byl výchozí význam celkem běžný.

Druhá nápadná věc je, že jednoznačné hanlivé užití jmen domácích zvířat se téměř vyhýbá názvům plnohodnotných samců: nejčastější je u samic (**svině, kráva, koza, ovce, krůta, slepice**); **tele** je mládě, **vůl** kleštěný, **hovado** bezpohlavní, **prase** vnímáno stejně. Výjimkou je vlastně jen **osel** (a snad **kůň**, ačkoli hanlivý příznak jeho pojmenování je slabší). Pojmenování **kance** a **býka** (resp. „**bejka**“) ovšem jistý hanlivý příznak nesou, převažuje však zdůraznění síly a plodivé potence, jež je vnímána pozitivně (viz **hřebec**). Další pak už jen vyjadřují zdůraznění určité vlastnosti, jež není či aspoň nemusí být příhanou (**beran** – tvrdohlavost, **kohout** – bojovnost; v jazycích, kde označení kohout jako hanlivé funguje, jde o posunutý význam). Jména jiných (**kačer, houser**) se ani jako označení člověka neuzívají. Zdá se, že tu docházíme k vysvětlení, proč se (některá) pojmenování domestikovaných zvířat stala v historicky poměrně nedávné době depreciativy. Zdomácnění tvorové jsou mírní a poslušní; obzvláště to platí o tvorech ženského pohlaví, mládětech a mužství zbavených samcích. Tyto vlastnosti křesťanský středověk hodnotil vysoko. Naopak přehodnocení těchto vlastností v posledních stoletích – důraz na racionalitu, svobodnou vůli a rozvolnění vztahu k autoritám způsobilo, že zrovna povolnost, mírnost a poslušnost se začíná chápat jako nedostatek inteligence.

Čtveráci, šelmové...

Jiný zajímavý okruh depreciativ představují ta, jež označují lidi překračující zákony. Máme dnes slušnou řadu hanlivých pojmenování toho typu (**ničema, obejda** či **darmonošlap, zloděj, lump, gauner, grázl, kriminálník, šibeničník**), většinu z nich však už jako v kriminálním smyslu motivovaná nevnímáme. Ještě pozdní středověk měl takových pojmenování, nadto motivicky jednoznačných, velmi mnoho.

Z tohoto okruhu věnujme pozornost skupině slov typu **čtverák, taškář, šibal, šelma, pálený, fikaný, práskaný, mazaný, prohnaný, vykutálený** apod. Všechna tato pojmenování mají jednoznačně hanlivý význam: „**darebák, lump, ničema**“, resp. **špatný, zlý, ničemný** apod. Zároveň však, jak řečeno, byla pro (i pozdě) středověkého uživatele motivována zmíněnými kriminálními souvislostmi. Buďto podle páchané činnosti: **čtveráci** byli karbaníci (podle hran kostek či počtu barev karet), **taškář** (z něm.) zloděj měšců, později kapsář – anebo častěji podle trestu již podstoupeného, či přisuzovaného. Takto **šibal** byl člověk vyšibaný, tj. vymrskaný z města nebo trestaný u šibenice (původně asi místo, kde *šibali*, mrskali provinilce, pak vůbec místo a stojan popravčí); potrestaný mrskáním či šviháním byl též **(vy)práskaný, mazaný, prohnaný** (tj. nejspíš uličkou, jak to známe ještě z tereziánské vojančiny a vlastně ještě z „pendrekiády“ 17. listopadu 1989), ve staré češtině též **z/vy/jebaný**. Podobně snad i **fikaný**, ač spíš (či také) trestaný odnětím části těla (srov. **fikat**, něm. **ficken**, možná i angl. **fuck**). **(Vy)pálený** byl ten, koho mučili (při výslechu) ohněm, možná i tak trestali (zde srov. stč. **zhyzděný, cejchovaný**). **Vykutálený** snad vyválený za trest v nějakém neřádku, jak známe z Ameriky Twainových časů (natřít dehtem a vyválet v peři); z české právní praxe není takový trest doložen, mohlo však jít o extralegální („lynčovací“) praktiku.

Z hlediska motivační průhlednosti je jistou výjimkou depreciativum **šelma**. Převzaté z němčiny dle všeho po tzv. černé smrti (pol. 14.stol), označovalo zprvu mor, morovou ránu (lat. *pestis*). Zhruba od přelomu století se zprvu ojediněle, pak častěji objevuje ve významu „divoké, dravé

zvíře“ (lat. *bestia*); tento význam časem dominuje. Z výchozího jazyka (v něm. kromě moru označovalo také zdechlinu a posunem – podobně jako česká **mrcha** – darebného člověka) si však do nového jazykově smíšeného prostředí přineslo potenci významu „darebák, lump“. Od druhé pol. 15. století se ho takto užívá i v češtině; význam lat. „*bestia*“ tomu jistě nebrání. Přesto zůstává v tomto depreciativním smyslu neprůhledné.

I když se soustředíme na lexikální významosloví, učiňme nyní krátkou poznámku k hláskovému vybavení některých depreciativ. Nezvykle znějící slova se vděčně uplatňují jako expresiva: ze sledovaného okruhu připomeňme např. slova **gauner**, **grázl**: hláska **g** je od změny **g-h** v češtině cizorodá. Anebo **hajzl**: znamenalo zprvu kalkově totéž co **chýška**, stč. též **prevét**, místo privátní soukromé tělesné potřeby. Slovo **hajzl** je těžce expresivní, jak ve výchozím významu, tak v přeneseném jako označení člověka. Slovo **prevét** – **prevít** svého výchozího významu pozbylo, stalo se stejně označením člověka, avšak jeho expresivita je slabší.)

Kluk a holota

Trochu jiné „darebácké“ pojmenování zde sluší připomenout: substantivum **kluk**. Původně – nejstarší výskyt známe z Alexandreidy – označovalo dřevěnou střelu, šíp, užívanou do ručních třetivových zbraní, snad i do velkých katapultů (možná se takto nazývaly právě mohutné oštěpy metané obléhacími stroji). Mohlo tedy jít o střelu určitého typu, podle všeho však její nezbytnou součástí a charakteristickým znakem bylo opeření, stabilizační plošky udržující směr za letu. Podle všeho šlo o šíp neopatřený zvláštním ostřejším, tvrdším, průbojnějším hrotem. Střely tohoto typu byly jistě levnější, bez těžšího hrotu ovšem hůře držely směr – proto ta nutnost opeření. Ostatně každý dřevěný šíp neopatřený stabilizačními pery byl méněcenný. Jakoubek ze Stříbra v překladu Viklefova Dialogu přirovnává chabý argument k „střele neopeřené“. Proto nepřekvapí, že časem se spojení **kluk nepeřený** – původně tedy označení bezcenného, nepoužitelného šípu – stává hanlivým pojmenováním člověka, který se k ničemu nehodí, ničemy a lenocha. (V ruském prostředí užívá této metafory jako urážky ještě Gorkij: „nazvali ho neopeřeným šípem s nenabroušeným hrotem“)

Spojení **kluk nepeřený** zřejmě nějaký čas žilo, i když se šípy už nestřílelo. Ztráta pojmenovací motivace však záhy způsobila, že pojmenování **kluk** se zbavilo neprůhledného přívlastku a zůstalo nelichotivým označením člověka lehkého, též zlého, nešlechtného.

Nelze však vyloučit, že depreciativum **kluk** jako označení mladého jedince mužského pohlaví fungovalo už před 16. stoletím a spojení „kluk nepeřený“ jeho užití pouze posílilo. Významová souvislost mezi označením nedospělého výrostka a ničemy není ve středověku neobvyklá (ostatně i něm. *Bube*, popř. *Spitzbube* najdeme obdobu).

Člověk nedospělý byl považován za nedokonalého netoliko fyzicky či biologicky, nýbrž i sociálně, jak je vidět na řadě pojmenování dětí (**robě** od *robit*, tj. pracovat, stsl. **otročén** „dítě“, **otročina** „dětství“, stč. **pachole** „mladý služebník“ apod.). Je tomu tak i u pojmenování odvozených od adjektiva **holý**. Ta jsou motivována holostí (neochlupeností) ohanbí jakožto znakem nedospělosti: odtud **holka** (dívče, později často služebné, od 16. stol. též označení smrti), **holomek** (neženatý mladík urozeného stavu, už v *Mastičkáři* též služebník), **holota** (opatrovník psů, psovod) aj.

Tato slova časem nabývají hanlivého významu, ať částečně (v někt. nářečích **holka**; ostatně neutrální a hanlivé významy u slov označujících mladé osoby ve služebném postavení zvláště ve venkovském prostředí vzájemně kolísají, srov. např. **kurva** a snad i **pacholek**) ať všeobecně (**holomek** – odtud i něm. *Halunke* -, nebo **holota**). K nim lidová etymologie přiřazuje i označení podobného významu **halama**, jenž ovšem odvozujeme od stč. **holemý** „veliký“ (odtud snad i pražskožidovský *Golem*).

Vraťme se však k depreciativům pojednávaným před oněmi posledními. V nejposlednějších stoletích se jejich záporný význam oslabuje a do dnešní doby víceméně mizí – **čtverák**, **šelma**, **šibal**, **taškář** dnes znamenají totéž co „šprýmař“ (ještě výraznější je to u odvozených adjektiv, např. „čtverácký/čtveračivý, šibalský úsměv“ apod.) – anebo je výrazně oslaben: **fikaný**, **prohnaný**, **vykutálený** apod. má význam „vychytralý“ se zřetelně pozitivním příznakem (vnímáme se sympatiemi, často s humorem).

V minulém století tyto dva významy (původně jen významové příznaky) vedle sebe koexistují. Starší význam se uchovává především ve venkovských kontextech; v přímé řeči beletrie funguje jeho užití jako charakteristikon venkovských mluvčích. Zachovávají jej také texty lidové slovesnosti (*Ovčáci, čtveráci, vy jste naši vičku ... vypásli; Přišel na mě šelma sedlák, toho žita hospodář: Co, ty šelmo, co ty děláš, že ty koně v žitě máš?*)

Závěry

Z našeho výkladu o depreciativech lze vyvodit následující závěry: Co se týče překračovatelů zákona: je zřejmé, že se (u daného typu) posunulo a změnilo jejich hodnocení od odsudku k bodrému sympatizantství. Jen zčásti to lze vysvětlit zánikem starých trestních praktik a následnou demotivací slovních významů: netýká se totiž všech. Spíš je třeba usuzovat na proměnu hodnot – nové nazírání na cenu i práva jednotlivce a ovšem i na měnící se vztah k zákonům, jejich překračovatelům i vynučovatelům. Obejít zákon přestává být hříchem, ba může být i něčím obdivuhodným.

Něco z toho můžeme vztáhnout i na okruh depreciací skrze jména domácích zvířat, jakkoli v tomto případě jde o vznik hanlivého významu, zatímco v posledně předchozím o jeho ztrátu. Co mají oba společné: Středověk hodnotil jak určité vlastnosti (pokoru, míru, poslušnost), tak určitý kánon (světský zákon) jako něco absolutního a nedotknutelného, protože odvozené od zákona a řádu vyššího. Dokud byl pořádek věcí lidských prožíván jen jako odvozený od zákonů božích, muselo být jeho respektování silnější.

Můžeme ovšem historický kontext obou významových posunů (zde možná lépe přesunů) upřesnit, zvláště když probíhaly ve srovnatelné době. Jsou totiž nejen projevem změn v myšlení a nazírání hodnot od křesťanského středověku po dobu novou, jsou rovněž původním jevem přeměny české národní society z rurální na městskou.

Autor: Jan Horálek

Zdroj: Rukopis odborné studie

CVIČENÍ

1. Odpovězte na otázky k textu.

1. Jaký mají depreciativa základní účel?
2. Z jaké tělesné vlastnosti obecně depreciativa vycházejí?
3. Depreciativa ve všech kulturách týkají především dvou tělesných oblastí. Kterých?
4. Fungovala jména domácích zvířat jako depreciativa ve středověké češtině? Vysvětlete proč.
5. Jaký je rozdíl mezi názvy samic a samců co do užití ve funkci depreciativ?
6. Řekněte příklady, kdy česká slova změnila nejen svůj význam, ale také expresivní náboj:
 - a) ze záporného na neutrální,
 - b) ze záporného na pozitivní,
 - c) z neutrálního na záporný.
7. Jak se ve vývoji depreciativ odrážejí změny životního stylu i společenských hodnot?

2. Napište text v rozsahu alespoň 250 slov na téma depreciativ ve vaší mateřštině. V textu odpovězte alespoň na 3 z následujících otázek.

1. Co je zdrojem depreciativ ve vaší mateřštině?
2. Ze kterých oblastí depreciativa pocházejí?
3. Jsou některá depreciativa ve vašem jazyce dominantní?
4. Zjistěte v etymologickém slovníku svého jazyka původ tří depreciativ.
5. Nalézáte nějaké podobnosti a rozdíly při srovnání depreciativ v češtině a vaší mateřštině?

Část B. VALENCE SLOVES

CVIČENÍ

1. a) Pozorujte následující slovesné struktury.

- přisoudit +D +A: *Přisoudili tomu člověku špatné vlastnosti.*
- přecházet odněkud někam: *Přecházet od konkrétního k abstraktnímu, z jedné oblasti do jiné.*
- přecházet po +L přes +A: *Přecházet po lávce přes potok.*
- přecházet mezi +I: *Nervózně přecházela mezi kuchyňskou linkou a jídelním stolem.*
- snižovat +A: *Zelený čaj snižuje hladinu cukru v krvi.*
- snížit +A o +A na +A: *Hospodář snížil dlužnou částku o polovinu na výsledných 300 tisíc.*
- doznat +G: *Vězeň na útěku potřeboval, aby jeho zevnějšek doznal velké změny.*
- poskytovat +D +A někde: *Našim klientům poskytujeme kvalitní služby v celé Evropě.*
- přinášet +D +A: *Domácí zvířata přinášela člověku vysokou hodnotu.*
- přinášet +A odněkud někam: *Vítr přinášel písek z pláže do města.*
- přinášet kromě +G také +A: *Nová koncepce přináší kromě značných výhod také řadu povinností.*
- sdílet +A s +I: *Zvířata sdílela s člověkem jeho obydlí.*
- odvozovat +A od +G: *Adjektivum pitomý se odvozuje od slovesa pitati.*
- vyhýbat se +D: *Hanlivé označení se vyhýbá názvům samců.*
- docházet někam (do +G, k + D, na +A): *Student dochází do školy k profesorovi na konzultace.*
 - někdo (N) dochází k závěru
 - něco se mění = dochází ke změně: *Mění se politická scéna. = Dochází ke změně na politické scéně.*
 - něco narůstá = dochází k nárůstu
 - něco klesá = dochází k poklesu
 - něco vzniká/zaniká = dochází ke vzniku, zániku
- věnovat +D +A: *Věnujeme pozornost skupině slov.*
- potrestat +A +I +na jak dlouho: *Potrestali provinilce mrskáním holí nebo odnětím svobody na tři roky.*
- soustřeďovat +A na +A: *Soustřeďujeme pozornost na lexikon.*
- soustřeďovat se kolem +G: *Děj románu se soustřeďuje kolem dvou hrdinů.*
- hodit se k +D / na +A: *Ten hlupák se k pořádné práci /na pořádnou práci nehodí.*
- zbavit se + G: *Zbavil se všech starostí.*
- vyloučit +A: *Nelze vyloučit tuto domněnku.*
- vyloučit +A odněkud za +A: *Komise vyloučila fotbalového reprezentanta z národního týmu za špatné chování.*
- nabývat +G: *To slovo nabývá hanlivého významu.*
- nabývat na +L:
 - něco sílí = nabývá na síle
 - má větší objem = něco nabývá na objemu
 - je důležitější = nabývá na důležitosti
- vyvodit z +G +A: *Z výkladu jsme vyvodili užitečný závěr.*
- týkat se +G: *Toto pravidlo se týká každého.*
- vztáhnout +A na +A: *Soudce vztáhl toto pravidlo i na obžalovaného.*

b) Dejte výrazy v závorce do správného tvaru. Doplňte prepozice, kde je to nutné.

1. Los přisoudil (náš fotbalista – pl.) (silný soupeř z Německa).

2. Autor přechází (hlavní téma) (vedlejší téma – pl.).
3. Karel začal vzrušeně přecházet (místnost) (sem a tam).
4. Viděl Evu, jak přechází (parkoviště) (její auto) směrem (vchod) nákupní centrum.
5. Redaktor přešel (další otázka).
6. Požádali správce, aby snížil (teplota) (3 stupně) (20 stupňů Celsia).
7. Po rekonstrukci doznala místnost (velká změna – pl.)
8. Lidé poskytovali (zvíře – pl.) (volnost a potrava).
9. Dobrý šéf poskytuje (jeho podřízený – pl.) (chvála) (veřejnost) a (kritika) (soukromí).
10. Skupiny věřících přinášely (domov) (chudička svatyně) (celá řada) darů.
11. Navrhované řešení přináší (výhoda) (obě strany – pl.).
12. Nová publikace přináší (kompletní výčet) autorových děl také (jejich podrobná analýza).
13. Václav sdílel (jedna cela) (tři další vězni – pl.).
14. Jméno Týnec se odvozuje (slovo Týn) či (starokeltský výraz Taun) (místo ohrazené kůly).
15. Můžeme odvodit (tato rovnice) (Pythagorova věta)?
16. Politik se vyhýbá (přímá odpověď) (otázka) a (kontroverzní téma – pl.).
17. Karel dochází (zdravotní středisko) (jeho zubař) (kontrola).
18. Požární inspektor došel (závěr), že oheň vznikl ve sklepe.
19. *Vyjádrete pomocí spojení dochází k +D:*
 - a. Mění se politické klima
 - b. Konflikt narůstá
 - c. Nezaměstnanost klesá
 - d. Vznikají nové podmínky spolupráce
 - e. Zanikají dřívější normy
20. Babička věnuje (velká péče) (její vnuče – pl.).
21. Vláda věnuje (velká pozornost) (péče) (uprchlík – pl.).
22. Soud potrestal (viník) (pokuta a zákaz činnosti) (pět let – pl.).
23. Kritici soustředují (jejich zájem) (raná umělecká tvorba) autora.
24. Děj povídky se soustřeďuje (domácí život) hrdiny.
25. Materiál se hodí (různý účel – pl.).
26. Nemohu se zbavit (dojem), že jsem vás už někde viděl.
27. Konečně se zbavil (stres a nervozita).
28. Ředitel vyloučil (student) (gymnázium) (porušování) pravidel školního řádu.
29. Ochrana životního prostředí nabývá (stále větší význam) (udržitelný rozvoj planety).
30. Znalost jazyků nabývá (aktuálnost a důležitost) zejména (nezávislé cestování).

31. Badatel vyvodil (výsledek – pl.) experimentu
 (nepřesná představa) (povaha) daného jevu.
32. Uvedené téma se týká (klíčová problematika) a
 (metoda – pl.) zkoumání.
33. Vztáhneme-li (produkce) tepla (jednotka)
 vytvořené energie, pak je přímé spalování nejúčinnější.
-

Část C. SLOVOSLED – POŘADÍ PŘÍKLONEK

Pořadí příklonek (enklitik) ve větě

Přízvuk v češtině je vždy na slabičné předložce před slovem (ve škole), na první slabice slova (zelenina) a **důraz** bývá v psaném jazyce na posledním přízvučném taktu, v mluveném projevu to může být i na začátku věty.

Enklitika jsou ta slova, která ve větě nemají přízvuk. Stojí na „druhé“ pozici ve větě. Druhá pozice však může být dost početná, záleží na tom, kolik nepřízvučných slov ve větě máme.

Pořadí nepřízvučných slov ukazuje tabulka. V krajních případech může být nepřízvučných slov až 7. To však neznamená, že vždy musí být všechny pozice obsazeny.

přízvuk	nepřízvučná enklitika				přízvuk
	1. pom. sloveso „být“	2. se/si	krátké tvary zájmen 3.(D) – 4.(A)	5. – 6. zájmeno s prepozicí / adverbia / částice	
Dívám- <i>li</i>		se			na filmy?
Ano, dost často		se		na ně	dívám.
To já		se		ted'	nedívám na nic.
A dám		si			čaj.
Ale nedám		si			kávu.
Díval	jsem	se		tam	na filmy.
No včera večer	jsem	se		tam / na ně	díval.
Dala	bys		mu		ten dárek hned?
Ne, hned	bych		mu (D) ho (A)		nedala.
Vždyť proto	bychom	se	tě (G)		ted' / na to
Moc		se	mi		tu / u vás
Vy	jste	se		<i>prý</i> (částice)	vzali?
Škoda, že	jste	se	mi		o tom <i>však</i> (spojka)
					nezmínili.

Tab. 12.1: Pořadí příklonek (enklitik) ve větě

Ano/ Ne mají za sebou další přízvučné slovo.

Spojky na začátku věty mají přízvuk. Pouze spojky **a**, **ale**, **i** **nemají** přízvuk.

Částice, například **to**, **no**, **vždyť**, jsou na začátku výpovědi před přízvučným slovem, nebo na konci řady nepřízvučných enklitik (částice **prý**, spojka **však**).

CVIČENÍ

1. Uspořádejte slova do vět. Dejte pozor na správné pořadí enklitik.

Dialog: Mám rád stará auta

- A: Pardubicích / podívat / byl / včera / se / jsem / v _____
tam / mi / se / rozbilo / auto / a _____
známých / musel / u / ho / tam / jsem / nechat _____
- B: jednoho / znám / šikovného / automechanika / Pardubicích / v _____
ti / zeptat / bych / se / mohl / něj / u _____
-li / čas / má _____
hned / něj / podíval / na / že / ti / se / by _____
- A: dobrá / no / -li / telefonovat / mu / budeš _____
zaplatím / rád / to / hned / ti / teď _____
- B: jdi / ale // platil / mi / co / bys _____
- A: domluvil / s / hned / ním / bych / se / to _____
stálo / by / kolik / to _____
kdyby / moc / bylo / to / a _____
šrotu / snad / rovnou / do / bych / ho / dal _____
křáp / je / to / starý _____
- B: zbavil / ty / ses / by / ho / lehce / tak ? _____
- A: jistě / no _____
ti / jsem / vždyť / to / jasně / řekl / snad _____
křáp / ne / je / to / že ? _____
- B: bys / tomu / co / a / řekl _____
ho / si / od / koupil / tebe / kdybych ? _____
- A: Blázníš? doplácet / ti / ještě / musel / já / pak / bych _____
odvezl / žes / ten / na / ho / šrot _____
- B jsem / to / copak / ti / neříkal _____
aut / sbírám / vraky / že? _____

2. Zvýrazněné zájmeno dejte na začátek věty. Dejte pozor na správné pořadí enklitik.

Vzor: Žádnou radost jsi **mi** tím neudělal. – **Mně** jsi tím žádnou radost neudělal.

1. Objednali jsme **mu** kávu.
2. Koupila bych **ti** tričko.
3. Nic jsi **mi** o tom neřekl.
4. Pouhou výhrůžkou **ho** neodradíme.
5. Zná **tě** už dlouho.
6. Viděl jsi **mě** tam?
7. Ptali se **tě** na něco?
8. Všimla sis **mě** tam?
9. Vážíte si **ho**?
10. Ukázal jsem **vám** to.
11. Neprosili **nás** o to.
12. Koupil jsi **jim** lístek?

3. Odpovězte na otázku. Části věty zvýrazněné kurzívou nahrad'te zájmeny nebo adverbii.

Vzor: Sedl sis *k Evě*, nebo *ke Karlovi*? – Sedl jsem si **k ní** / **k němu**.

Už *Evě* (D) nakládají *zavazadla* (A) *do auta*? – Ano, už **jí** (D) **je** (A) **tam** nakládají.

Řekl jsi *rodičům o bratrovi*, že *všechny peníze od nich už utratil*? – Ne, neřekl jsem **jim to o něm**.

1. Líbilo se to představení *Karlovi*?
2. Umyla jsi *Danielovi ručičky*?

3. Skutečně *bys mi tu zprávu poslal?* – Samozřejmě, že ...
4. Těšili *jste se do Prahy kvůli kamarádům?*
5. Dal *by sis v téhle hospodě pivo?*
6. Řekla *bys kolegovi, že ti vadí jeho parfém?*
7. Zeptala *ses Karla s Evou na cenu té knihy?*
8. Všimla *sis na přednášce toho vysokého kluka?*
9. Už *Karlovi s Evou nakládají kufry do auta?*
10. Pamatuješ *se ještě na dědečka s babičkou?*
11. Myslíš, *že by ta hra udělala dětem radost?*
12. Myslíš, *že by se Heleně udělalo po tom prášku líp?*
13. Jel *jsi s Karlem do nemocnice?*
14. Cítil *by ses mezi těmi lidmi dobře?*
15. Řekli *byste nám o tom skandálu něco bližšího?*
16. Řekla *bys Evě o Karlovi, že jí byl nevěrný?* -- Samozřejmě, že
17. Poslali *byste nám tu knihu po Heleně?* – Samozřejmě, že
18. Opravdu *ses v Čechách zamilovala do Janáčkovy hudby?*
19. Vážně *jsi v téhle chvíli na mě myslel?*
20. Tránila *ses kvůli té nespravedlnosti dlouho?*
21. Vyndala *jsi sýry z ledničky?*
22. Převodl *jsi celou finanční částku na mě?*
23. Uklidila *jsi po dětech nádobí?*
24. Vzpomněli *jste si v Americe na dědečka s babičkou?*
25. Už *jsi sousedovi vrátila ten hrnec?*
26. Poznal *ses na večírku s naším novým kolegou?*

4. Utvořte otázku. Substantiva a adverbialní určení nahrad'te zájmeny a adverbii.

Vzor: V restauraci jsem polil Karlovi kalhoty *vínem*. – Čím jsi mu je tam polil?

Včera jsem ti poslala esemesku. – **Kdy** jsi mi ji poslala?

1. Nerozuměla jsem Karlovi **to slovo**.
2. Pozdravili jsme se s Karlem **podáním ruky**.
3. Objednala jsem tě k lékaři **na úterý**.
4. S Karem se o Evě nebavím. – Proč ...
5. Na těch nových lyžích se mi jezdilo **moc dobře**.
6. **Opravdu moc** se mi u vás líbilo.
7. Pohádali jsme se **kvůli úplné hlouposti**.
8. Potkala jsem se s Alicí **před domem**.
9. O tom konkurzu jsem se dozvěděla **od známých**.
10. S tím problémem jsem se nikomu nesvěřila. – Proč ...
11. Nerozuměl jsem si s kolegyní **v politických názorech**.
12. S prosbou o odbornou pomoc bych se obrátila **na našeho známého internistu**.
13. Soudili jsme se s příbuznými **o pozůstalost po dědečkovi**.
14. Poradila bych se o dalším postupu v soudním sporu **s advokátkou**.
15. V obchodě se před námi vydával **za odborného znalce starožitností**.
16. V této chvíli jsme se s manželkou pustili **do uklízení garáže**.
17. Přisoudili tomu člověku špatné vlastnosti. – Proč ...
18. Poranil jsem si ruku **o ostrou hranu stolu**.
19. To místo bych si troufla nabídnout **Markovi**.
20. Na konzultaci jsem se chtěla profesora zeptat **na polosemestrální test**.
21. Teď bych si rád dopřál **sklenku červeného vína**.
22. Na večírku mi o tobě napovídala **spoustu neuvěřitelných historek**.

5. Spojte věty pomocí spojovacího výrazu v závorce. Upravte slovosled.

Vzor: Pes za plotem hlasitě vyštěkl (a) Já jsem se ho lekla. → Pes za plotem hlasitě vyštěkl a já jsem se ho lekla.

Pes za plotem hlasitě vyštěkl, (až) Lekla jsem se ho. → Pes za plotem hlasitě vyštěkl, až jsem se ho lekla.

1. Měla jsem finanční potíže a přítel se na mě trochu zlobil. Domníval se, (že) Snažila jsem se to před ním utajit.
2. Karla bolí noha. Určitě se mu uleví, (až) Lékař se mu na ni podívá.
3. Rozeslali známým prosbu o pomoc. Zítra se dozvedí, (jestli) Někdo se jim na ni ozval.
4. Do ordinace lékaře bohužel nemůžete jít rovnou. Musíte čekat, (až) Zavolají si vás tam.
5. Kamarádce se narodilo miminko. Jela jsem ji navštívit, (jakmile) Dozvěděla jsem se o tom.
6. Bude se tou prohrou trápit, (dokud ne-) Přestane si ji vyčítat.
7. Měl jsem problémy v práci. Nedovedla pochopit, (proč) Nesvěřil jsem se jí s tím.
8. Honza je sebestředný. Je mu úplně jedno, (že) Vadí mi to na něm.
9. Nová tiskárna je dost drahá, (ale) Hodila by se nám.
10. Nová tiskárna je dost drahá, (přesto) Hodila by se nám.
11. Prodavačka stála o podál a čekala, (dokud ne) Obrátila jsem se na ni s dotazem.
12. Můj kolega není vůbec příjemný chlapík, (přesto) Je mi ho teď líto, že má problémy.
13. Nemohl jsem přijít včas. Vůbec jste mě neposlouchali, (když) Chtěl jsem vám to vysvětlit.
14. Profesor špatně vidí a Karla nepoznal, (proto) Spletl si mě s ním.

- A. Odborný text – ekonomie
- B. Valence sloves, větné transformace
- C. Slovosled – aktuální členění, poezie

Část A. ODBORNÝ TEXT – EKONOMIE

Mechanický pomeranč

Matematika se bezesporu stala hlavním jazykem moderní ekonomie. Není složité vypočítat, jak se dnešní ekonomické myšlení rodilo z lůna determinismu, kartesianismu, matematizujícího racionalismu, hédonismu a zjednodušeného individualistického utilitarismu. Vyústění těchto vlivů znamenalo zrod ekonomie v takové podobě, jak ji známe z učebnic plných grafů, čísel, vzorečků a matematiky.

Přestože se mechanistické myšlení objevuje často i v psychologii a sociologii, za svou si vzala mechaniku především ekonomie a dovedla se do exaktní matematizace. Počet vzorečků v ekonomii nelze se sociologií či psychologií vůbec srovnávat.

Ekonom Piero Mini si všímá pozoruhodné skutečnosti. Newton potřeboval řešit fyzikální problém, a tak si sestavil vlastní kalkulus. Vynalezl svou matematiku tak, aby jako nástroj vyhovovala pozorovaným faktům, aby si zjednodušil práci a aby se mu s fakty dobře pracovalo. Ekonomie se, zdá se, občas dopouští pravého opaku. Tvoří si svět (a člověka) tak, aby vyhovoval matematice.

Matematicky bydlí člověk

Skrze Descarta se matematika stala zosobněním rozumu, a co víc, dokonalé pravdy. „Zákony“ se stávají **pravdou** přírody. Dokonalé exaktní vzorečky jako by platily všude, jsou božsky nezávislé na čase, prostoru, našich emocích či čemkoli jiném vratkém. Jsou pevné. Jakékoli modely, které nelze matematizovat, jsou považovány za nedokonalé a nedostatečně vědecké.

I v dnešní ekonomii platí, že modely společnosti se musí tkát předivem matematiky. Ekonomický člověk je modulem, který nepřetržitě kalkuluje marginální užítky a náklady, vyhodnocuje ušlý zisk při odpočinku a dbá na optimální alokaci svých zdrojů. Toto matematické chápání sice nenachází domov jen v hájemství ekonomie, lze ale bez rozpaků říci, že v oblasti společenských věd je ekonomie jednou z nejvěrnějších žaček matematiky. V tomto světě již dávno neplatí Heideggerovo „**básnický bydlí člověk**“ (ačkoli první ekonomické dílo psal Mandeville jako báseň). Člověk dnes bydlí matematicky.

Za matematizací lze jednoznačně vidět touhu po exaktní jistotě. Mezi přednosti matematiky vždy patřilo, že jedna je vždy přesně a právě jedna (není to tedy ani 0,99999 ani 1,00001). Matematika je jednoznačná - není **fuzzy**. Její proklamovaná výhoda spočívá v tom, že poskytuje jednoznačné výsledky, není obtěžkána názorovými rozdíly, je nerozporná a univerzální. Matematika dokáže procházet abstraktními oblastmi myšlení, kam naše smysly nestačí. Jelikož je přísně exaktní, tříbí naši mysl. Panuje implicitní přesvědčení, že čím je daná problematika matematictější, tím je exaktnější, skutečnější a na jakémsi piedestalu poznání „lepší“ - a tím pádem „pravdivější“. Fascinace elegancí matematiky se zabydlila v ekonomii jako v bezpečném přístavu.

Na druhou stranu nic z výše uvedeného není překvapující ani zázračné, uvědomíme-li si, že matematika je ryze lidským výtvořem a ve skutečnosti neexistuje. Nemá žádnou spojitost s externím světem - ta se jí musí dodat externě, například fyzikou nebo stavebním inženýrstvím. Matematika je ryzí abstraktní výplod naší mysli, nic více, nic méně. Je tak elegantní a dokonalá, protože **de facto** není skutečná.

Matematika je čistou tautologií. Jeden výrok se definuje druhým a jiný obsah postrádá. V tomto smyslu není vědou, ale abstraktním konstruktem, jazykem, systémem vypracovaných (užitečných) formulí, které na sebe navzájem navazují. Proto může Ludwig Wittgenstein, jeden z největších logiků minulého století, říci, že „**logické výroky jsou tautologiemi**“ a že „logika je transcendentální. Matematika je logickou metodou.“ Ano – matematika zůstává jen metodou, čistá matematika (pure math) je bezobsažná. Bertrand Russell, jeden z nejnámějších myslitelů v oblasti logiky, matematiky a filosofie, to vystihl nejlépe: „Matematiku lze definovat jako předmět, ve kterém nikdy nevíme, o čem vlastně hovoříme, ani zda je dané tvrzení pravdivé. „

Z matematického aparátu nemůže nikdy vyjít více než to, co do něj bylo vloženo. A je-li matematika základním jazykem ekonomie, pak do ní ekonomové musí do vzorečků vložit nějaký vlastní ekonomický obsah, jinak se jejich nauka stává jen prázdným cvičením, kdy po matematickém abra-kadabra vyjde z axiomatických předpokladů kýžený výsledek. Každý jazyk sám o sobě je tautologií, což je patrné při jakémkoli pokusu o rigorózní jazykovou definici. Ad absurdum, ani pojem jako „červená barva“ není nijak definovatelný (a tudíž ani pochopitelný), dokud neukážeme prstem na skutečný svět a dokud nespojíme tautologický termín „červená barva“ s empirickým výskytem. Ekonomům nelze upřít, že pro abstraktní matematický jazyk našli řadu praktických a živých aplikací; ovšem dobrý sluha může být také špatným pánem, a tak bohužel i zde platí Wittgensteinův výrok: „hranice našeho světa jsou hranicemi našeho jazyka“. Pokud se matematika stala jazykem ekonomů, musíme také počítat s důsledkem, že se tím náležitě omezil náš svět.

Matematika je neuvěřitelně mocný nástroj, je ale též dominantní a imperiální. Jak si všimá Piero Mini, matematika má tendenci vytlačovat jakoukoli mentální konkurenci a být nezřízená, není-li hlídána. Jestliže se tvrdé matematické nepostaví empirično, má tendenci svádět nás z cesty. Musíme si dávat pozor, aby abstrakce byla konfrontována s realitou, idea omezována hmotou a obecné konkrétním. To bývá v teoretické ekonomii často téměř nemožné. Jak například empiricky testovat model homo oeconomicus? Pokud se ekonomie dostává tak blízko k lidskému srdci se skalpelem matematiky, pak je třeba mít na paměti to, před čím varuje George Berkeley: „... doufat, že zmnohonásobením nebo zdokonalením svých [analytických] schopností budeme s to poznat ducha jako trojúhelník, je tak absurdní, jako kdybychom doufali, že uvidíme zvuk.“ Přehnaná aplikace matematiky má paradoxně tendenci zamlžovat realitu. Jak píše nositel Nobelovy ceny za ekonomii Wassily Leontief, „nekritický entusiasmus matematického formulování má často tendenci zakrývat klíčové obsahové nuance argumentace, která probíhá za fasádou algebraické symboliky a ‚jistoty‘ (...) v žádné jiné oblasti empirického výzkumu [jako v ekonomii] nebyl použit tak masivní a sofistikovaný statistický aparát s tak irelevantními výsledky. (...) většina z nich [ekonomických modelů] je jen bezmyšlenkovitě hromadně produkována bez jakékoli praktické aplikace.“ V praxi tak sledujeme vyprázdnění obsahu ve prospěch formy.

Nejen že má matematika tendenci svádět z cesty, navíc z definice není schopna postihnout celou realitu. Abstrakce paradoxně neumí zacházet s nejjednoduššími operacemi. Výstižně to vyjádřil například George Berkeley: „Nejjednodušší věci na světě, s nimiž jsme nejvíce obeznámeni a jež dokonale známe, jeví se kupodivu nesnadné a nepochopitelné, uvažujeme-li o nich abstraktně.“ O abstraktní nepostihnutelnosti skutečného světa hovoří i Kierkegaard, který pouze jinými slovy říká totéž, co výše citovaný Wittgenstein: „Je možné vybudovat logický systém, vybudovat existenciální systém je nemožné.“ Z toho plyne smutný paradox života a vědy, kterého si existencialista Kierkegaard všimá: „Životu lze porozumět jen zpětně, ale musíme ho žít hledíce dopředu.“

Aplikační schopnosti matematiky jsou často přeceňovány. Matematici ani fyzikové například neumějí přesně propočítat pohyb tří navzájem se ovlivňujících těles. Dokážeme sestavit rovnice popisující jejich pohyb, ale nedokážeme je analyticky vyřešit a dráhy pohybu těles vypočítat. Příkladem může být gravitační působení tří navzájem propojených celků, u nichž známe polohu, hmotnost a rychlost. Nezbyvá než polohu jednoho z objektů zafixovat, umrtvit, a počítat pohyby ostatních dvou, následně fixovat polohu jiného a tím se řešení více či méně přibližovat. S rostoucím počtem těles je vše samozřejmě ještě komplikovanější. Matematika se prostě pro zkoumání života

nehodí a může být nápomocna, pouze pokud jsme si vědomi jejích limitů. Předměty matematického zkoumání se musí často nejprve znehybnit či usmrtit.

Smrtící ránu snahám popsat vše z něčeho (tj. popsat celou realitu pouze pomocí několika obecně přijatelných axiomů a pravidel, jak s nimi nakládat) zasadil v roce 1931 brněnský rodák Kurt Gödel. Ve svých slavných větách o neúplnosti dokázal, že v žádné bezesporné teorii obsahující elementární aritmetiku nikdy nedokážeme všechna pravdivá tvrzení. Jinými slovy, pokud v teorii chceme mít možnost počítat (byť jen) s přirozenými čísly, nikdy v ní nedokážeme vše, o čem víme, že je pravdivé. Matematika, jak ji známe, se bez počítání s přirozenými čísly obejde jen stěží, a tak nezbyvá, než se smířit s tím, že v ní nikdy nedokážeme vše. Naše mysl má zřejmě buď širší škálu možností, jak se dobrat (ne)pravdivosti vět, než postupy zachytitelné formálně, nebo je alespoň námi doposud používaný způsob formalizace k tomuto účelu nepoužitelný a je potřeba jej pozměnit. Gödelův výsledek je jedinečný tím, že něco takového nikdo nečekal, a s důsledky jeho vět se matematici i filosofové vyrovnávají dodnes. Doba dnešní se tedy ve svém poznání zmateně vrací zpět ke kombinaci rozumu a citu, nebo alespoň k nutnosti naše pojetí rozumu přehodnotit.

Půvab Gödelových vět pěkně vystihl Jaroslav Peregrin:

„Nezdá se být pochyb o tom, že tento výsledek je relevantní z mnoha filosofických hledisek - jakým způsobem je relevantní, je však otázka velice netriviální, která nemůže být zodpovídána bez hlubokého porozumění nejenom matematickému formalismu, ale i jeho roli v neformálním kontextu.“

Autor: Tomáš Sedláček

Zdroj: *Ekonomie dobra a zla*, Praha, 65. pole, 2009.

CVIČENÍ

1. Odpovězte na otázky k textu.

1. Autor stati je ekonom. Co je podle něho jazykem moderní ekonomie?
2. Kde se podle autora uplatňuje mechanistické myšlení?
3. Jak se podle Piera Miniho liší Newtonova aplikace matematiky od aplikace současných ekonomů?
4. Jakými vlastnostmi se od dob Descarta matematika vyznačuje?
5. V čem je spatřována výhoda užívání matematiky?
6. Proč se nám jeví matematika elegantní?
7. Co znamená tautologie? Je matematika tautologickou teoretickou disciplínou?
8. Jak autor pomocí pojmu „červená barva“ ukazuje na „vyprázdněnost“ jazyka (jazyka matematiky)?
9. Co podle Ludwiga Wittgensteina stanovuje hranice našeho světa?
10. Proč matematika může být dobrým sluhou, ale špatným pánem? [Co musí kontrolovat matematiku v ekonomii?]
11. Čím se projevuje vyprázdnění obsahu ve prospěch formy v ekonomickém uvažování?
12. Kdo podle autora hovoří o nepostihnutelnosti světa abstrakcí?
13. Jaký příklad na přeceňování aplikačních schopností matematiky autor uvádí?
14. Za jaké podmínky může být matematika nápomocna při zkoumání skutečnosti?
15. K čemu se vrací dnešní doba ve svém poznání?

2. Napište argumentativní text v rozsahu alespoň 250 slov. Text musí obsahovat následující body.

1. Vyjádřete svůj ne/souhlas s autorem článku a svůj názor zdůvodněte.
2. Popište případ z vlastní zkušenosti, kdy matematické „abakadabra“ nahrazuje selský rozum.

Část B. VALENCE SLOVES, VĚTNÉ TRANSFORMACE

I. Valence sloves

CVIČENÍ

1. a) Pozorujte následující slovesné struktury

- vypožorovat +A + někde (u někoho): *Lékař vypožoroval u svého pacienta změnu v chování.*
- vypožorovat +A + někde (na někom): *Eva na Karlovi nevypožorovala žádnou nervozitu.*
- vypožorovat +A + z něčeho: *Eva vypožorovala z výrazu jeho tváře, že se něco změnilo.*
- srovnávat +A + s +I: *Nelze srovnávat jablka s hruškami.*
- srovnávat +A někde: *Nesrovnávejme ceny piva v obchodě a v restauraci.*
- srovnávat +A u někoho: *Srovnáváme příznaky onemocnění u několika pacientů.*
- všimát si +G někde: *Eva si Karla na večírku vůbec nevšímala.*
- vyhovovat +D: *Nový výrobek vyhovuje všem normám a kritériím.*
- dopouštět se +G + při +L: *Řidič se dopustil závažného přestupku při jízdě obcí.*
- dopouštět se +G + v +L: *Hokejisté se dopustili chyb v obraně.*
- dbát na +A: *Pacient dbá na radu lékaře, aby se více pohyboval.*
- dbát na +A při+L: *Musíme dbát na zásady bezpečnosti při práci.*
- spočívat v +L: *Jádro problému spočívá v jeho nerozhodnosti.*
- poskytovat +D +A: *Advokáti poskytují právní služby klientům.*
 - ochrana před +I: *před onemocněním*
 - ochrana při +I: *ochrana při práci*
 - péče o +A: *péče o handicapovanou osobu*
 - pomoc při +L: *pomoc při porodu*
 - informace o +L: *informace o struktuře podniku*
- procházet někudy někam: *Procházím obývánkem do kuchyně.*
- procházet někudy odněkud někam: *Procházím obývánkem z chodby do kuchyně.*
- procházet kolem +G: *Na trhu procházím kolem stánků se zeleninou.*
- definovat +A +I: *Renesanci definujeme zámořskými objevy.*
- definovat +A jako +A: *Renesanci definujeme jako dobu zámořských objevů.*
- spojovat +A s +I: *Podnikatel musí spojovat každou investici s rizikem.*
- počítat s +I: *Počítáme s přirozenými čísly.*
- počítat s +I: *Počítáme s vaší pomocí při úklidu.*
- zacházet s +I: *Naučil se zacházet se sekerkou.*
- zacházet s +I jako s +I: *Zacházeli tam s Karlem jako s pitomcem.*
- obejít se bez +G: *Bez vody se dlouho neobejdeme.*
- vyrovnávat se s +I: *Kraj se vyrovnává s následky povodní.*

b) Dejte výrazy v závorce do správného tvaru. Doplňte prepozice, kde je to nutné.

1. Jezdec vypožoroval (jeho kůň) (známky neklidu).
2. Vypožorovali jsme (vývoj) burzovních kurzů (nový trend).
3. Trenér vypožoroval (jeho svěřenec) (přirozený talent).
4. Dokument srovnává (současná situace) (jiné historické období).
5. Studie srovnává (stovka) nemocných (léčba) aspirinem (léčba) warfarinem.
6. Autor srovnává (jeho kniha) (Hašek) (Orwell).

7. Ekonom si všimá (pozoruhodný rozdíl – pl.)
(newtonovská fyzika a matematika).
8. Matematika má vyhovovat (pozorované faktum – pl.)
9. Nové ubytovací zařízení vyhovuje (hygienický požadavek – pl.), ale
nevyhovuje (potřeba – pl.) studentů.
10. Student se dopustil (nepřesnost) (výpočet).
11. Žák se dopustil (omyl) (sčítání).
12. Fotbalisté se dopustili (chyba – pl.) a (přehmat – pl.)
..... (rozehrávka).
13. Řidič dbá (pravidlo – pl.) provozu (jízda).
14. Rozdíl spočívá (způsob) života tehdy a dnes.
15. Výhoda matematiky spočívá (jednoznačný výsledek – pl.).
16. Zákon poskytuje (nájemce) (ochrana).
17. Větve stromů poskytují (lesní živočich – pl.) (ochrana)
..... (slunce).
18. Airbag poskytuje (řidič) (ochrana)
(autohavárie).
19. Nemocnice poskytuje (špičková péče) (pacient – pl.)
s tuberkulózou (2 možnosti).
20. Záchraná služba poskytuje (rychlá pomoc) (zdravotní
problém – pl.) a (nehoda – pl.).
21. Úřad poskytuje (informace – pl.) (změna – pl.)
v zákonech.
22. Vojska procházela (Německo) (České země – pl.)
..... (Itálie).
23. Turisté procházejí (úzká ulička – pl.) městečka (moře).
24. Náboženství prochází (velká proměna – pl.).
25. Procházíme (pivovar, škola, pivnice) a (různé stavení –
pl.) až na náměstí.
26. Matematika definuje (jeden výrok) (druhý výrok).
27. Organizace definuje (její člen – pl.) (jedinec spojený –
pl.) povinnostmi.
28. Kulturní mecenáši chtějí spojovat (jejich jméno)
(významný kulturní počín – pl.).
29. (Které jméno – pl.) si spojujete (hudební
romantismus)? (2 možnosti)
30. Mohu počítat (vaše podpora) (prosazování) návrhu?
31. Podnik počítá (výrazný růst) výdajů na propagaci výrobků.
32. Naučil se zacházet (cizí člověk – pl.) jako (přítel – pl.).

II. Větné transformace: nahrazování vedlejších vět větnými členy (příčina, účel, čas)

CVIČENÍ

1. Vyjádřete příčinu. Nahrad'te větu větným členem.

Vzor: Fotbalista nemohl hrát, protože (jelikož, poněvadž) byl zraněný. Nebo: Fotbalista byl zraněný, proto nemohl hrát. → Fotbalista nemohl hrát **kvůli** zranění. (**kvůli +D**)

Karel hrál na housle, protože chtěl potěšit sám sebe. Karel chtěl potěšit sám sebe, proto hrál na housle. → Karel hrál na housle **pro** vlastní potěšení. (**pro +A**)

1. Hokejista nemohl nastoupit do zápasu proti Kanadě, protože si poranil hlavu.
2. Komise podala trestní oznámení na jistého zootechnika, protože ho podezírá z týrání zvířat.
3. Pan Novák si myslel, že ho policie zastavila, jelikož porušil dopravní předpisy.
4. Divadlo ruší dnešní představení, poněvadž představitel hlavní role onemocněl.
5. Firma loni prodala nepotřebné nemovitosti, protože snižuje náklady.
6. Kapela natáčí novou desku, proto zredukovala vánoční koncerty na jeden.
7. Na pódiu dělal nejrůznější opičky, jelikož publikum se chtělo pobavit.
8. Zlobila se na něho, protože jí byl nevěrný.

2. Vyjádřete příčinu. Nahrad'te větu větným členem.

Vzor: Protože byl rozčilený, třásl se mu ruce. → **Z** rozčilení se mu třásl ruce. (**z +G**)

1. Protože byl zdvořilý, začal se vyptávat na její zájmy.
2. Asta na nás začala skákat, protože měla radost.
3. Ondřej začal tancovat, protože byl opilý.
4. Lingvistiku jsem začala studovat, protože jsem z ní byla nadšená.
5. Šli jsme kolem a uslyšeli zvuky flamenga: byli jsme zvědaví, a proto jsme nahlédli dovnitř.

3. Tvořte věty s uvedenými výrazy.

1. z nervozity, 2. z překvapení, 3. z nadšení, 4. ze zklamání, 5. z nevyspání, 6. z přepracování

4. Vyjádřete účel větným členem.

Vzor: (cestovat + poznání) → Karel cestuje do Indie **za** poznáním východní kultury. (**za +I**)

a) jít / chodit, jet / jezdit, dojíždět, cestovat, putovat, hnát se, vydat se

b) práce, poznání, potrava, vítězství, zábava, dobrodružství, úspěch, nákupy

5. Vyjádřete účel. Na co to je?

Vzor: Lékař zjistil, že Karel potřebuje snížit krevní tlak, a dal mu na to léky. → Lékař mu dal léky **na** snížení krevního tlaku. (**na +A**)

1. Eva prý nemá zaplacený nájem a nutně potřebuje půjčit peníze.
2. Hledáme studentku, která nám bude hlídat děti.
3. Naše propagační materiály se neprodávají, ale rozdávají.
4. Chceme vybudovat nové prostory a zařídit je, ale chybí nám finanční prostředky.
5. Sháním nejvhodnější olej, na kterém můžu smažit i péct.

6. Proč se to děje? Za jakým účelem? Nahrad'te větu větným členem.

Vzor: Politik podniká cesty do zahraničí, aby získal peníze do stranické kasy → **za účelem** získání peněz do stranické kasy. (**za účelem + G**)

1. Dravec zabíjí svou oběť, aby si obstaral potravu.
2. Hráči v kasinu stále zvyšují své sázky, aby dosáhli vzrušení ze hry.
3. Menší města musí investovat do propagace svých kulturních památek, aby podpořila turistický ruch.
4. Aby zvýšil životní úroveň rodiny, rozhodl se Karel pro manuální práci.

7. Kdy se to stalo/děje? Nahrad'te větu větným členem.

Vzor: Když měl autonehodu, utrpěl velmi těžké zranění. → **Při** autonehodě utrpěl velmi těžké zranění. (**při +L**)

Běžkařská trasa je vyznačena tyčemi. Ty jsou důležité, hlavně když je mlha → Ty jsou důležité hlavně **za** mlhy. (**za +G**)

Nejvíce hudebních festivalů se koná v létě, když jsou prázdniny. → Nejvíce hudebních festivalů se koná v létě **o** prázdninách. (**o +L**)

1. Když se podívala z výšky dolů na střechy domů pod sebou, zatočila se jí hlava.
2. Jezdí na kole, i když prší.
3. Když vládl císař Karel IV., byla Praha po Římu a Cařihradu třetím největším městem světa.
4. Zatímco publikum tleská, herci se uklánějí a odcházejí.
5. Když má dovolenou, na emaily neodpovídá.
6. Zastihli jsme ho, když pracoval na novém návrhu projektu.
7. Když vládl komunistický režim, cestovat se moc nedalo.
8. Mladík přišel o peněženku, když cestoval autobusem s batohem na zádech.
9. Zatímco se kluci hlasitě smějí, vcházejí dovnitř.
10. Hádali jste se s partnerkou, když jste vybírali svému dítěti jméno?
11. Hrad Potštejn se dočkal rozsáhlých stavebních úprav, když vládl Jiří z Poděbrad.
12. Telefonické hovory si prosím vyřídíte, až bude přestávka.

8. Kdy se to stalo? Nahrad'te větu větným členem.

Vzor: Přiznal se, že když / poté, co se mu narodil syn, radostí se rozplakal. → Přiznal se, že se **po** narození syna radostí rozplakal. (**po +L**)

Měl velkou trému, hlavně (předtím) než představení začalo. → Měl velkou trému hlavně **před** představením. (**před +I**)

1. Herečka týden poté, co se jí narodila dvojčata, už točila film.
2. Horolezci nám poskytli rozhovor, ještě než odjeli do Nepálu.
3. Jakmile přijeli na místo, objevili kriminalisté v zaparkovaném voze tělo mrtvého muže.
4. Naposledy zaváhala, než vstoupila dovnitř.
5. Našeho reprezentanta si pozveme k mikrofonu, až zápas skončí.
6. Než šly spát, četla dětem pohádku.
7. Po maturitě, než nastoupí na univerzitu, chce pracovat v lese.
8. Řidič může požádat o vrácení svého řidičského průkazu, až uplyne polovina jeho trestu.

Část C. SLOVOSLED – AKTUÁLNÍ ČLENĚNÍ, POEZIE

I. Aktuální členění a slovosled monologu: Pohádka

– V aktuálním členění výpovědi stojí vždy na začátku výpovědi informace stará, známá, a na konci informace nová. V další výpovědi vycházíme z té, která byla nová, nyní je již známá, a přidáváme k ní novou informaci, která je opět na konci výpovědi.

– Při rozhodování, která informace je ve výpovědi nová, a proto má být na konci výpovědi, si představíme náš monolog, jako by to byl dialog, resp. řetězec odpovědí na otázky. Tyto otázky však zůstávají nevyslovené, my si je jen představujeme. Naše odpovědi jsou potom řazeny za sebou tak, že tvoří jeden souvislý text.

– Pomocné dialogické otázky tvoří kostru, osnovu našeho příběhu.

– Součástí textů bývají i frazémy a ustálené formule, které svůj slovosled nemění.

Příklady ustálených formulí:

Byl jednou jeden... – na začátku pohádky.

A jestli neumřeli, žijí dodnes. – na konci pohádky

Kde se vzal, tu se vzal = znenadála, zčistajasna, náhle

Běžel, co mu síly stačily = co nejrychleji

Příklad implicitního dialogu, který vedeme sami se sebou při vypravování pohádky o Červené Karkulce:

Kdo to byl? – Jedna holčička.

Co nosila? – Červený čepeček. →

→ Jak jí říkali? – Červená Karkulka.

Nový řetězec začínáme například adverbium *jednou*

Co měla její babička? – Svátek.

Co upekla maminka? – Bábovku.

Kam ji dala? – Do košíčku.

Co tam přidala? – Víno.

CVIČENÍ

1. Upravte slovosled podle uvedeného návodu a na základě vlastní znalosti příběhu.

Červená Karkulka

holčička / jednou / jedna / byla // červený / čepeček / ta / holčička / nosila / na / hlavě / pořad / a //

Červená / Karkulka / jí / proto / všichni / říkali // svátek / měla / její / babička / jednou//

voňavou / bábovku / upekla / maminka// do / košíčku / dala / ji // láhev / vína / k / ní / přidala // a / Karkulce / řekla //

– Karkulko, / babička / tvoje / dneska / svátek / má // košíček / ten / vezmi // a / jí / ho / dones//

košíček / Karkulka / vzala // a / šla // sotva / lesa / do / vešla // kde / vzal / vzal / tu / se / se // vlk před / stojí / Karkulkou //

– jdeš / kam / Karkulko? // se / ptá // – k / má / svátek / ona / dneska / babičce //

– a / bydlí / babička / kde / tvoje? // – v / támhle / za / lesem / kousek / chaloupce //

jak / slyšel / to / vlk // stačily / co / běžel / síly / mu // první/ aby / u / chaloupky / byl //

k / chaloupce / když / přiběhl // na / dveře / zaťukal //

babička / jakmile / dveře / otevřela // na / ni / skočil // a / ji / sežral //

na / hlavu / si / potom / její / čepec / nasadil // do / postele / lehl / si // na / Karkulku / čekal a //

za / chvilku / přišla / ta // na / kraj / postele / se / posadila // a / si / vlka / prohlížela //

– babičko / tak / oči / proč / velké / máte? // – viděla / abych / lépe / tě //

– proč / uši / velké / tak / máte / a? // – lépe / abych / tě / slyšela//

– proč / a / tak / velké / zuby / máte? // – sníst / abych / mohla / tě //

na / Karkulku / skočil // a / ji / sežral // lehl / si / potom / do / postele // a / a / chrápal / chrápal //

myslivec / kolem / chaloupky / zanedlouho / šel // myslel / si / a // babička / ta / chrápe / nějak / dnes //

dovnitř / vešel // a / s / velkým / břichem / vlka / uviděl / tam // nuž / vzal // a / mu / břicho / rozpáral //

z / něho / babička / i / Karkulka / vyskočily // a / myslivci / panu / děkovaly // že / zachránil / je //

se / všichni / radovali / potom // vlka / přemohli / že / zlého // neumřeli / a / dodnes / žijí / jestli //

II. Slovosled v poezii

V poezii rovněž platí pořadí příklonek, jinak se však řídíme rýmem a rytmem: rýmují se slova na konci veršů, rytmus bývá dán konkrétní stopou, tedy střídáním přízvučných a nepřízvučných slabik. V tomto limericku je na začátku každého verše **nepřízvučná** slabika, což je pro češtinu méně obvyklé: čeština klade přízvuk vždy na první slabiku ve slově, nebo na vokalickou předložku před slovem.

Co je to limerick?

- úvodní verš s místním údajem
- rým aabba (rýmují se 1.+2.+ 5. a 3.+4.)
- český verš je sylabotónický: založený na konkrétním počtu slabik a pravidelném střídání přízvučných (-) a nepřízvučných (x) slabik
rytmus : x – x x – x x – x (1.+ 2. + 5.) x – x x – (3.+4.)
- na začátku každého verše je tedy nejčastěji jednoslabičné slovo bez přízvuku

C V I Č E N Í

1. Upravte slovosled podle výše uvedených pravidel.

Emanuel Frynta: SAMÍ ZNÁMÍ

1. muže / jednoho / vzteklého / znám

v / kůže / Jičíně / z / vyletěl / ten

dnes / prý / ještě / a

jak / lítá / běs / tam

může / kůži / tu / hledá / a / jak

2. jenž / kupoval / muže / znám / židli

bydlí / tom / při / a / zapomněl / kde

židli / v / a / teď / spí

vaří / a / a / jí

mydlí / a koupá / holí / se / a

3. popadl / muže / jenž / znám / chomout

obout / nohu / na / chtěl / ho / si / a

dne / půl / dělal / to

odpoledne / a

klobouk / už / zmoudřel / si / obul / a

4. Hradce / člověka / jednoho / z / znám

Svratce / řece / na / ten / rybařil

vln / uprostřed / a

převrátil / člun / si

„c“ / nad / háček / uplaval / mu / a

5. Sobotky / člověka / ze / znám

jen / polobotky / nosí / ten

polokabát / má

polokravat / pět

pološlím / a / k / polospodky

6. Kladna / znám / osobu / z / zkušenou

říká / ta / krása / ladná / je / že

Alík / pes / je / že

vesnice / ves / a

chladna / a / v / že / zimě / bývají

7. muže / znám / nevěděl / přesně / jenž

si / koupí / zda / višně / třešně / či

krám / uviděl / a

tam / zaběhl / i

koupil / patentní / zouvák / si / a

8. Vlacha / Václava / kamnáře / znám

...

...

...

...

Část A. ŽIVOTOPIS, MOTIVAČNÍ DOPIS

Cvičení 1

1. studiu, 2. titul, 3. současnosti, 4. částečný, 5. náplní, 6. úvazek, 7. pracoviště, 8. jako, 9. se zabývám, 10. Pracuji/Pracuju, 11. bohaté, 12. mými, 13. rámci, 14. hovořím, 15. průkaz, 16. vlastnostem, 17. grant

Cvičení 2

- a) 1. gymnazijní/gymnaziální, 2. maturitní, 3. biologický, 4. chemický, 5. anglický, 6. český, 7. technický, 8. technologický, 9. materiální, 10. ročníkový, 11. doktorský, 12. magisterský, 13. přírodovědný, 14. inženýrský, 15. telefonní, 16. poloviční, 17. realitní, 18. základní, 19. administrativní, 20. umělecký, 21. jazykový, 22. řidičský, 23. kovový, 24. operační, 25. veletržní, 26. osobní, 27. motivační, 28. alternativní
- b) Vysoká škola chemicko-technologická, doktorské studium, telefonní operátorka, poloviční úvazek, realitní kancelář, administrativní chod, technická pracovnice, kovový předmět, umělecký předmět, jazyková škola, řidičský průkaz, osobní údaje, technické znalosti, operační systémy, motivační dopis, alternativní postup
- c) Modelová řešení: 1. gymnazijní budova – gymnazijní studium / gymnaziální vzdělávání, 2. maturitní vysvědčení, 3. biologický výzkum, 4. chemický průmysl, 5. anglický slovník, 6. český jazyk, 7. technický pokrok, 8. technologický postup, 9. materiální zabezpečení, 10. ročníková práce, 11. doktorský titul, 12. magisterské studium, 13. přírodovědné obory, 14. inženýrské sítě, 15. telefonní seznam, 16. poloviční dávka, 17. realitní makléř, 18. základní škola, 19. administrativní činnost, 20. umělecká škola, 21. jazykový expert, 22. řidičské oprávnění, 23. kovová trubice, 24. operační sál, 25. veletržní hala, 26. osobní přístup, 27. motivační balíček, 28. alternativní metoda

Cvičení 3

1. postup, 2. restaurování, restaurátor/ka, 3. vzdělání, 4. zaměstnání, 5. chod, 6. počítač, 7. výzkum, 8. pracovnice, pracoviště, 9. vyřizování, 10. úvazek, 11. cestování, 12. plnění

Cvičení 4

- a) 1. z biologie, 2. matematiky, 3. hudební výchovy, 4. českého jazyka
- b) 1. humanitní gymnázium, 2. střední odbornou školu, 3. učební obor mechanik, 4. obchodní akademii, 5. Vysokou školu ekonomickou, 6. Karlovu Univerzitu
- c) 1. učiliště, 2. strojní fakultu, 3. seminář českých reálií, 4. hudební vědu
- d) 1. v doktorském studiu, 2. soukromém vzdělávání, 3. administrativní činnosti, 4. práci na poloviční úvazek
- e) 1. v angličtině, 2. této technologii, 3. restaurování kovů, 4. technických oborech, 5. ve výslovnosti
- f) 1. s administrativou, 2. s operačními systémy, 3. komunikací se zákazníky, 4. touhle pracovní pozicí, 5. touto prací
- g) 1. na filozofické fakultě, 2. na plný úvazek, 3. na směny, 4. v třísměnném provozu, 5. na počítači, 6. na gymnáziu, 7. na/v jazykové škole, 8. na/v základní škole, 9. v mezinárodní firmě, 10. na diplomové práci
- h) 1. v roce 1999/roku 1999, 2. na Policejní akademii, 3. na Univerzitě Palackého, 4. z českého jazyka a literatury
- i) 1. nakažlivým optimismem, 2. zvonivým smíchem, 3. proaktivním přístupem, 4. organizačními schopnostmi
- j) 1. agentem a patientem, 2. živými organismy, 3. pasivem a aktivem, 4. bohemismy
- k) 1. novým věcem, 2. humanistickým ideám/idejím, 3. propriím, 4. toponymům
- l) 1. o gró věci, 2. globalizaci, 3. novodobý extrémismus, 4. finanční strategie

Cvičení 5

gymnázium, maturovat, chemie, biologie, studium, chemicko-technologický, titul, inženýr, technologie, doktorský, telefonní, operátorka, firma, komunikace, reklamace, asistentka, realitní,

kancelář, administrativní, technický, restaurování, moderní, technologie, trend, komunikovat, maturita, certifikát, semestr, pasivně, html, aktivní, tým, specializace, pozice, operační systémy, programy, textový editor, internet, e-mail, typ, auto, kurz, inzerát, portál, grant, alternativní, strukturovaný, motivační

Cvičení 6

- a) 1. humanitní předměty, 2. humanitární, 3. optimální, 4. reálný/realistický, 5. akční, 6. materiální, 7. efektivní, 8. systémová, 9. restaurátorská, 10. zdravý
- b) *Toto jsou modelová řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem:* 1. humanistický filosof, 2. humánní zacházení, 3. optimistické chování, 4. realitní kancelář, 5. aktivní styl života, 6. materialistický pohled na život, 7. efektní show, 8. systematická příprava ke zkoušce, 9. restaurační zařízení, 10. zdravotní pojišťovna

Část B. ADMINISTRATIVNÍ STYL – ŽIVOTOPIS, MOTIVAČNÍ DOPIS

Více o administrativním stylu

I. Charakteristika administrativního stylu

Administrativní styl má funkci řídicí, organizační a informační. Zaměřuje se na sdělení faktů. Autor ustupuje do pozadí, stejně jako osobní vztah k příjemci – adresát bývá označen jako podnik, ústav, úřad apod. Znaky: spisovný jazyk, ustálené formule (klišé), citově neutrální jazykové prostředky a termíny.

Mezi **slohové útvary** tohoto stylu patří např.: protokoly a zápisy, žádosti, životopisy, posudky, podnikové dopisy, oběžníky, objednávky, hlášení, výkazy, zprávy a oznámení, inzeráty a formuláře. Předtištěné formuláře urychlují a usnadňují sdělení údajů – vyplňují se zpravidla heslovitě, bez slovesných přísudků.

Životopis seznamuje adresáta se základními informacemi o životě pisatele. Jedná se o text s přesnou a pevně danou stavbou, přílišnou kreativitu nepovoluje. Je stručný, přehledný, rozdělený na části podle témat a pravdivý.

Většinou je určen pro budoucího zaměstnavatele, nebo prestižní školu, na které chce pisatel studovat. Píše jej, pokud žádá o grant, stipendium a podobně. Proto o sobě uvádí informace, kterými může upoutat a jimiž se odlišuje od druhých. Zdůrazňuje své přednosti. Co se týče osobních informací (kontaktů, rodinného stavu a zdraví), jejich uvedení závisí na zvážení pisatele CV, typu zaměstnání či požadavcích budoucího zaměstnavatele.

Na uspořádání životopisu, jeho jasnosti a přehlednosti, ale i pravopisné bezchybnosti významně závisí žadatelova úspěšnost při získávání zaměstnání, stipendia apod.

Motivační dopis je stručný formální dopis, který se běžně přikládá k životopisu a jímž se pisatel uchází o vybranou pracovní pozici, nebo studijní stáž v zahraničí apod. Sděluje v něm svou **motivaci** pro dané místo a uvádí, proč právě on je tím nejvhodnějším kandidátem. Má vzbudit zájem adresáta, aby ho pozval na pracovní pohovor, nebo mu udělil stipendium... Lze v něm uvést informace, které se v životopisu neobjevily, a naopak by se v něm neměly zbytečně údaje z životopisu opakovat. Autor dopisu by měl prokázat sebevědomí, avšak nepoužívat příliš důvěrný, podlézavý, nebo arogantní tón.

II. Struktura a soubor jazykových prostředků

Životopis

Volný životopis je psaný ve větách v podobě souvislého textu (asi 1 strana formátu A4 nebo A5). Při jeho psaní používáme 1. osobu singuláru a gramatický čas minulý, nebo přítomný. Svou adresu uvádíme nejlépe vlevo nahoře nad textem. Místo a datum zhotovení životopisu uvádíme vlevo dole. Úplně vpravo dole, pod celým textem, se podepíšeme. Typické formulace pro časové údaje jsou: *v roce 2010, od roku 2010 do roku 2011, mezi lety 2011–2012, roku 2013,...*

Strukturovaný životopis má stejné znaky jako životopis volný, pouze je psaný heslovitě a v podobě formuláře (1 – 2 strany formátu A4).

Informace v životopisu řadíme **tematicky** (narození, vzdělání/studium, zaměstnání, pracovní zkušenosti, záliby, reference) a **chronologicky**. U vzdělání a zaměstnání volíme spíše **retrospektivní řazení**, od neaktuálnějších událostí po nejstarší (tedy např. nejprve absolvování vysoké školy, poté studium na střední a základní škole). Vždy uvádíme informace hlavní (v rámci výstavby celého textu i jednotlivých odstavců), teprve poté informace doplňující.

III. Užitečné odkazy

Na internetu existují vzorové formuláře a strukturované nebo klasické životopisy, kterými se můžete inspirovat.

<http://www.zivotopisy.cz>

<http://www.profesia.cz>

<http://www.jobdnes.cz>

Tab. 1.2: Více o administrativním stylu

Cvičení 1

a) Horizontální členění strukturovaného životopisu

- *Osobní údaje (jméno, příjmení, titul)*
 - Datum narození
 - Místo narození
 - Pohlaví (*muž x žena*)
 - Rodinný stav (*svobodný x ženatý; svobodná x vdaná*)
 - Národnost (*např. česká*)
 - Státní příslušnost (*např. Česká republika*)
 - Adresa
 - E-mail
 - Kontaktní telefon
- *Vzdělání / Studium*
 - *základní – ZŠ, středoškolské – SŠ, vysokoškolské – VŠ*
 - tituly: *bakalář – Bc., magistr – Mgr., inženýr – Ing., doktor – PhD.*
- *Pracovní zkušenosti / Zaměstnání (a stáže)*
 - krátkodobé pracovní zkušenosti: *brigáda, stáž*
- *Odborné znalosti a dovednosti*
 - znalosti počítačových programů, jazykové znalosti, certifikáty, řidičský průkaz,...
- *Zájmy / Záliby*
- *Další zajímavosti / Jiné*
 - např. získ významných ocenění, účast v soutěžích apod.
- *Zdravotní stav*
 - stručná informace o Vašem zdraví: např. *dobrý*
 - příp. důležitý pracovní handicap: např. *hluchý*

b) Horizontální členění volného životopisu

- *Záhlaví volného životopisu: nadpis Životopis a jméno pisatele*
- *Úvod volného životopisu: Narodil/a jsem se... a žiji v...*
 - *Narodil/a jsem se 28. 4. 1994 v Praze, kde stále žiji.*
 - *Narodil/a jsem se 30. 1. 1992 v Olomouci a v současnosti žiji v Brně.*
- *Stav: členění do odstavců podle jednotlivých témat, časově chronologicky i retrospektivně (u zaměstnání, vzdělání, vysokoškolských titulů)*
- *Závěr: místo, datum a vlastnoruční podpis*
 - *V Praze 1. 5. 2016 / V Olomouci dne 8. 4. 2016, Jan Dobrovský*
 - typická formulace: předložka *v* + název města v lokálu (*V Praze / V Brně / V Ostravě...*)

Cvičení 2

a) Horizontální členění motivačního dopisu

- *Adresa pisatele – odesílatele: vlevo nahoře*
- *Adresa příjemce – adresáta: vlevo nahoře pod adresou pisatele*

- *Místo a datum:* vpravo nahoře pod adresami
→ *V Praze dne 8. 10. 2015 / V Brně 15. 8. 2014*
- *Věc/Předmět*
→ *Odpověď na inzerát – pracovní pozice / stáž v zahraničí* (uvádíme pozici, o kterou se ucházíme, nebo typ stáže – zvýrazníme kurzívou, tučným písmem, nebo podtržením)
→ slova *věc/předmět* se většinou neuvádějí
- *Oslovení*
→ *Vážená paní Novotná, / Vážený pane Koudelko*, (jméno píšeme ve vokativu a pokračujeme čárkou)
→ *Vážená paní, vážený pane // Vážení*, (pokud neznáme jméno kontaktní osoby)
- *Úvod:* uvedení důvodu, proč píše, a pracovní pozice / typu stáže (apod.), která vás zaujala
- *Stat':* uveďte své přednosti a znalosti z oboru, pracovní či studijní úspěchy, svůj profesní záměr v novém zaměstnání, nebo studijní záměr během zahraniční stáže, váš přínos pro potenciálního zaměstnavatele, či přínos stáže pro váš další profesní růst. Hledáte-li práci, požádejte v dopise o pracovní pohovor a uveďte na sebe kontakt (e-mail, telefon).
- *Závěr:* formální rozloučení a poděkování za pozornost
→ *Děkuji za Váš čas a jsem s pozdravem.*
→ *Děkuji Vám za pozornost a těším se na naši spolupráci.*
→ *Děkuji Vám za laskavou odpověď. S přátelským pozdravem...*
→ *Děkuji Vám za Vaši odpověď. S pozdravem...*
→ *Děkuji Vám za vyrozumění. Srdečně...*
→ *Na shledanou se těší...*
- *Podpis:* vpravo dole pod textem, pokud posíláte dopis poštou. Pokud e-mailem, pak napíšete pouze své jméno.
- (*Přílohy*): Mohou být eventuálně uvedeny v seznamu vlevo dole pod textem, slovo „přílohy“ podtrhneme.

b) Jazykové prostředky.

1. S, 2. R, 3. Ú, 4. R, 5. S, 6. Z, 7. Z, 8. Ú, 9. S, 10. Z, 11. Ú, 12. R, 13. Z, 14. S, 15. S, 16. Z, 17. Ú, 18. S, 19. Ú, 20. Z

Cvičení 3

a) Blanka Matragi

2. Akademická malířka Blanka Matragi (nar. 1953 ve Světlé nad Sázavou) je módní návrhářka.
4. Vystudovala střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou a Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze, obor oděvní výtvarnictví, a získala titul akademická malířka.
6. Roku 1978 vyhrála návrh kolekce pro Letní olympijské hry v Moskvě.
8. Vdala se za Dr. ing. Makrama Matragiho, se kterým se odstěhovala do Libanonu.
10. V roce 1982 v Bejrútu otevřela salón „Blanka Haute Couture“.
13. V roce 2002 obdržela v Praze cenu Salvadora Dalího a roku 2003 získala titul *Významná česká žena ve světě*.

Jiří Kylián

7. Jiří Kylián narozený roku 1947 je český taneční choreograf.
1. Kylián studoval v Praze a ve věku 20 let získal stipendium na Královské baletní škole v Londýně.
3. V roce 1968 nastoupil do souboru Stuttgart Ballet a pracoval pod Johnem Crankem.
9. Tehdy začal pracovat jako choreograf.
11. V roce 1976 se stal Kylián uměleckým ředitelem nizozemského divadla Nederlands Dans.
14. V roce 1992 založil vlastní komorní společnost s více než 40 tanečníky.
5. Mezi jeho nejznámější díla patří *Symfonie žalmů* (1978).
12. Jeho styl je velmi energický a moderní.

Část C. PRACOVNÍ POHOVOR

Cvičení 3

Toto je modelové řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

Otázky A – Personalista:

1. vzdělání:
 - *Jakého vzdělání jste dosáhl?*
 - *Zúčastnil jste se v průběhu studia nějakých stáží?*
2. jazykové znalosti:
 - *Kolik cizích jazyků ovládáte?*
3. pracovní zkušenosti:
 - *Kolik let praxe v oboru máte?*
 - *Jaké jsou vaše největší pracovní úspěchy?*
4. další znalosti a dovednosti:
 - *Jaké počítačové programy ovládáte?*
 - *Máte řidičský průkaz?*
5. zájmy, charakterové vlastnosti:
 - *Jak trávíte svůj volný čas?*
 - *Jaké jsou vaše silné a slabé stránky?*
6. důvod změny zaměstnání:
 - *Byl jste z předchozího zaměstnání propuštěn, nebo jste odešel sám?*
 - *Proč jste se rozhodl změnit zaměstnání?*
7. znalosti o firmě / společnosti:
 - *Co víte o naší společnosti?*
 - *Proč máte zájem právě o tuto pracovní pozici?*
 - *Čím můžete přispět naší firmě?*
8. kariérní plány:
 - *Kde se vidíte za 3 až 5 let?*
 - *Nevadí vám cestování?*
 - *Jakou máte představu o platu?*
9. představa o platu:
 - *Jaký plat si představujete?*
10. termín nástupu:
 - *Kdy budete moct nastoupit do zaměstnání?*

Otázky B – Uchazeč:

1. pracovní doba:
 - *Jaká bude moje pracovní doba?*
 - *Jak bude vypadat můj běžný pracovní týden?*
2. dovolená:
 - *Na kolik týdnů dovolené budu mít nárok?*
3. zaměstnanecké výhody:
 - *Jaké zaměstnanecké výhody nabízíte?*
4. služební cesty:
 - *Budu muset jezdit na služební cesty?*
5. plat:
 - *Jaký bude můj nástupní plat?*
6. kariérní růst:
 - *Budu mít možnost povýšit?*
7. výběrové řízení?:
 - *Kdy se dozvím výsledek výběrového řízení?*
8. termín nástupu:
 - *Kdy budu moct nastoupit do zaměstnání?*

Část A. ÚŘEDNÍ DOPISY – POZVÁNKA, OMLUVA, ŽÁDOST, STÍŽNOST

Cvičení 1

Toto je modelové řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

V Praze 14. 9. 2015

Vážené dámy, vážení pánové, milí přátelé,

dovolte nám, abychom Vás u příležitosti úspěšného zakončení našeho studia srdečně pozvali na slavnostní promoci, která se bude konat 23. 9. ve 12:30 v Betlémské kapli. Těšíme se na Vaši účast. Dále Vás zveme na večerní pohoštění, které proběhne týž den v restauraci U Staré paní. Těšíme se na setkání s Vámi a prosíme o potvrzení Vaší účasti. Děkujeme.

S pozdravem

Jana a Petr

Cvičení 2

1. jestliže, pokud, 2. stále, 3. například, 4. vždy, 5. více, 6. méně, 7. v posledních několika letech, 8. dnes, 9. mnoho, 10. velmi/příliš obtížný, 11. toto, 12. diplomová práce, 13. požádat, 14. ukazují, 15. mohou, 16. studuji

Cvičení 3

1. jménem, 2. srdečně, 3. slavnostní, 4. se bude konat / koná, 5. příležitosti, 6. účast, 7. za, 8. Vážená, 9. bohužel, 10. dobře, 11. Mám, 12. potvrzení, 13. pochopení, 14. pozdravem, 15. Vážení, 16. provedené, 17. faktuře, 18. o, 19. prohlídku, 20. dohodneme

Cvičení 4

k/u příležitosti + GEN, pod záštitou + GEN, spolu s + INSTR, z důvodu + GEN, v rámci + GEN, v souvislosti s + INSTR, v souladu s + INSTR, v návaznosti na + AK

Cvičení 5

Toto jsou modelová řešení, další případy zkonzultujte s učitelem.

pořádaný – pořádat; shromáždění pořádané u příležitosti; koncert pořádaný pod záštitou

vystavený – vystavit; autory vystavených exponátů; tvůrci vystavených děl

opravený – opravit; opravený přehled; opravený test

provedený – provést; provedené práce; provedená kontrola

pokrytý – pokrýt; pokrytá dlažba; hlava pokrytá čepicí

chystaný – chystat; chystaná učebnice; chystaná oslava

zajištěný – zajistit; zajištěný řemeslník; zajištěné občerstvení

projevený – projevit; projevená důvěra; projevená láska

Cvičení 6

1. elektronickou přihlášku, 2. abstrakt, 3. na viděnou / slyšenou / shledanou / setkání, 4. je, na slavnostní shromáždění, 5. panelová diskuze, 6. tě, o trpělivost, 7. vernisáž, vybranými slovy, 8. na violoncello, 9. ho, ze semináře, 10. vám, za nepřesnost, 11. informace, nám, 12. vás, o konferenční příspěvek, 13. moje účast, 14. odstranění vad, v nejbližším termínu, 15. vaši práci, 16. tu diskuzi, zajímavou, 17. brožury, vám, v anglickém a českém znění, 18. předchozí e-mail

Cvičení 7

a) 1. b, c, d, e; 2. a, b, c, i; 3. e, i; 4. f; 5. e, g, i; 6. g, h; 7. b, c, d, e; 8. b, d, e, i

b) 1. b, c, f; 2. c, g; 3. g; 4. d, f; 5. b, f, g, h; 6. a, b, c, f, g, h; 7. a; 8. a, e, g

Část B. ADMINISTRATIVNÍ STYL – ÚŘEDNÍ DOPISY

Cvičení 2

b) žádost např. o individuální studium, změnu termínu zkoušky, změnu tématu seminární práce

Cvičení 3

a)

1. milý, hodný, veselý, pohodový
2. spolehlivý, vášnivý, zodpovědného, zajištěný, pohledný
3. hezký, příjemný, (štíhlejší), pohodový, šťastný
4. atraktivní, chytrý, soběstačný, vynikající, upřímný, spolehlivý
5. pohledný, vzdělaný, charismatický, čestný, (vysoký)

b)

1. nepříjemný/zlý/nesympatický/nemilý; zlý; smutný; neklidný/nervózní/vynervovaný
2. nespolehlivý; chladný; nezodpovědný; nezajištěný; ošklivý/nepěkný/nehezký
3. ošklivý; nepříjemný; (tlustší; tělnatější, obéznější, plnoštíhlý); neklidný/nervózní/vynervovaný; nešťastný/smutný
4. nehezký/ nepěkný/ošklivý/odpudivý/nepřitažlivý; hloupý; nesoběstačný; průměrný/normální/obyčejný; neupřímný; nespolehlivý
5. nehezký/ nepěkný/ošklivý/odpudivý/nepřitažlivý; nevzdělaný; obyčejný/normální/nezajímavý; nečestný, (malý)

Část C. TELEFONNÍ KONVERZACE

Cvičení 1

Formální (F) a neformální (N) jazykové prostředky telefonní konverzace

1. představení volaného (při zvednutí telefonu)
 - *Pavel Kozák. Prosím.*
 - *Institut dalšího vzdělávání, u telefonu Krátká.*
 - *Ano.*
2. představení volajícího
 - *Tady / U telefonu Petr Horák.*
3. kontrolní otázka volajícího
 - *Dovolal jsem se do ordinace paní doktorky Majerové?*
 - *To je firma Benu?*
4. kontrolní otázka volaného
 - *Promiňte, kdo volá, prosím? (F)*
5. žádáme nějakou osobu k telefonu
 - *Mohl/a bych mluvit s ...?*
 - *Mohl/a byste mě přepojit na linku ... ? (F)*
 - *Prosil/a bych pana Slívu / linku ... (F)*
 - *Můžeš mi dát maminku?(N)*
6. žádáme volajícího, aby počkal
 - *Moment, nezavěšujte, přepojím vás. (F)*
 - *Hned ti ho předám. (N)*
 - *Počkej, zavolám ji. (N)*
7. špatně rozumíme:
 - *Haló, slyšíte mě? (F)*
 - *Haló, jsi tam? (N)*
 - *Ano, slyším vás.*
 - *Ano, poslouchám.*

8. volaný člověk není přítomen
- *Bohužel tady není, můžu mu něco vyřídit?*
 - *Teď tady není, zavolej/te prosím později.*
 - *Prosím, vyříd/te jí, že ...*
 - *Mohla bych mu nechat vzkaz?*
9. ukončení telefonátu
- *Děkujeme vám za zavolání. (F)*
 - *Dík, že ses ozvala. (N)*
 - *Už musím končit. (N)*

Tab. 2.2: Telefonní konverzace

Cvičení 2

Formální (F) a neformální (N) jazykové prostředky pro vyjádření pozvání, žádosti a stížnosti

a) Pozvání

1. zveme

- *Dovolte, abych vás pozval na slavnostní večeři. (F)*
- *Nechceš jít do kina? Nešel bys do kina? Nemáš chuť/zájem jet na tu konferenci? (N)*
- *Hodilo by se vám to příští středu? (F)*
- *Co ty na to? (N)*

2. přijímáme pozvání

- *Děkuju, rád/a. Rád/a přijdu.*
- *Přijímám Vaše pozvání / Vaši nabídku. (F)*
- *To je od vás moc milé. (F)*

3. odmítáme pozvání

- *Bohužel musím Vaše pozvání odmítnout. (F)*
- *Je mi líto, ale nemůžu.*
- *Ještě nevím, jestli to půjde.*
- *Ráda bych, ale ...*

b) Žádost

1. žádáme

- *Nebylo by možné ...? Mohl bys(te) ...?*
- *Buďte tak hodná/laskavá a vyřídte to panu Noskovi. (F)*
- *Byla byste tak hodná/laskavá a vyřídila to paní Svobodové? (F)*

2. reagujeme na žádost

- *Samozřejmě. Rád/a. / S radostí.*
- *Pokud to půjde, tak to rád zařídím.*
- *Rád bych, ale nevím, jestli se mi to podaří zjistit.*
- *Omlouvám se, ale bohužel to není možné. Bohužel to nejde.*

c) Stížnost

- *Musím si stěžovat na ...*
- *Chtěl bych podat stížnost na ...*
- *Bohužel musím reklamovat ...*

d) Omluva

- *Chtěl bych se omluvit, že ...*
- *Mrzí mě to, ale ... Je mi líto, ale ...*

Tab. 2.3: Vyjádření pozvání, žádosti a stížnosti

Cvičení 3

- a) 1. chuť, 2. hodí se / hodilo by se, 3. přijímám, 4. odmítnout
 b) 1. laskavá, 2. půjde, 3. možné
 c) 1. podat, 2. reklamovat, 3. si stěžovat
 d) 1. mrzí, 2. omluvit, 3. líto

Část A. PRÁVNICKÝ TEXT – BYDLENÍ

Cvičení 2

a) 1. dohodu ohledně výměny bytu, 2. uplatnit výpovědní důvod (dle ustanovení § 712 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku), 3. nabízený byt není rovnocenný bytu v současnosti obývanému, konkrétně je pravděpodobně menší (odhad podle z počtu místností v bytě), nalézá se v okrajové části města (nikoli v centru), byt je se zhoršenou dopravní obslužností a občanskou vybaveností než byt v současnosti obývaný, 4. odstranění závad bránících řádnému užívání bytu, 5. vyřešení nastalé situace dohodou, pokud nedojde ke zhoršení jejích práv plynoucích z uzavřené nájemní smlouvy

Cvičení 4

Toto je modelové řešení, další případy zkonzultujte s učitelem.

... dovoluji si obrátit se na Vás v návaznosti na Váš přípis ze dne Sdělují Vám tímto, že , ...v případě, že bychom nájem předmětného bytu ... neukončili dohodou, uplatnil výpovědní důvod dle ustanovení § 712 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Podle tohoto zákonného ustanovení ... mám ... právo na ... , ... z hlediska rozlohy..., ... dovozují pouze z počtu místností v bytě, ... výzvy k odstranění závad bránících ... Argumentace stavem bytu, který je způsobem porušením právní povinnosti z Vaší strany, odporuje dobrým mravům a považuji ji proto za naprosto irelevantní. ... ke zhoršení mých práv plynoucích z uzavřené nájemní smlouvy. ... jsem ochotna za určitých podmínek ustoupit ze svých zákonných práv, ukončit nájem dohodou ... S odkazem na Váš přípis ze dne 20. 4. 2014 jsem v takovém případě připravena jednat o odpovídající finanční kompenzaci za ukončení nájemní smlouvy.

Cvičení 5

a) 1. paragraf, 2. odstavec, 3. číslo, 4. Sbíрка, 5. a podobně
b) ...dle ustanovení paragrafu 712 (sedm set dvanáct) odstavce 2 (dva) zákona číslo 40/1964 (čtyřicet lomeno tisíc devět set šedesát čtyři) Sbířky, občanského zákoníku.

Cvičení 6

a) 1. ustanovení, 2. důvodu, 3. hlediska, 4. případě, 5. výzvy, 6. strany, 7. přípis, 8. dispozici, 9. vybaveností
b) 1. Sdělují, 2. dovozují, 3. ukončili, 4. vyžaduje, 5. užívat, 6. se považuje / je považován / považují, 7. se nalézá, 8. Uvádíte, 9. nedojde, 10. obývám, 11. ustoupit
c) 1. odpovídající, 2. poskytnutých, předmětného, 3. rovnocenný, 4. nabízeného, 5. zhoršenou, 6. podlahovou, 7. bránících, 8. právní, 9. irelevantní, 10. určitých, 11. zákonných, 12. odpovídající

Cvičení 7

a) 1. z, 2. Podle, 3. Za, 4. z, 5. z, 6. s, 7. k, 8. k, 9. za, z, 10. za, 11. S, o, za
b) *Toto jsou modelová řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.*
1. že, 2. jejichž, 3. který / jenž, 4. protože / neboť, 5. proto, že, což, 6. proto / tedy / tudíž, 7. avšak / ovšem / ale, 8. pokud / jestliže, 9. Jestliže / Pokud

Cvičení 8

1. výpověď / vypovězení, 2. provádění, 3. odstranění, 4. užívání, 5. devastace / devastování, 6. zatékání / zátoka, 7. porušení / porucha, 8. vyřešení, 9. zhoršení, 10. uzavření / uzávěr, 11. odkázání / odkaz

Část B. DIALOGICKÝ MLUVENÝ TEXT

Cvičení 1

a) **charakteristické rysy mluveného projevu:**

hovorové a nespisovné jazykové prostředky

1. fonetické:

- protetické v-: *vona, voni, vostatní, vo co de, vodpoledne, vtevřenej*
- zjednodušování výslovnosti: *pude, dou, ňákej*
- krácení vokálů: *nevim*

2. morfologické:
 - 1. os. pl.: *můžem*
 - 3. os. pl.: *musej zaplatit, maj, koupěj*
 - pasivum (dlouhý tvar přičestí): *my sme byli pozvaný*
 - instr. pl.: *s všema ostatníma*
 - tvary adjektiv: *lístky sou zamluvený, žiadnej problém, takovej bar, takový bistro*
3. lexikální: *jo, teda, akorát, kafe*

b) jazykové prostředky:

1. k zahájení promluvy: *jo, a...; no; tak; no tak*
2. ke kontaktu s komunikačním partnerem: *mh mh; jo (jo); no právě; no ne; aha (= poslouchám); jo? Víš?* (apel na posluchačovu pozornost)
3. k uvedení nového tématu: *jo, a ...* (program na zítra); *no a ...* (návrat k tématu: sraz s Juanitou)
4. k vyjádření neurčitosti, vágnosti: *ňákej; takovej; jak(o)*
5. k zaplnění pauz (výplňková slova): *no; jako*

Část C. FORMÁLNÍ A NEFORMÁLNÍ ŘEČOVÉ CHOVÁNÍ

Cvičení 1

Formální řečové chování – jazykové prostředky
1. vyjádření pozornosti <ul style="list-style-type: none"> • <i>ano; rozumím</i>
2. zahájení projevu, upoutání pozornosti <ul style="list-style-type: none"> • <i>Pardon</i> • <i>Dovoľte, abych ...</i> • <i>Promiňte, že vás vyrušuji, ale rád bych ...</i>
3. přerušení partnera <ul style="list-style-type: none"> • <i>Promiňte, ale ...</i> • <i>Pardon, rád bych k tomu řekl / dodal, že ...</i>
4. změna tématu <ul style="list-style-type: none"> • A co se týče toho projektu, ... • Co kdybychom přešli k dalšímu / jinému tématu? • <i>Chtěl bych se ještě zeptat na jednu věc.</i>
5. žádost o možnost pokračovat <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ještě moment, prosím.</i> • <i>Ještě bych chtěl něco dodat.</i> • <i>Promiňte, ráda bych ještě dokončila svou myšlenku.</i>
6. závěr <ul style="list-style-type: none"> • <i>Dobře, jsme domluveni.</i>

Tab. 3.3: Formální řečové chování – jazykové prostředky

Cvičení 2

b) B: Telefonuje vám kamarád/ka, se kterým/se kterou si chcete pronajmout byt. Chce se s vámi domluvit na společné prohlídce bytu. Vy ale chcete mluvit o něčem jiném: dopoledne jste úspěšně složil/a magisterské státnice a potřebujete okamžitě sdělit všechny podrobnosti.

Část A. PRÁVNICKÝ TEXT – UKONČENÍ SMLOUVY

Cvičení 3

- a) 1d, 2g, 3f, 4b, 5c, 6a
b) 1d, 2a, 3e, 4f, 5b, 6g, 7c

Cvičení 4

- a) 1. zajištění, 2. věci, 3. ukončení, 4. přípis, 5. úhradu, 6. dohodou
b) 1. oprostím, 2. Setrvám, 3. považovat/brát, 4. považovat/brát, 5. běžet, 6. setkala, 7. překračuje
c) 1. překračující, 2. výpovědní, 3. předmětné, 4. splatná, 5. účinné, 6. vystavenou

Cvičení 7

1. ve, o, k, 2. od, v, 3. ze, ke, 4. k / pro, od, 5. za, ke, 6. Dle/Podle, se, 7. po, 8. V, v

Cvičení 8.

a) ...která byla mezi sdružením ISKUNA a mou Klientkou uzavřena dne 13. 6. 2010; Stejně tak nebyly z Vaší strany dány důvody k odstoupení od smlouvy.; ...po měsíci, v němž byla některému z účastníků výpověď doručena.; Předmětné ukončení Smlouvy bylo mé Klientce odesláno dne 2. 7. 2013 a doručeno v průběhu července 2013, tedy mohla výpovědní lhůta počít běžet nejprve 1. 8. 2013, a tak by byl smluvní vztah ukončen až k 31. 10. 2013.; ...úhradu faktury za červen 10/2013, která byla vystavena na částku 30.000,- Kč; V případě, že tato částka bude z Vaší strany v určené lhůtě uhrazena, je klientka ochotna ukončit smluvní vztah předčasně dohodou.; V opačném případě bude uplatňovat své další nároky ze stále účinné Smlouvy, které Vámi nebyly splněny.

b) být uzavřen, nebýt dán, být doručen, být odeslán, být doručen, být ukončen, být vystaven, být uhrazen, být splněn

Cvičení 9

1. Bude zajištěno ukončení smlouvy a (bude) zrušen smluvní vztah. 2. Smluvní vztah bude (mou Klientkou) za určitých podmínek ukončen dohodou. 3. Pokud tato částka (Vámi) bude uhrazena v určené lhůtě, nebudou (mou Klientkou) uplatňovány další nároky mé Klientky ze stále účinné Smlouvy. 4. Pokud faktura nebude k danému datu zaplacená, nebude vyhověno Vašemu ukončení Smlouvy. 5. Pokud faktura nebude uhrazena ke stanovenému datu, nebude jednáno o ukončení Smlouvy. 6. Pokud budou opět překročeny hranice slušnosti, bude Vaše chování považováno za urážku na cti. 7. K ukončení Smlouvy je (mou Klientkou) očekávána úhrada faktury. 8. Faktura bude (mou Klientkou) vystavena na částku 30 000,- Kč.

Část B. MONOLOGICKÝ MLUVENÝ TEXT

Cvičení 1

Toto je modelové řešení, další případy zkonzultujte s učitelem.

a) ~~no..nevím, to pracovní prostředí, no určitě třeba, takže, cCo se týče pracovního prostředí, máme malou pra., máme malou kancelář, kde sedí čtyři lidé., takže třeba například ten stůl můj pracovní stůl je otočenýej zády k oknu., to je třeba jedna věc. druhá věc., já Za druhé/Dále/Také si představuju, pracovní prostředí, aby se mi, a že by se mi pracovní prostředí mělo líbitlo už jenom vod pohledu, když vlezu vejdu do místnosti. tTo znamená, aby tam byly třeba kytky květiny, pěkný nábytek pěkněj, aby to pracoviště prostě vytvářelo takovej pocit pohody.; Ten nejenom tedy, nemusí býejt jen/pouze doma, ale prostě i na tom pracovišti, aby si jako člověk měl chuť pracovat a ,chuť dělat, aby se prostě lidé se na sebe usmívali. a vopravdu měli chuť do tý práce, a ne teda aby si Zkrátka, aby člověk nemusel sedět zády k voknu a musel si svítit si lampičkou. a.; no... prostě, určitě, a tTo(to) vytváří i jiné vztahy mezi tymba pracovníkyama jiný, protože není každýej není uzavřen(ý)ej do sebe a nedělá si to takzvaně na svém písečku.~~

b) 1. Která slova a formulace jste vynechali?

- ukazovací zájmena – *ten můj stůl, i na tom pracovišti, vztahy mezi tymba spolupracovníkama*
- výplňková slova: *no, nevím, prostě, určitě, třeba, jako*
- slova a formulace, které se opakují: *chuť pracovat, chuť dělat, mít chuť do té práce*

2. Která slova jste přidali?

- spojovací výrazy: *a, protože*
- zájmena – anafory: *ten* (= pocit pohody) *nemusí být jen doma, to(to)* (= příjemné pracovní prostředí) *vytváří jiné vztahy*

3. Která slova jste nahradili formálnějšími ekvivalenty?

- *třeba – například, vlézt – vejít do místnosti, kytky – květiny, (ne)jenom – jen/pouze*

4. Ve kterých případech jste změnil formu slov?

- *seděj – sedí, lidi – lidé, otočenej – otočený, vod – od, bejt – být, jiný vztahy – jiné vztahy, pěkněj – pěkný nábytek, mezi pracovníkama – mezi pracovníky, každej není uzavřenej – každý není uzavřen(ý), na svým – svém písečku*

Cvičení 2

Charakteristika: uvolněná stavba, jednoduchá syntax (hlavní věty, juxtaopozice), redundance, opakování, vágnost, výplňková slova, pauzy, hovorové a nespisovné jazykové prostředky (fonologické, morfologické, lexikální)

Příklady:

- signalizace začátku promluvy: *no*
- opakování slov: *aby se mi, aby se mi líbilo; chuť pracovat, chuť dělat*
- výplňková slova: *no, určitě, třeba, takhle, prostě, jako, teda*
- pauzy: *...a musel si svítit lampičkou a.; no.. .*
- opravy: *máme malou pra.; máme malou kancelář*
- vágnost: *takovej pocit pohody*
- vybočení ze syntaktické struktury:
 - *to pracovní prostředí, (...), co se týče, (...) máme malou pracovnu*
 - *já si představuju pracovní prostředí, aby se mi, aby se mi líbilo už jenom vod pohledu*
- hovorové a nespisovné jazykové prostředky:
 - a) fonetika:
 - zjednodušování souhláskových skupin: *takle, si* (= jsi), *ztahy* (= vztahy)
 - krácení vokálů: *nevím*
 - protetické v-: *vod pohledu, vopravdu, k voknu*
 - hláskové jevy (*é > ý; ý > ej*): *do té práce, bejt*
 - b) morfologie:
 - nom. pl. subst. *lidé: lidi* (hov.)
 - 3. os. pl. prez.: *seděj*
 - instr. pl.: *mezi tymba pracovníkama*
 - adjektivní tvary: *otočenej, takovej, nábytek pěkněj, do té práce, (v)ztahy jiný, není každej uzavřenej, na svým písečku*
 - c) lexikum:
 - *když vlezou do místnosti, kytky*

Část C. VYJADŘOVÁNÍ JISTOTNÍ MODALITY

Cvičení 1

Toto je modelové řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

1. rozhodně; je jisté, že ...; jsem předvedčen, že ...
2. nejspíš; je pravděpodobné, že ...; domnívám se, že ...
3. skutečně; fakt; Jak už každý ví, ...
4. údajně; Říká se, že ...

Cvičení 2

Toto je modelové řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

1. Advokátka **rozhodně/nepochybně** považuje ukončení smlouvy o poskytování služeb za neplatné.
2. **Je jisté, že** částka 30.000 korun doposud nebyla zaplacená.
3. Předseda sdružení ISKUNA **prý/údajně** paní Tučkovou obviňoval a urážel.
4. Sdružení ISKUNA **těžko/sotva** má vážné důvody k odstoupení od smlouvy.
5. **Nevěřím / Silně pochybuju, že** ze strany paní Tučkové došlo k porušení povinností vyplývajících ze smlouvy.
6. Od smlouvy **určitě/zaručeně** nelze odstoupit s okamžitou platností.
7. Chování předsedy sdružení ISKUNA **prý/údajně** překročilo meze slušnosti.
8. **Je možné, že** paní Tučková bude brát přípis ze dne 13. 6. 2013 za výpověď Smlouvy.
9. **Předpokládám / domnívám se, že** sdružení ISKUNA uhradí fakturu za červen v plné výši.
10. Paní Tučková **pravděpodobně/nejspíš/podle všeho** ukončí smluvní vztah předčasně dohodou.

Část A. ZPRÁVA, RECENZE, ČLÁNEK

I. Zprávy

Cvičení 1

1a, 2a, 3b, 4b, 5b, 6a

Cvičení 3

1e, 2a, 3b, 4c

Cvičení 4

1. Obce nemají velkou motivaci k ekologickému chování, 2. Evropská unie hrozí České republice ekonomickým postihem. // Od Evropské unie hrozí České republice ekonomický postih. 3. Vláda nařizuje obcím třídění odpadu. 4. přístup k aktuálním informacím, 5. Rozsáhlé dílo činí z Bohumily Grögerové významnou představitelku, 6. vědci pokračují v genetických výzkumech, 7. Bohumila Grögerová se nedožila svého posledního díla

Cvičení 5

a) 1. změnit, 2. Ø, 3. Ø, 4. dokázat, 5. Ø

b) *podat*: 1. (za)žalovat, 2. požádat, 3. stěžovat si, 4. navrhnout, 5. přihlásit se, 6. ohlásit, 7. odvolat se, 8. dosvědčit, 9. vysvětlit, 10. informovat

provést: 1. prozkoumat, 2. (z)analyzovat, 3. (z)kontrolovat, 4. upravit, 5. změřit, 6. vyšetřit, 7. zapsat, 8. vyzkoušet, 9. opravit, 10. vyměnit

II. Recenze

Cvičení 2

1. pozitivní

2. kladné hodnocení:

- neopakuje dobře známá fakta, přináší nové a méně známé informace
- překvapivé množství informací
- podrobná a přehledná rekapitulace historie divadla
- krásné prolínání reality a cimrmanovské mystifikace
- velké množství fotografií a archiválií
- pečlivé grafické zpracování
- svižný styl

3. záporné hodnocení:

- děj končí už v roce 2012
- úmrtí člena souboru Jana Kašpara v roce 2014 zmíněno jen fotografií a poznámkou „po uzávěrce“

Cvičení 3

1. pozoruhodný, výjimečný jev, 2. životopisné informace, 3. nejstarší/původní členové, 4. tenká

Cvičení 4

Toto jsou modelová řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

1. NEG – důkladná biografie, 2. NEG – promyšlené texty, 3. NEG – kvalitně reprodukováné, 4. POZ – nepřiliš oblíbený, 5. POZ – bohužel, 6. NEG – originální, nové, 7. POZ – chaotické, nepřehledné, zmatečné shrnutí, 8. POZ – neúspěšný titul, propadák; 9. POZ – neumělé, nepovedené, 10. POZ – povrchně, zběžně, 11. POZ – odbytý, 12. POZ – nepodstatné postřehy, 13. POZ – povrchně, zběžně, 14. POZ – zdlouhavě, 15. POZ – nepřívětivé, odbytý, 16. POZ – nedostatečné, neuspokojivé

Cvičení 5

Toto jsou modelová řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

1. je jistě / určitě / bezpochyby / nade vši pochybnost pozitivní – jistota

2. je jisté / nepochybné, že ... – jistota
3. snad / nejspíš / pravděpodobně – nejistota

Cvičení 6

1. na věrný popis, 2. režisérovi, 3. tomu novému vtipu, 4. s takovou popularitou, 5. v legendární hře, 6. se spisovateli a hudebníky, 7. důležité podrobnosti, (s) dobře známými fakty, 8. nezaměnitelnou poetiku, 9. k nesmrtelným citátům, 10. na založení divadla, 11. po pražských divadlech, 12. s Jiřím Šebánkem

Cvičení 7

a) 1. ovlivňovat/ovlivnit, 2. zviditelňovat/zviditelnit, 3. zpestřovat/zpestřit, 4. obohacovat/obohatit // zbohatnout

b) 1. oslavovat/oslavit // proslavit, 2. oslovovat/oslovit, 3. papouškovat

III. Článek

Cvičení 1

1C, 2D, 3F, 4A, 5G, 6B, 7E, 8H, 9L, 10M, 11I, 12J, 13O, 14N, 15K

Cvičení 2

1. Optimistický, nevzdávat se a být vděčný za všechny životní zkušenosti, jít dál i přes překážky.
2. Čelí problémům spjatým s ekonomickou krizí, chce udržet svůj ateliér nad vodou.
3. Návrh knihovny Kaplického byla komplikovaná budova, ale Jiřičné se jako odborníci líbila – vybrala ji v komisi z ostatních návrhů.
4. Líbí se jí moderní architektura, politici mají respektovat názor odborníků, nemají architekturu politizovat; líbí se jí rekonstrukce Pražského hradu a práce památkářů v Praze, na druhou stranu se jí nelíbí dnešní podoba Václavského náměstí.
5. Líbily se jí večírky, optimismus a pulzující doba 60. let v Londýně.
6. Přestavba přístavu v Brightonu, návrhy interiérů londýnských a newyorských módních domů, bank a butiků (např. obchody Joseph, Harrods, banka Lloyds), úprava interiérů londýnského muzea Victoria and Albert, oranžerie na Pražském hradě, hotely Josef a Maxmilián v Praze, rekonstrukce Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, most v Ostravě, nákupní centrum v Dubaji.

Část A. PUBLICISTICKÝ TEXT – ŠKOLSTVÍ

Cvičení 2

a)

1. Školy předávají znalosti a kognitivní dovednosti v jednotlivých předmětech, ale nerozvíjí emoční, sociální a komunikační dovednosti, kreativitu a motivaci.
2. Sociální a emoční učení v dětech pěstuje respekt, empatii, ochotu pomoci a schopnost kooperace. Učí je, jak pracovat se stresem, strachem a napětím a jak si poradit v náročných životních situacích. Učí je osvojit si účinné relaxační techniky jako prevenci proti přetížení, přepracovanosti a vyhoření.
3. Trendy sociálního a emočního učení se ve světě začaly prosazovat již před dvaceti třiceti lety, nejvíce pak během posledních deseti let. Tyto trendy souvisí se změnou požadavků na trhu práce – pro úspěch v životě nestačí znalosti oboru, důležité jsou také emoční, sociální a komunikační dovednosti, kreativita a motivace.
4. Čeští učitelé nemají motivaci seznamovat se s novými trendy a zavádět je do výuky. Někteří učitelé mají zastaralý přístup k žákům (nátlak na žáky, tresty, vynucování poslušnosti a pořádku).
Politika českého ministerstva odpovídá 80. letům 20. století, nereaguje na potřeby současné doby. Ministr školství na výzvy ohledně emočního a sociálního učení nijak nereagoval.
5. Učitelé by se měli snažit studenty zaujmout látkou a jejím podáním. Dále rovnocenným vztahem, kdy učitel je spíše žakovým průvodcem v objevování, učení, tvoření a v poznávání sebe sama.

Cvičení 3

1. naučily nazpaměť, 2. znudění/znechucení, 3. opakovaně jim vysvětlují, 4. znám/umím, 5. výrazně projevoval

Cvičení 4

- a) 1. učební plány, 2. 6.–9. třída základní školy, 3. absorbovat nové tendence, 4. nutit děti
b) 1. neexistuje, 2. změny jsou daleko, 3. jde to i bez hrozeb a donucování, 4. ihned něco dodat, 5. dělat něco bez donucení, 6. něco o tom vědět

Cvičení 5

- a) 1f, 2a, 3b, 4g, 5c, 6e
b) 1c, 2a, 3b

Cvičení 6

1. vštěpovali studujícím přísnou disciplínu, 2. ředitelé základních škol se s ministerskými úředníky dohodli na další reformě, 3. rodiče se umí vcítit do pocitů, 4. psychologové upozorňují na zastaralý přístup českých učitelů, 5. biflování pěstuje v malých žácích odpor, 6. pracovat se svými / s jeho emocemi, 7. rozhoduje o budoucím úspěchu, 8. soukromé školy zavádějí do výuky moderní trendy, 9. hrozí jim tresty, 10. zaujmout studenty probíranou látkou

Cvičení 7

1. odpovídají, 2. zavádějí, 3. ukazuje, 4. vysvětluje, 5. vynucuje, 6. zaujme, 7. se vcítí, 8. zaznamenávají, 9. připadá, 10. vyvíjejí

Cvičení 8

a) 1. učit (impf.) – poučení, vyučení, zaučení...; 2. cvičit (impf.) – vycvičení, zacvičení...; 3. napnout (pf.) – napínání, 4. přetížít (pf.) – přetěžování, 5. vyhořet (pf.) – hoření, 6. předávat (impf.) – předání, 7. rozvíjet (impf.) – rozvinutí, 8. ovládat (impf.) – ovládnutí, 9. absolvovat (impf./pf.), 10. podat (pf.) – podávání, 11. objevovat (impf.) – objevení, 12. tvořit (impf.) – vytvoření, utvoření...; 13. poznávat (impf.) – poznání, 14. vzdělávat (impf.) – vzdělání

b)

- od sloves:

I. konverze (= přechod k jinému slovnímu druhu): 1. oblíbit, 4. pocítit, 5. hrát, 9. proměnit, 11. přistupovat, 13. odměnit, 14. dýchat

II. sufix:

- -ka: 2. poučit
- -ek: 10. požádat

- od adjektiv (sufixy -ost): 3. schopný, 6. přepracovaný, 7. znalý, 8. dovedný, 12. poslušný

c) soustředění / soustředěnost, klid / klidnost, spokojenost, sebevědomí, odolnost

Část B. VYJADŘOVÁNÍ SOUHLASU A NESOUHLASU

Cvičení 1

1. ano, 2. ano, 3. ano, 4. ne, 5. ano, 6. ano, 7. ne, 8. ne, 9. ne, 10. ano, 11. ne, 12. ne

Část C. SOUŘADICÍ SPOJOVACÍ PROSTŘEDKY

Souřadící spojovací prostředky – užití

1. Vztah slučovací

- *a*: základní spojka
- *i*: a také
- *nebo*: a + nebo (tj. platí jedna z variant nebo obě)
- *ani*: negativní věty
- *jednak – jednak*: výčet argumentů, platných možností – může spojovat větné členy i celé věty
→ *Na dovolenou jezdíme jednak za odpočinkem, jednak za poznáním. // ..., jednak abychom si odpočinuli, jednak abychom poznali nové věci.)*
- *jak – tak*: výčet platných možností – spojuje JEN větné členy, ne věty
→ *Rozuměl jak japonštině, tak korejštině.)*

2. Vztah stupňovací

- *ba, ba i*: knižní spojka, spojuje zejména větné členy
- *dokonce*: příslovce vyjadřující nebo zesilující (*ba dokonce*) stupňovací význam
- *ba naopak*: stupňování + význam protikladnosti
- *ba co víc*: připojuje zejména celou větu
- *nejen – ale i*: spojuje větné členy
- *nejen(om)že – ale i*: spojuje celé věty
- *tím méně = natož pak*: vyjadřuje, že platnost následující věty je ještě méně očekávaná než děj vyjádřený ve větě první
→ *Za jednu hodinu neuklidím ani jeden pokoj, natož pak celý byt.*
→ *Ten kufr neuzvedne dospělý, tím méně malé dítě.*

3. Vztah odporovací

- *ale*: základní, univerzální spojka
- *avšak*: stojí vždy na prvním místě ve větě
- *však*: stojí obvykle na druhém, příp. dalším místě ve větě
- *, a*: = ale
- *přece, přesto*: zesilují odporovací význam (vyj. nečekaný výsledek), často v kombinaci se *sp.*, *a*
- *sice – ale*: dvojčlenná spojka, spojuje větné členy i celé věty
- *jen(om)že*: význam překážky, omezení, výhrady
→ *Učil se na zkoušku celý den, jenže přes noc všechno zapomněl.*
→ *Chtěl by řídit auto, jenže je mu teprve 14 let.*

4. Vztah vylučovací

- , *nebo* = *bud'* – (a)*nebo*: základní spojky vztahu vylučovacího
- *at'* – *nebo*, *at'* – *at'*: výčet lhostejných (nerelevantních) alternativ (= bez ohledu na uvedené možnosti)
→ *At' přšelo, nebo svítlo slunce, chodili každý den na procházku.*

5. Vztah důvodový

- *neboť*: stojí na prvním místě ve větě
- *totiž*: stojí na druhém, příp. dalším místě ve větě
- *vždyť*: stojí na prvním místě, expresivní odstín
→ *Nenuťte ho pracovat, vždyť je to ještě malé dítě!*
- *přece*: význam samozřejmosti, na druhém či dalším místě ve větě
→ *Určitě se dohodnou, je to přece v jejich zájmu.*

6. Vztah důsledkový

- *a proto* = *a tedy* = *a tak*: základní spojky, stojí na prvním místě v druhé větě
- *tedy* = *tak*: příslovce vyjadřující vztah důsledkový
- *tudíž*: knižní
- *a tím*: logicky vyplývající důsledek
→ *Rozumí všem slovanským jazykům, a tím i bulharštině.*
- *takže*: spojka podřadící vyjadřující důsledek, účinek; na prvním místě, synonymem *a tedy*, *a tak*

Tab. 6.3: Souřadící spojovací prostředky – užití

Cvičení 1

1. slučovací: *a*, *i*, *ani* – *ani*;
2. stupňovací: *nejen* – *ale i*;
3. odporovací: *jenže*, *zato*, *však*, *ale*;
4. vylučovací: *nebo*;
5. důsledkové: *a tak*, *tedy*

Cvičení 2

- a) 1. *jednak* – *jednak*, 2. *ani* – *ani*, 3. *a*, 4. *jak* – *tak*
- b) 1. *ba dokonce*, 2. *nejenže* – *ale i*, 3. *nejenže* – *ale i*, 4. *ba naopak*, 5. *nejen*
- c) 1. *jenomže*, 2. *a přece*, 3. *a přesto*, 4. *však*
- d) 1. *At'* – *nebo*, 2. *Bud'* – (a)*nebo*, 3. *Bud'* – (a)*nebo*, 4. *At'* – *nebo/at'*
- e) 1. *vždyť*, 2. *totiž*, 3. *neboť*, 4. *přece*
- f) 1. *a tím*, 2. *tak*, 3. *takže*, 4. *a tím*

Část A. PUBLICISTICKÝ STYL – DOSPÍVÁNÍ A DOSPĚLOST

Cvičení 2

1. změna životního rozvrhu mladých lidí (delší příprava na povolání, věk vstupu do manželství, svoboda, větší možnosti), 2. schopnost přijmout odpovědnost za své činy, dělat vlastní rozhodnutí a mít na to vše vlastní peníze, 3. člověk není pod kontrolou rodičů, ale nemá sám žádné závazky; období nezávislého objevování, 4. hypotéku, ochotu přijmout dlouhodobější závazek, 5. sebestřednost, deprese, stres

Cvičení 3

1. Taková svoboda byla pro předchozí generace nepředstavitelná / nedosažitelná. 2. Tato teorie je zajímavá. 3. Jeho odpověď je skoro pravdivá. 4. platí zejména / v ještě větší míře, 5. je to dobrý nápad

Cvičení 4

a) 1. ptát se, 2. rozhodovat se, 3. zkoumat
b) 1. řešit otázku, 2. položit otázku, 3. učinit rozhodnutí, 4. zodpovědět otázku, 5. přijmout rozhodnutí, 6. vést výzkum

Cvičení 5

a) 1. pokořil, 2. překročili, 3. přijali, 4. převzal
b) 1. hned / okamžitě, 2. objevuje se, 3. mizí / zaniká

Cvičení 6

a) 1. Americkému psychologovi, za dospělé jedince, 2. Jako charakteristické rysy, 3. nad tímto stádiem, jako/za vynořující se dospělost, 4. s vyšším věkem, 5. ke spolehlivým výsledkům, 6. na různé překážky
b) 1. cítit se špatně, bezpečně, příjemně..., 2. cítit bolest, strach, radost...

Cvičení 7

1. tvořit se – vytvořit se – vytvářet se, 2. nořit se – vynořit se – vynořovat se, 3. myslet – zamyslet se – zamýšlet se, 4. pracovat – dopracovat se – dopracovávat se, 5. řadit se – zařadit se – zařazovat se

Cvičení 8

1. díky – s pomocí, 2. navzdory – přes větší svobodu, 3. místo – 0, 4. kvůli – pro neschopnost

Cvičení 9

a) 1. vědec/vědkyně, 2. včelař/včelařka, 3. elektrikář/električkářka, 4. historik/historička, 5. tenista/tenistka, 6. ekonom/ekonomka
b) 1. dospělý // dospělák (hov.), 2. dvacátník/dvacátnice, 3. odborník/odbornice, 4. stařec//stařík / stařena, 5. oblíbenec/oblíbenkyně, 6. hlupák/hlupačka

Část B. VYJÁDŘENÍ NÁZORU. KOMPENZAČNÍ STRATEGIE.

Cvičení 2

Toto jsou modelová řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

1. jinými slovy / to znamená, 2. vlastně / chtěl jsem říct, 3. přesněji / lépe řečeno, 4. jinak řečeno / jinými slovy, 5. přesněji, 6. jinými slovy / jinak řečeno

Část C. VTAŽNÉ VĚTY

Cvičení 1

a) 1. kterou/níž, 2. jaké/níž, 3. co, 4. které/níž, kterou/již, 5. což
b) 1. něhož, 2. jejímž, 3. nichž, 4. jehož, 5. níž, 6. jejichž, 7. níž, 8. nimiž
c) 1. což, 2. přičemž, 3. čehož, 4. načež, 5. čímž, 6. čemuž, 7. přičemž, 8. čehož

Cvičení 2

1. což, 2. jež, což, 3. jejímž, 4. čímž, 5. jejichž

Část A. PUBLICISTICKÝ STYL – MÉDIA

Cvičení 4

1d, 2a, 3b, 4f, 5e, 6c

Cvičení 5

1. vyvolávají, 2. chybí, 3. ztrácí, 4. opouštějí, 5. uvádějí

Cvičení 6

1. radikální proměnu, digitální revoluci, 2. na svou tradiční pozici, 3. (k) rychlému šíření, 4. zdlouhavým ověřováním, 5. na konkrétní poptávku, 6. k záchraně, 7. na úsporný systém, 8. na nepravdivé informace, 9. na významného veřejného činitele, 10. o senzace, 11. zveřejněnou informaci, za absolutní výmysl, 12. novináře, za lháře

Cvičení 7

a) 1. tradice, 2. zpravodaj, 3. ekonomika, 4. informace, 5. internet, 6. klasika, 7. noviny, 8. novinář, 9. redakce, 10. konkurence, 11. facebook, 12. přechod

b) sufixem *-ní* od anglických adjektiv *digital*, *medial*, *social*, *viral*; *virový* naproti tomu sufixem *-ový* od substantiva *vir(us)*

c) 1. informační – doba, 2. generační – změna, 3. uživatelský – heslo, 4. podobný – vzhled, 5. časový – pásmo, 6. finanční – krize, 7. krizový – situace, 8. organizační – struktura, 9. dobový – tendence, 10. čtenářský – průkaz, 11. významný – představitel, 12. ztrátový – podnik, 13. monopolní – postavení, 14. grafický – úprava, 15. autorský – čtení, 16. původní – podoba, 17. zaměstnanecký – výhody, 18. webový – stránka, 19. světový – mír, 20. terénní – výzkum, 21. příčinný – vztah, 22. slovní – útok, 23. úspěšný – film, 24. roční – příjem, 25. denní – světlo

d) 1. čelným (významným), 2. čelnímu, 3. soudné (rozumné), 4. soudní, soudní, 5. obecném (v zájmu všech), 6. obecní (kroniky obce), 7. početním, 8. početné (velké), 9. nákladním, 10. nákladná (drahá), 11. přestupní, 12. přestupný (přechodný)

Část B. ORGANIZACE TEXTU

Cvičení 1

Digitální revoluce výrazně zjednodušila šíření nepravdivých informací v médiích, **a to jak** elektronických, **tak** tradičních. K ověřování zpráv dnes chybí **v první řadě** zájem publika, **dále** čas a **konečně** i finance, jejichž úbytek lze připsat **nejen** nedávné ekonomické krizi, **ale i** krizi médií obecně.

Internet **jednak** způsobil zprátu informačního monopolu médií, **jednak** napomohl ke zrodu nové generace čtenářů, kteří si užívají bezbřehost informací. **Mimoto** poutavý titulek je dokáže zaujmout víc než hloubka analýzy a důvěryhodnost zdrojů.

Na tuto novou poptávku zareagovala **nejprve** internetová média a **brzy poté** i část médií tradičních. Jako příklad uvádí The Economist web The Huffington Post, který svůj úspěch založil na zprávách převzatých odjinud a dnes patří mezi sto nejnavštěvovanějších webů na světě.

Závěrem je ovšem nutné zdůraznit, že sama média by na šíření kachen nestačila. **Na jedné straně** k šíření kachen vede konkureční boj a ekonomický tlak na média, **na druhé straně** pak zejména přístup čtenářů, kteří kachny sdílejí na sociálních sítích. Zatímco čtenáři své zvyky nejspíš nezmění, zpravodajské weby pomalu zjišťují, že kachny žurnalistice ubližují. **Navíc** Světové ekonomické fórum označilo šíření nepravdivých informací na internetu za jeden z deseti hlavních problémů roku 2014.

1. připojení další myšlenky: *jak – tak, nejen – ale i, jednak – jednak*
2. řazení informací: *v první řadě – dále – konečně*
3. řazení informací: *na jedné straně – na druhé (straně)*
4. chronologické řazení informací: *nejprve – brzy poté*
5. zpřesňující informace: *a to*
6. doplňující informace: *mimoto, navíc*

7. uvození závěru: *závěrem*

8. příklad úspěchu webu The Huffington Post

Cvičení 2

Toto jsou modelová řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

a) 1. stejně / podobně jako. 2. oproti, 3. zatímco

b) 1. jako – nebo, 2. jako příklad uvádí / zmiňuje, 3. kromě / vedle

c) 1. jak popisuje / uvádí, 2. prý / údajně, 3. podle

d) 1. hlavně / zejména / především / zvláště / obzvlášť, 2. jinak řečeno / jinými slovy / to znamená, 3. obzvlášť / zvláště, 4. neboli / čili, 5. hlavně / zejména / především / zvláště / obzvlášť, 6. to znamená, to je

Část C. KOMPOZICE PROJEVU

Cvičení 2

1. ano, 2. ne, 3. ano, 4. ne, 5. ne, 6. ano

Cvičení 3

1. srovnávání, tematicky, výhoda – nevýhoda; 2. popis postupu; 3. klasifikace, tematicky;

4. chronologicky, místně; 5. příčina – důsledek, problém – řešení; 6. výhoda – nevýhoda;

7. chronologicky, příčina – důsledek; 8. problém – řešení, příčina - důsledek

Cvičení 4

1. ne, 2. ano, 3. ano, 4. ne, 5. ano, 6. ne, 7. ano, 8. ano, 9. ne, 10. ano, 11. ano, 12. ano

Část A. POPULÁRNĚ-NAUČNÝ STYL – BIOTECHNOLOGIE

Cvičení 3

1. vyléčit, 2. vidí / považují GMO za příležitost / pokládají GMO za příležitost, 3. věnující se vylepšování, 4. zkontrolovat / přezkoumat, 5. chápeme / považujeme život za dar / pokládáme život za dar, zničit / kterého se máme po ukončení životnosti zbavit, 6. prostřednictvím, skoro / bezmála, 7. stojí, 8. teď / v současné době, označit za

Cvičení 4

1d, 2i, 3b, 4h, 5e, 6a, 7g, 8c

Cvičení 5

1. s živými organismy, 2. v genovém inženýrství, šanci, 3. před zneužitím, 4. nic proti asistovaným sebevraždám, jim, 5. s lidským životem, s neživým výrobkem, 6. z nových objevů, 7. nechtěných omylů, z vlastních chyb, 8. k závažným etickým otázkám, o samotnou budoucnost

Cvičení 6

1. (3), 2. (2), 3. (2), 4. (1), 5. (3), 6. (2), 7. (1), 8. (3), 9. (3), 10. (3), 11. (3), 12. (3), 13. (3), 14. (3), 15. (1), 16. (1)

Cvičení 7

1. alespoň / přinejmenším, 2. respektive (resp.) / případně (příp.), 3. především / zejména

Část B. KONDENZACE VĚTNÉ STAVBY

Cvičení 1

a) 1. dějové substantivum, dějové substantivum, 2. aktivní slovesné adjektivum, 3. slovesné substantivum, 4. slovesné substantivum, 5. slovesné subst., pasivní slovesné adj., 6. aktivní slovesné adjektivum, slovesné subst., dějové subst., aktivní slovesné adjektivum, 7. dějové subst., slovesné subst., adjektivizované činné příčestí, slovesné subst., dějové subst., 8. slovesné subst., adjektivizované činné příčestí

b) 1. proti tomu, aby byly transplantovány orgány; proti tomu, aby byla manipulována genetická informace, 2. důsledky, které z toho vyplývají, 3. tím, že prosazujeme právo, 4. poté, co skončí jeho životnost, 5. na cestě k tomu, aby byly využity takové buňky, jež byly poškozeny, 6. která se týká; tím, že doporučil; tak, že zmodifikují svou genetickou informaci; které rychle postupují, 7. Někteří lidé se také snaží o to, aby byly znovuvytvořeny druhy, které zanikly, tak, že je budou zpětně křížit a geneticky manipulovat, 8. tím, že ho klonují; buňky, které se zachovaly

Cvičení 2

1. jen pro / za účelem použití (slovesné subst.) jeho tělesných orgánů, 2. zabránit strojům převzít (infinitiv) svět, 3. tygra vyhynulého (adjektivizované aktivní participium)

Cvičení 3

a) 1. pochopení, 2. nedorozumění, 3. varování, 4. zjetí, 5. stání, sezení/sedění, 6. vysvětlení, 7. zaujetím, 8. Přijetí, 9. Zatčení, 10. ohrožení, 11. propuštěním, 12. vidění

b) 1. vypnutí, 2. vypětí, 3. napnutí, 4. napětí, 5. rozepnutím, 6. rozpětí, 7. Vytištění, 8. Otisknutí

Část A. UČEBNÍ STYL – PSYCHOLOGIE

Cvičení 2

1. Zabývá se analýzou lidského prožívání a chování v situacích, ve kterých se střetávají jedinci z různých kultur.
2. Jedná se o druh komunikace, které se účastní příslušníci odlišných kultur.
3. Pojetí reálného světa a jeho interpretace jsou závislé na jazyce konkrétní komunity.
4. Rusové své emoce projevují mnohem více verbálně než Britové.
Němci a Poláci mají přímější a otevřenější způsob komunikace než Češi či Angličané, ti jsou zase přímější než Řekové.
5. V komunikaci tváří v tvář představují neverbální aspekty až 70%.
6. Japonci interpretují vyjadřovanou emoci jako silnější než Američané.
7. Rozdíly plynou z prostředí a životních podmínek: lidé v jižní Evropě jsou více kontaktní než v severní Evropě. Naproti tomu asijská potřeba většího osobního prostoru je dána vlivem konfucianismu.
8. V USA znamenají sklopené oči podřízenou pozici, v Japonsku jsou znakem souhlasu a pozornosti. Černoši při poslechu mají menší zrakový kontakt než běloši, naopak při mluvení udržují větší oční kontakt než běloši.

Cvičení 3

1. větší důležitosti / na větší důležitosti, 2. o výsledky, 3. na oboustrannou neznalost, 4. silným pochybám, 5. nad kulturními rozdíly, 6. na poznacích, 7. k humanitním vědám / do humanitních věd / mezi humanitní vědy, 8. ve svých názorech, 9. za překonanou, 10. ve slovním vyjádření / slovním vyjádřením

Cvičení 4

1. se opírá, 2. Zabývá se, 3. označit, 4. rozumíme, 5. Vyznačuje se, 6. znamenají

Cvičení 5

Toto je modelové řešení, další případy zkonzultujte s učitelem.

1. V rámci, 2. ze strany, 3. Na základě, 4. Z hlediska, 5. Vzhledem k, 6. Spolu s, 7. V souvislosti, 8. V průběhu, prostřednictvím, 9. Pokud jde o, Co se týká, 10. za účelem, 11. Ve srovnání, 12. vůči, 13. Co do, 14. Navzdory, 15. V důsledku

Cvičení 6

1. píšící, psací, 2. práciho, Peroucí, 3. Tázající se, tázací, 4. ukazovací, ukazující, 5. seznamovací, seznamující, 6. dorozumivacím, dorozumívající se, 7. vzdělávající, vzdělávací, 8. otevírací, otevírající, 9. chladícím, chladící se, 10. čistící, čistících, 11. stříhací, stříhající

Část B. ODBORNÝ STYL

Cvičení 1

1. naznačení struktury textu / článku:

V následujícím textu je proto vymezena oblast zkoumání interkulturní psychologie, **dále jsou popsány** interkulturní zvláštnosti verbální a neverbální komunikace a základní teorie popisující interkulturní rozdíly.

2. představení tématu a problematiky:

Považujeme proto za významné zamyslet se nad interkulturními zvláštnostmi verbální a neverbální komunikace obecně.

3. vyjádření otevřené otázky:

Je však metodologickou otázkou, zda stejně přeložená slova mají pro oba národy stejnou sílu a stejný význam.

4. shrnutí výsledků, argumentace:

Lze se tedy domnívat, že nesprávná interpretace jak verbálních, tak neverbálních aspektů komunikace může hrát v interkulturním nedorozumění významnou roli.

Část C. ANOTACE, ABSTRAKT

Cvičení 1

anotace

Cvičení 2

Původní titulek: *Stálo to Mailand*

A. ODBORNÝ STYL – ENVIRONMENTALISMUS

Cvičení 5

1f, 2a, 3g, 4c, 5b, 6e

Cvičení 6

a) 1. do všech oblastí, 2. na životní styl, 3. o kvantitativně-kvalitativní výzkum, 4. o těchto lidech, 5. o jedince, 6. do jejich každodenního života, 7. vůči většinové společnosti, k alternativním způsobům, 8. s názory, 9. soukromým pěstitelům, 10. u nezadaných lidí / nezadané lidi, ke komunitnímu bydlení, jim

b) 1. o chování, k životnímu prostředí, 2. nad typickým profilem / o typickém profilu, 3. na hodnotový žebříček, o kvalitě, 4. do dané problematiky, tomuto fenoménu

Cvičení 7

1. přinesl, 2. zůstávala, 3. patřili, 4. jsme našli, 5. vykazovaly, 6. kladli, 7. jsme vzali, 8. poskytla, 9. si vyžádala

B. KOMPOZICE ODBORNÉHO TEXTU

Cvičení 1

1. představení hypotéz:

Domnívám se, že nejvíc nám o nich samotných prozradí to, koho hledají.

K výzkumu přistupuji s hypotézou, že ...

2. shrnutí obsahu práce:

Tato práce je shrnutím části výsledků kvantitativně-kvalitativního výzkumu zaměřeného na profily klientů environmentalistických seznamek.

3. přínos studie:

Předložená studie **jako první přináší pohled na** specifickou skupinu lidí, kteří se identifikují s označením „zelený single“.

4. cíl práce:

Cílem této práce bylo popsat, kdo tyto seznamky využívá a koho na nich hledá.

5. výsledky:

Zjistil jsem, že s největší pravděpodobností se jedná o lidi, kteří sdílejí podobné proenvironmentální hodnoty.

6. závěry:

Dosavadní zjištění mě vedou k přesvědčení, že singlovství klientů zelených seznamek je pravděpodobně důsledkem jejich životního způsobu.

7. limity výzkumu

Při interpretaci výsledků je třeba vzít v úvahu limity výzkumu (otázky byly formulovány zřizovateli seznamek) a možnosti autostylizace klientů.

Představená **analýza poskytuje pouze základní vhled do této problematiky** a pro detailnější porozumění fenoménu zelených singles by bylo třeba provést hlubší kvalitativní šetření opírající se o cíleně pokládané otázky.

C. KAUZÁLNÍ VZTAHY

Cvičení 1

1. příčina/důvod: *pro; z tohoto důvodu*
2. důsledek: *je důsledkem*
3. připustka: *navzdory tomu, že; přestože*

4. podmínka: *za předpokladu, že*
5. účel: *s cílem; jejichž účelem je*

Navzdory tomu, že ekologicky příznivé chování proniklo do různých oblastí rodinného života, stranou zájmu badatelů doposud zůstala oblast hledání partnera. Na internetu přitom existují desítky seznamek, které vznikly **s cílem** zprostředkovat seznámení dlouhodobě nezadaným lidem, kteří vyznávají environmentalistické hodnoty.

Životní způsob a životní styl těchto lidí vykazuje určité společné rysy. **Přestože** téměř polovina z nich bydlí v domácnostech jednotlivců, snaží se žít ekologicky šetrně. **Pro** absenci rodinných závazků mají čas věnovat se ekologickým aktivitám, **jejichž účelem je** prospět životnímu prostředí. **Z tohoto důvodu** často vyznávají vegetariánství, veganství nebo se věnují aktivizmu.

Dosavadní zjištění vedou k závěru, že singlovství klientů zelených seznamek **je** pravděpodobně **důsledkem** jejich životního způsobu. Starost o životní prostředí se v jejich případě nepřímo stává překážkou partnerského života. Úspěšné seznámení tak může proběhnout jen **za předpokladu, že** oba partneři sdílejí podobné hodnoty.

Cvičení 2

Toto jsou modelová řešení, další varianty zkonzultujte s učitelem.

- a) 1. **Poněvadž** byly špatné klimatické podmínky, museli se rozhodnout ... 2. Rozplakala se, **nebot'** měla radost. 3. **Na následky** nemoci srdce a cév ..., 4. **Zásluhou** iniciativy občanů ..., 5. **Z té příčiny, že** dochází ke globálnímu oteplování, stoupá hladina moří. 6. **Kvůli** cukrovce musí držet dietu. 7. **Protože** se k návrhu nikdo nevyjádřil, ... 8. **Z toho důvodu, že** má v semináři ...
- b) 1. ..., **a tak** mluví ... 2. ..., **a tím pádem** se dopustil ... 3. ..., **a tím** ... 4. ..., **a tudíž** ...
- c) 1. **Přes** všemožnou snahu ve škole ... 2. **Třebaže** rodiče nesouhlasili, odjel ... 3. **I když** to neměl ve zvyku, musel si ... 4. **Přesto, že** ničemu nerozumí, všem radí. 5. **Přes** vytrvalý celodenní déšť ... 6. ... **ačkoli** ví, ...
- d) 1. Budeme-**li** se vzájemně respektovat, ... 2. **Kdyby** vypukl požár, ... 3. **V případě, že** nezaplatíte ... 4. Řeknu ti to, **když** budeš mlčet. 5. **Jestliže** nemáte dostatečné vzdělání, ... 6. Kurz se bude konat, **pokud** se přihlásí ...
- e) 1. ...**s cílem** vydělat si ... 2. ... **proto, abychom** měli... 3. ... **za účelem** pomoci ... 4. **Abyste** dosáhli ... 5. **Pro** zachování ... 6. ... **k přesvědčení** ...

Část A. ODBORNÝ TEXT – LINGVISTIKA

Cvičení 1

1. Zneuctění (dehonestace) druhého nebo druhých a základním obsahem snížení jeho/jejich hodnoty, depreciace.
2. Z tělesné nečistoty.
3. Vyměšování a rozplozování.
4. Nefungovala. Domestikovaná zvířata představovala pro středověkého člověka vysokou hodnotu jak pro užitek, který přinášela, tak pro své vlastnosti.
5. U samic je hanlivé užití nejčastější. Naopak názvům plnohodnotných samců se téměř vyhýbá.
6. a) ze záporného na neutrální: šelma (zoologický termín), kluk, holka
b) ze záporného na pozitivní: čtverák, taškář, šibal, šelma (šprýmař)
c) z neutrálního na záporný: kráva, prase, svině, hovado... a výrazy odvozené
7. Středověk hodnotil jak určité vlastnosti (pokoru, míru, poslušnost), tak určitý kánon (světský zákon) jako něco absolutního a nedotknutelného, protože odvozené od zákona a řádu vyššího. Dokud byl pořádek věcí lidských prožíván jen jako odvozený od zákonů božích, muselo být jeho respektování silnější. Zároveň se zde setkáváme s projevem změn v myšlení a nazírání hodnot od křesťanského středověku po dobu novou. V těchto změnách se rovněž projevuje přeměna české národní society z rurální na městskou.

Část B. VALENCE SLOVES

Cvičení 2

- b) 1. Los přisoudil našim fotbalistům silného soupeře z Německa. 2. Autor přechází od hlavního tématu k vedlejším tématům. 3. Karel začal vzrušeně přecházet po místnosti sem a tam. 4. Viděl Evu, jak přechází z parkoviště od svého auta směrem ke vchodu (do) nákupního centra. 5. Redaktor přešel k další otázce. 6. Požádali správce, aby snížil teplotu o tři stupně na dvacet stupňů Celsia. 7. Po rekonstrukci doznala místnost velkých změn. 8. Lidé poskytovali zvířatům volnost a potravu. 9. Dobrý šéf poskytuje svým podřízeným chválu na veřejnosti a kritiku v soukromí. 10. Skupiny věřících přinášely z domova do chudické svatyně celou řadu darů. 11. Navrhované řešení přináší výhodu oběma stranám. 12. Nová publikace přináší kromě kompletního výčtu autorových děl také jejich podrobnou analýzu. 13. Václav sdílel jednu celu se třemi dalšími vězni. 14. Jméno Týnec se odvozuje od slova Týn či od starokeltského výrazu Taun (místo ohrazené kůly) 15. Můžeme odvodit tuto rovnici od Pythagorovy věty? 16. Politik se vyhýbá přímé odpovědi na otázku a kontroverzním tématům. 17. Karel dochází do zdravotního střediska ke svému zubaři na kontrolu. 18. Požární inspektor došel k závěru, že oheň vznikl ve sklepě. 19. Vyjádřete pomocí spojení dochází k +D: a) Dochází ke změně politického klimatu; b) Dochází k nárůstu konfliktu; c) Dochází k poklesu nezaměstnanosti; d) Dochází ke vzniku nových podmínek spolupráce; e) Dochází k zániku dřívějších norem; 20. Babička věnuje velkou péči svým vnoučatům. 21. Vláda věnuje velkou pozornost péči o uprchlíky. 22. Soud potrestal viníka pokutou a zákazem činnosti na pět let. 23. Kritici soustředí svůj zájem na ranou uměleckou tvorbu autora. 24. Děj povídky se soustřeďuje na domácí život hrdiny. 25. Materiál se hodí k různým účelům. 26. Nemohu se zbavit dojmu, že jsem vás už někde viděl. 27. Konečně se zbavil stresu a nervozity. 28. Ředitel vyloučil studenta z gymnázia za porušování pravidel školního řádu. 29. Ochrana životního prostředí nabývá stále většího významu pro udržitelný rozvoj planety. 30. Znalost jazyků nabývá na aktuálnosti a důležitosti zejména pro nezávislé cestování. 31. Badatel vyvodil z výsledků experimentu nepřesnou představu o povaze daného jevu. 32. Uvedené téma se týká klíčové problematiky a metod zkoumání. 33. Vztáhneme-li produkci tepla na jednotku vytvořené energie, pak je přímé spalování neúčinnější.

Část C. SLOVOSLED – POŘADÍ PŘÍKLONEK

Cvičení 1

Včera jsem se byl podívat v Pardubicích a tam se mi rozbilo auto / a rozbilo se mi tam auto. Musel jsem ho tam nechat u známých. – V Pardubicích znám jednoho šikovného automechanika. Mohl bych se ti u něj zeptat, má-li čas, že by se ti na něj hned podíval. – No dobrá, budeš-li mu telefonovat, rád ti to teď hned zaplatím. – Ale jdi, co bys mi platil. – To bych se s ním hned domluvil, kolik by to stálo, a kdyby to bylo moc, snad bych ho dal rovnou do šrotu. Je to starý křáp / Křáp je to starý. – Ty by ses ho tak rychle zbavil? – No jistě. Vždyť jsem ti to snad jasně řekl, že je to křáp, ne? – A co bys tomu řekl, kdybys si ho od tebe koupil? – Blázníš? Já bych ti pak musel ještě doplácet, žes ho na ten šrot odvezl. – Copak jsem ti to neříkal, že sbírám vraky aut?

Cvičení 2

1. Jemu jsme objednali kávu. 2. Tobě bych koupila tričko. 3. Mně jsi o tom nic neřekl. 4. Jeho pouhou výhrůžkou neodradíme. 5. Tebe znám už dlouho. 6. Mě jsi tam viděl? 7. Tebe se na něco ptali? 8. Mě sis tam všimla? 9. Jeho si vážíte? 10. Vám jsme to ukázal. 11. Nás o to neprosili. 12. Jim jsi koupil lístek?

Cvičení 3

1. Ano, líbilo se mu to. 2. Ano, umyla jsem mu je. 3. Samozřejmě, že bych ti ji poslal. 4. Ne, netěšili jsme se kvůli nim. 5. Ano, dal bych si ho tam. 6. Ne, neřekla bych mu to. 7. Ne, nezeptala jsem se jich na to /na ni. 8. Ano, Všimla jsem si ho tam. 9. Ano, už jim je tam nakládají. 10. Ne, už se na ně nepamatuju. 11. Ano, myslím, že by jim udělal radost. 12. Ano, myslím, že by se jí po něm udělalo líp. 13. Ano, jel jsem tam s ním. 14. Ne, necítil bych se tam /mezi nimi dobře. 15. Ano, řekli bychom vám o tom něco bližšího. 16. Samozřejmě, že bych jí to o něm neřekla. 17. Samozřejmě, že bychom vám ji po ní poslali. 18. Ano, opravdu jsem se tam do ní zamilovala. 19. Ano, vážně jsem teď na tebe myslel. 20. Ne, netrápila jsem se kvůli tomu dlouho. 21. Ano, vyndala jsem je z ní /odtamtud. 22. Ano, převedl jsem ji na tebe. 23. Ne, neuklidila jsem ho po nich. 24. Ano, vzpomněli jsme si tam na ně. 25. Ne, ještě jsem mu ho nevrátila. 26. Ano, poznal jsem se tam s ním.

Cvičení 4

1. Co jsi mu nerozuměla? 2. Jak jste se s ním pozdravili? 3. Na kdy jsi mě k němu objednala? 4. Proč se s ním o ní nebavíš? 5. Jak se ti na nich jezdilo? 6. Jak se ti u nás líbilo? 7. Kvůli čemu jste se pohádali? 8. Kde ses s ní potkala? 9. Od koho ses o něm/o tom dozvěděla? 10. Proč ses s tím nikomu nesvěřila? 11. V čem sis s ní nerozuměl? 12. Na koho by ses s tím obrátila? 13. O co jste se s nimi soudili? 14. S kým by ses o tom poradila? 15. Za koho se tam před vámi vydával? 16. Do čeho jste se teď pustili? 17. Proč mu je přisoudili? 18. O co sis ji poranil? 19. Komu by sis to/ho troufla nabídnout? 20. Na co ses ho tam chtěla zeptat? 21. Co by sis teď rád dopřál? 22. Co ti tam o mně napovídala?

Cvičení 5

1. Domníval se, že jsem se to před ním snažila utajit. 2. Karla bolí noha. Určitě se mu uleví, až se mu na ni lékař podívá. 3. Rozeslali známým prosbu o pomoc. Zítra se dozvědí, jestli se jim na ni někdo ozval. 4. Do ordinace lékaře bohužel nemůžete jít rovnou. Musíte čekat, až si vás tam zavolají. 5. Kamarádce se narodilo miminko. Jela jsem ji navštívit, jakmile jsem se o tom dozvěděla. 6. Bude se tou prohrou trápit, dokud si ji nepřestane vyčítat. 7. Měl jsem problémy v práci. Nedovedla pochopit, proč jsem se jí s tím nesvěřil. 8. Honza je sebestředný. Je mu úplně jedno, že mi to na něm vadí. 9. Nová tiskárna je dost drahá, ale hodila by se nám. 10. Nová tiskárna je dost drahá, přesto by se nám hodila. 11. Prodavačka stála opodál a čekala, dokud ne jsem se na ni neobrátila s dotazem. 12. Můj kolega není vůbec příjemný chlapík, přesto mi ho je teď líto, že má problémy. 13. Nemohl jsem přijít včas. Vůbec jste mě neposlouchali, když jsem vám to chtěl vysvětlit. 14. Profesor špatně vidí a Karla nepoznal, proto si mě s ním spletl.

Část A. ODBORNÝ TEXT – EKONOMIE

Cvičení 1

1. Matematika.
2. V psychologii, sociologii a především v ekonomii.
3. Zatímco Newton vynalezl svou matematiku tak, aby jako nástroj vyhovovala pozorovaným faktům, ekonomie si tvoří svět (a člověka) tak, aby vyhovoval matematice.
4. Matematika se stala zosobněním dokonalé pravdy, je nezávislá na našich emocích, je pevná. Co nelze matematizovat, je považováno za nedostatečně vědecké.
5. Matematika poskytuje jednoznačné výsledky, je nerozporná, univerzální. Čím je daná problematika víc matematická, tím je „lepší“.
6. Protože de facto není skutečná.
7. Tautologie znamená, že jeden výrok se definuje druhým a jiný obsah postrádá.
8. Každý jazyk sám o sobě je tautologií. Pojem červená barva nemůžeme nijak definovat, dokud na ni neukážeme prstem, dokud nespojíme tautologický termín s empirickým výskytem.
9. Hranice našeho světa jsou stanovovány hranicemi jazyka.
10. Empirično musí matematiku hlídat. Abstrakci je třeba konfrontovat s realitou, obecně s konkrétním.
11. Většina z ekonomických modelů je jen bezmyšlenkovitě hromadně produkována bez jakékoli praktické aplikace.
12. George Berkeley.
13. Matematici ani fyzikové neumějí přesně propočítat pohyb tří navzájem se ovlivňujících těles.
14. Matematika může být nápomocna, pokud jsme si vědomi jejích limitů. Předměty matematického zkoumání se musí často nejprve znehybnit či usmrtit a pak je možné je matematicky zkoumat.
15. Dnešní doba se tedy ve svém poznání vrací zpět ke kombinaci rozumu a citu, nebo alespoň k nutnosti naše pojetí rozumu přehodnotit.

Část B. VALENCE SLOVES, VĚTNÉ TRANSFORMACE

I. Valence sloves

Cvičení 1

- b) 1. Jezdec vyzoroval na svém koni / u svého koně známky neklidu. 2. Vyzorovali jsme z vývoje burzovních kurzů nový trend. 3. Trenér vyzoroval u svého svěřence přirozený talent. 4. Dokument srovnává současnou situaci s jiným historickým obdobím. 5. Studie srovnává u stovky nemocných léčbu aspirinem s léčbou warfarinem. 6. Autor srovnává ve své knize Haška s Orwellem. 7. Ekonom si všimá pozoruhodných rozdílů v newtonovské fyzice a matematice /mezi newtonovskou fyzikou a matematikou. 8. Matematika má vyhovovat pozorovaným faktům. 9. Nové ubytovací zařízení vyhovuje hygienickým požadavkům, ale nevyhovuje potřebám studentů. 10. Student se dopustil nepřesnosti ve výpočtu.
11. Žák se dopustil omylu při sčítání. 12. Fotbalisté se dopustili chyb a přehmatů v rozehrávce. 13. Řidič dbá na pravidla provozu při jízdě. 14. Rozdíl spočívá ve způsobu života tehdy a dnes. 15. Výhoda matematiky spočívá v jednoznačných výsledcích. 16. Zákon poskytuje nájemci ochranu. 17. Větve stromů poskytují lesním živočichům ochranu před sluncem. 18. Airbag poskytuje řidiči ochranu při autohavárii. 19. Nemocnice poskytuje špičkovou péči pacientům s tuberkulózou. / Nemocnice poskytuje špičkovou péči o pacienty s tuberkulózou. 20. Záchraná služba poskytuje rychlou pomoc při zdravotních problémech a nehodách. 21. Úřad poskytuje informace o změnách v zákonech. 22. Vojska procházela z Německa přes České země do Itálie. 23. Turisté procházejí úzkými uličkami městečka k moři. 24. Náboženství prochází velkými proměnami. 25. Procházíme

kolem pivovaru, školy, pivnice a různých stavení až na náměstí. 26. Matematika definuje jeden výrok druhým (výrokem). 27. Organizace definuje své členy jako jedince spojené povinnostmi. 28. Kulturní mecenáši chtějí spojovat své jméno s významnými kulturními počiny. 29. Která jména si spojujete s hudebním romantismem? / Se kterými jmény si spojujete hudební romantismus? 30. Mohu počítat s vaší podporou při prosazování návrhu? 31. Podnik počítá s výrazným růstem výdajů na propagaci výrobků. 32. Naučil se zacházet s cizími lidmi jako s přáteli.

II. Větné transformace

Cvičení 1

1. Hokejista nemohl nastoupit do zápasu proti Kanadě kvůli poranění hlavy. 2. Komise podala trestní oznámení na jistého zootechnika kvůli podezření z týrání zvířat. 3. Pan Novák si myslel, že ho policie zastavila pro porušení dopravních předpisů. 4. Divadlo ruší dnešní představení kvůli onemocnění představitele hlavní role. 5. Firma loni prodala nepotřebné nemovitosti kvůli snižování nákladů. 6. Kvůli natáčení nové desky kapela zredukovala vánoční koncerty na jeden. 7. Na pódiu dělal nejrůznější opičky pro pobavení publika. 8. Zlobila se na něho kvůli jeho nevěře.

Cvičení 2

1. Ze zdvořilosti se začal vyptávat na její zájmy. 2. Asta na nás začala z radosti skákat. 3. Ondřej začal z opilosti tancovat. 4. Lingvistiku jsem začala studovat z nadšení. 5. Šli jsme kolem a uslyšeli zvuky flamenga: ze zvědavosti jsme nahlédli dovnitř.

Cvičení 3

Příklady: Z nervozity koktal. Z nervozity se jí začaly třást ruce.

Cvičení 4

Příklad: Manžel dojíždí za prací do sousedního města.

Cvičení 5

1. Eva prý nutně potřebuje půjčit peníze na nájem. 2. Hledáme studentku na hlídání dětí. 3. Naše propagační materiály nejsou na prodej, ale na rozdávání. 4. Chybí nám finanční prostředky na vybudování a zařízení nových prostor. 5. Sháním nejvhodnější olej na smažení i pečení.

Cvičení 6

1. Dravec zabíjí svou oběť za účelem obstarání potravy. 2. Hráči v kasinu stále zvyšují své sázky za účelem dosažení vzrušení ze hry. 3. Menší města musí investovat do propagace svých kulturních památek za účelem podpory turistického ruchu. 4. Za účelem zvýšení životní úrovně rodiny se Karel rozhodl pro manuální práci.

Cvičení 7

1. Při pohledu z výšky dolů na střechy domů pod sebou se jí zatočila hlava. 2. Jezdí na kole i za deště. 3. Za vlády císaře Karla IV. byla Praha po Římu a Cařihradu třetím největším městem světa. 4. Za potlesku publika se herci uklánějí a odcházejí. 5. O dovolené na emaily neodpovídá. 6. Zastihli jsme ho při práci na novém návrhu projektu. 7. Za vlády komunistického režimu se cestovat moc nedalo. 8. Mladík přišel o peněženku při cestě autobusem s batohem na zádech. 9. Kluci za hlasitého smíchu vcházejí dovnitř. 10. Hádali jste se s partnerkou při výběru jména pro své dítě? 11. Hrad Potštejn se dočkal rozsáhlých stavebních úprav za vlády Jiřího z Poděbrad. 12. Telefonické hovory si prosím vyřídíte až o přestávce.

Cvičení 8

1. Herečka týden po narození dvojčat už točila film. 2. Horolezci nám poskytli rozhovor před odjezdem do Nepálu. 3. Po příjezdu na místo objevili kriminalisté v zaparkovaném voze tělo mrtvého muže. 4. Naposledy zaváhala před vstupem dovnitř. 5. Našeho reprezentanta si pozveme k mikrofonu po skončení zápasu. 6. Před spaním četla dětem pohádku. 7. Po maturitě před nástupem na univerzitu chce pracovat v lese. 8. Řidič může požádat o vrácení svého řidičského průkazu po uplynutí poloviny jeho trestu.

Část C. SLOVOSLED

I. Aktuální členění a slovosled monologu

Cvičení 1

Byla jednou jedna holčička a ta holčička pořád nosila na hlavě červený čepček. Proto jí všichni říkali Červená Karkulka. Jednou měla její babička svátek. Maminka upekla voňavou bábovku, dala ji do košíčku, přidala k ní lahev vína a řeka Karkulce: – Karkulko, tvoje babička má dneska svátek. Vezmi ten košíček a dones jí ho. Karkulka vzala košíček a šla. Sotva vešla do lesa, kde se vzal, tu se vzal, před Karkulkou stojí vlk. – Karkulko, kam jdeš? ptá se. – K babičce, ona má dneska svátek. – A kde bydlí tvoje babička? / A kde tvoje babička bydlí? – Táhle, kousek za lesem. Jak to vlk slyšel, běžel, co mu síly stačily, aby byl u chaloupky první. Když přiběhl k chaloupce, zatukal na dveře. Jakmile babička dveře otevřela / Jakmile babička otevřela dveře, skočil na ni a sežral ji. Potom si nasadil na hlavu její čepec, lehl si do postele a čekal na Karkulku. Ta za chvíli přišla. Posadila se na kraj postele a prohlížela si vlka: – Babičko, proč máte tak velké oči? – Abych tě lépe viděla. – A proč máte tak velké uši? – Abych tě lépe slyšela. – A proč máte tak velké zuby? – Abych tě mohla sníst! Skočil na Karkulku a sežral ji. Potom si lehl do postele a chrápal a chrápal. Zanedlouho šel kolem chaloupky myslivec a myslel si: Ta babička dnes nějak chrápe. Vešel dovnitř a uviděl tam vlka s velkým břichem. Vzal nůž a břicho mu rozpáral. Babička i Karkulka z něho vyskočily / Vyskočily z něho babička i Karkulka a děkovaly panu myslivci, že je zachránil. Potom se všichni radovali, že zlého vlka přemohli, a jestli neumřeli, žijí dodnes.

II. Slovosled v poezii

Limerick Emanuela Frynty zhudebnil Petr Skoumal. Najděte si na You Tube píseň *Samí známí* od *Petra Skoumala* a správný slovosled si zkontrolujte poslechem, nebo si s autorem hudby limerick rovnou zazpívejte.

Seznam tabulek

Kapitola 1

Tab. 1.1: Administrativní styl – životopis, motivační dopis

Tab. 1.2 (Klíč): Více o administrativním stylu

Kapitola 2

Tab. 2.1: Administrativní styl – úřední dopisy

Tab. 2.2 (Klíč): Telefonní konverzace

Tab. 2.3 (Klíč): Vyjádření pozvání, žádosti a stížnosti

Kapitola 3

Tab. 3.1: Charakteristické rysy mluveného projevu

Tab. 3.2: Neformální řečové chování

Tab. 3.3 (Klíč): Formální řečové chování – jazykové prostředky

Kapitola 4

Tab. 4.1: Vyjadřování jistotní modality

Kapitola 5

Tab. 5.1: Publicistický styl

Tab. 5.2: Vyjadřování postoje a hodnocení

Kapitola 6

Tab. 6.1: Vyjadřování souhlasu a nesouhlasu

Tab. 6.2: Souřadící spojovací výrazy – přehled

Tab. 6.3 (Klíč): Souřadící spojovací výrazy – užití

Kapitola 7

Tab. 7.1: Vyjádření názoru

Tab. 7.2: Kompenzační strategie

Tab. 7.3: Vztažná zájmena

Kapitola 8

Tab. 8.1: Organizace textu

Tab. 8.2: Kompozice textu

Kapitola 9

Tab. 9.1: Referát a prezentace

Kapitola 10

Tab. 10.1: Odborný styl

Tab. 10.2: Anotace, abstrakt – jazykové prostředky

Kapitola 11

Tab. 11.1: Kompozice odborného textu

Tab. 11.2: Kauzální vztahy

Kapitola 12

Tab. 12.1: Pořadí příklonek ve větě

Seznam použité literatury

- ADAMOVIČ, Ana. *Nebojte se češtiny: konverzace pro středně pokročilé*. Praha: Karolinum, 2005.
- ADAMOVIČ, Ana, František ČERMÁK a Jiří PEŠIČKA. *Čítanka mluvené češtiny*. Praha: Karolinum, 2008.
- ADAMOVIČ, Ana a Jan HOLUB. *Čeština jako cizí jazyk: úroveň B2 : podle „Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme“*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2005.
- BARTOŠEK, Jaroslav: Jazyk žurnalistiky, In: DANEŠ, František, Jarmila BACHMANNOVÁ, Světlá ČMEJRKOVÁ, František DANEŠ a Marie KRČMOVÁ. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997, s. 42–68.
- BLACK, Val. *Speaking: advanced*. Oxford: Oxford University Press, 1992.
- ČMEJRKOVÁ, Světlá, Jindra SVĚTLÁ a František DANEŠ. *Jak napsat odborný text*. Praha: Leda, 1999.
- HARMER, Jeremy. *The Practice of English Language Teaching*. Essex: Pearson Education Limited, 2007.
- KRAUS, Jiří a Jana HOFFMANNOVÁ. *Písemnosti v našem životě*. Praha: Fortuna, 2005.
- RUB-MOHL, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Praha: Grada, 2005.
- ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika: jak mluvit k druhým lidem, aby nám naslouchali a rozuměli*. Praha: Grada, 2009.
- THORNBURY, Scott. *How to teach speaking*. Harlow: Longman, 2005.
- Český národní korpus – SYN2010. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha, 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.

